

แนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร*ความสุขผู้สูงอายุ*
THEME AND OUTSTANDING CHARACTERISTICS OF THAI USAGE
IN THE JOURNAL *THE HAPPINESS OF THE ELDERLY*

รัชনীฉาย เฉยรอด

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยศิลปะศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. 2561

แนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสารสารสุขผู้สูงวัย

รัชนิชา เจียรอด

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พ.ศ. 2561

**THEME AND OUTSTANDING CHARACTERISTICS OF THAI USAGE
IN THE JOURNAL *THE HAPPINESS OF THE ELDERLY***

MISS RATCHANEECHAY CHOEIROD

**THIS RESEARCH ACCEPTED FUNDING FROM THE FACULTY OF LIBERAL ARTS
RESEARCH FUND OF PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY**

2018

รชนีฉาย เษรอด. 2561. แนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*. ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* และวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* โดยวิเคราะห์จากวารสารตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2557-2559 รวมจำนวน 8 ฉบับ

ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดสำคัญในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* มี 4 แนวคิด ได้แก่ 1) แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 2) แนวคิดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี 3) แนวคิดการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ และ 4) แนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ทั้งสี่แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยที่ได้จัดทำวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิทยาการด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในสังคมไทย และทำให้ผู้อ่านกลุ่มผู้สูงอายุมีความสุขทั้งกายและใจในฐานะผู้สูงวัยท่ามกลางสภาพสังคมไทยปัจจุบัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* มีลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะเด่นด้านการใช้คำ 2) ลักษณะเด่นด้านการใช้ประโยค และ 3) ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์ ทั้งนี้วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ได้ใช้วจนลีลาเป็นทางการในการส่งสารไปยังกลุ่มผู้อ่าน อนึ่งวจนลีลาดังกล่าวล้วนสัมพันธ์กับกาลเทศะ เรื่องที่ส่งสาร ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร และทัศนคติ เนื่องจากผู้ส่งสารคือมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้รับสารที่เป็นผู้สูงวัย ดังนั้นผู้ส่งสารจำเป็นต้องโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านได้ปฏิบัติตามเนื้อหาที่สื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ดังกล่าว

RATCHANECHAY CHOEIROD. 2018. **THEME AND OUTSTANDING CHARACTERISTICS OF THAI USAGE IN THE JOURNAL *THE HAPPINESS OF THE ELDERLY***. THIS RESEARCH ACCEPTED FUNDING FROM THE FACULTY OF LIBERAL ARTS RESEARCH FUND OF PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY, 2018

Abstract

The objective of this research was to analyze important themes and outstanding characteristics of Thai usage in the journal *The Happiness of the Elderly*. Eight issues of the journal, from the years 2014-2016, were analyzed.

The study found 4 important themes in the journal *The Happiness of the Elderly*, including: 1) Suggestions to quickly set various government policies and measures in order to prepare for an aging society; 2) Support for elders to conduct their lives in a secure and dignified manner; 3) Strengthening the health and sanitation of elders; and 4) Promoting a guaranteed, secure, and sustainable income for elders. All four of the aforementioned themes are consistent with the intentions of the Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, the body responsible for preparing the journal *The Happiness of the Elderly*. Through the journal the institute aims to publicize knowledge and science related to Thai elders' health and to instill physical and mental wellness in its elderly readership in the context of contemporary Thai society.

The study found 3 outstanding characteristics of Thai language use as it appears in the journal *The Happiness of the Elderly*, including 1) Word use, 2) Sentence use, and 3) Image use. The journal uses a formal style to communicate with its readership. The use of this style is tied to the circumstances of message sending and the relationship and attitude between the message sender and receiver. The message sender, the Foundation of Thai Gerontology Research and Development Institute, lacks direct interaction with its elderly readership. Therefore, the journal must use formal language to persuade its readership to behave according to the published content.

โครงการวิจัยนี้ขอมอบส่วนดีให้บุพการีและคณาจารย์

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่อง “แนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย*” ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลต่อไปนี้มีคุณูปการต่อโครงการวิจัยเรื่องนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา จันทร์แย้ม คณบดีคณะศิลปศาสตร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เข็มทอง สีนวงศ์สุวรรณ รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบัณฑิตศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรวดี อึ้งโพธิ์ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาสารัตถศึกษา และคณะกรรมการวิจัยคณะศิลปศาสตร์ที่เล็งเห็นความสำคัญของงานวิจัยเรื่องนี้ พร้อมทั้งได้จัดสรรทุนให้ดำเนินการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณะ หนูหมื่น ที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษาและข้อชี้แนะเกี่ยวกับการทำวิจัยด้วยจิตตลอดมา ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ขึ้นเป็นอย่างมาก

English Clinic คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ช่วยตรวจชื่อเรื่องภาษาอังกฤษของโครงการวิจัย และอาจารย์ Vanessa Moll อาจารย์ชาวต่างประเทศประจำสถาบันสอนภาษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ช่วยตรวจบทคัดย่อภาษาอังกฤษของโครงการวิจัย

คณาจารย์ของผู้วิจัยที่กรุณาประสิทธิประสาทความรู้และประสบการณ์อันมีค่ายิ่งจนทำให้ผู้วิจัยสามารถผลิตผลงานโครงการวิจัยเล่มนี้ขึ้นมาได้

คณาจารย์กลุ่มภาษาไทยประยุกต์ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สนับสนุนและส่งเสริมให้โครงการวิจัยของผู้วิจัยดำเนินด้วยจิตตลอดมาและสำเร็จได้ด้วยน้ำใจของท่าน

คุณสุชาดา กองสวัสดิ์ นักวิชาการอุดมศึกษางานวิจัยและวารสาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัย และช่วยประสานงานให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

โครงการวิจัยนี้ขอมอบส่วนดีแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน ผลสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่ได้รับความเมตตากรุณาจากท่านทั้งหลาย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

รัชนีฉาย เภยรอด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
คำอุทิศ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
3.1 การตรวจสอบเอกสาร	25
3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	25
3.4 การนำเสนอผลการวิจัย	27
บทที่ 4 แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร <i>สารสุขผู้สูงอายุ</i>	28
4.1 แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ	29
4.2 แนวคิดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี	35
4.3 แนวคิดการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ	44
4.4 แนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน	55
บทที่ 5 ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร <i>สารสุขผู้สูงอายุ</i>	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1 ลักษณะเด่นด้านการใช้คำ	58
5.2 ลักษณะเด่นด้านการใช้ประโยค	65
5.3 ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์	70
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผล	78
6.1 สรุปผลการวิจัย	78
6.2 อภิปรายผลการวิจัย	80
6.3 ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ประวัติผู้วิจัย	86

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 4.1	ประเด็นหลักในวารสาร <i>สารสุขผู้สูงวัย</i>	28
ตารางที่ 4.2	ทำฝึกปฏิบัติเพื่อป้องกันภาวะสมองเสื่อม	50
ตารางที่ 4.3	ทำออกกำลังกายระดับง่าย 12 ทำสำหรับผู้สูงอายุ	51
ตารางที่ 4.4	ทำออกกำลังกายระดับยาก 12 ทำสำหรับผู้สูงอายุ	53
ตารางที่ 4.5	การคำนวณเงินที่ต้องออมเดือนละ 25,000 บาท ระยะเวลา 20 ปี (เมื่อคาดว่าจะชีวิตจนถึงอายุ 80 ปี หลังวันเกษียณอายุการทำงาน)	56

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 5.1	
การจำแนกหมวดคำในภาษาไทยตามแนวคิด ของนวรรณ พันธุเมธา (2559 : 3-22)	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันมีข้อสังเกตที่ชวนพิเคราะห์ว่าสังคมไทยให้ความสนใจต่อสุขภาพมากขึ้น พิจารณาได้จากการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ทางด้านสุขภาพเป็นจำนวนมาก ดังการเพิ่มปริมาณจำนวนของนิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊ก รายการวิทยุและโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นสุขภาพของคนไทย ปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยภายใต้การสะท้อนผ่านรายการสื่อต่าง ๆ มีการตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลสุขภาพของคนไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ (ศรีรัฐ ภัคศิรณชิต, 2556 : 115)

ทั้งนี้ การสื่อสารในประเด็นของการดูแลสุขภาพนั้น กมลรัฐ อินทรทัศนีย์และคณะ (2547 : 13) พิจารณาว่าประสิทธิภาพของการสื่อสารจะขึ้นอยู่กับการใช้สื่อและช่องทางต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สำหรับการสื่อสารในเนื้อหาด้านสุขภาพนั้นมีหลายรูปแบบ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์มีประเด็นที่น่าสนใจว่ามีอิทธิพลต่อการรับรู้และเจตคติในระยะยาวของผู้รับสารเนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ทำให้ผู้อ่านจดจำเนื้อหาและกลับมาทบทวนประเด็นดังกล่าวผ่านการอ่านซ้ำได้หลายรอบ ข้อมูลด้านสุขภาพในสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีผลในเชิงการรับสารที่ยาวนาน (ศรีรัฐ ภัคศิรณชิต, 2556 : 115)

อนึ่งมีผลการศึกษาที่ยืนยันศักยภาพในการสื่อสารเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพของสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสารดังที่นิคข์นิธิ พฤทธิสนาพันธ์ (2552 : 3) ให้ความเห็นว่านิตยสารเป็นสื่อที่เหมาะสมในการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการสร้างประโยชน์ด้านสุขภาพแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากนิตยสารสามารถให้รายละเอียดของเนื้อหาหลายประเภท มุ่งให้ความรู้เฉพาะด้านได้เป็นอย่างดี มีขนาดกะทัดรัดพกพาสามารถอ่านในสถานที่ต่าง ๆ ได้ และเนื้อหาเก็บไว้อ่านในภายหลังหรือตลอดไปได้ พร้อมทั้งนิตยสารอยู่กับผู้อ่านได้นาน จึงทำให้สามารถกระตุ้นผู้อ่านให้เกิดการรับรู้ประโยชน์จากการอ่านนิตยสารในลักษณะที่ส่งผลแบบค่อยเป็นค่อยไป

นอกจากนี้ มีผลการศึกษาเพิ่มเติมจากฐฎิณัฐ์ หลักชัยกุล (2544 : 5-6) ที่พบประเด็นสำคัญว่านิตยสารมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็สื่อในการเผยแพร่ความรู้และการส่งเสริมสุขภาพ เพราะนอกจากจะมีเนื้อหาสาระที่เจาะลึก ขนาดกะทัดรัดสวยงาม สภาพคงทนแล้ว นิตยสารยังเป็นสื่อที่มีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน ทำให้ความรู้ต่าง ๆ ที่ตีพิมพ์ในนิตยสารเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาประเด็นการเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพที่ปรากฏผ่านสื่อในดวงดาว พันธุ์พิบูล (2544 : 9) พิจารณาค้นคว้าดังกล่าวพบว่าการเสนอเนื้อหาประเด็นการดูแลสุขภาพอนามัยที่แสดงผ่านสื่อใน 4 หมวดหมู่ ได้แก่ 1) การส่งเสริมสุขภาพ 2) การป้องกันและการควบคุมโรค 3) การรักษาพยาบาล และ 4) การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย

อย่างไรก็ดี สำหรับสื่อประเภทนิตยสารที่เสนอเนื้อหาด้านสุขภาพอย่างเฉพาะเจาะจงที่กลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของสังคมไทยปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยพบว่ามูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยได้จัดทำนิตยสารในชื่อว่า *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับแรกจัดทำขึ้นในปีพุทธศักราช 2557 เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้และวิทยาการในด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในสังคมไทย รวมถึงส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

เหตุผลสำคัญที่ปัจจุบันมีความตื่นตัวต่อการเสนอเนื้อหาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุผ่านสื่อ นั้น เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558: 6) ได้กล่าวไว้ว่าในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่พุทธศักราช 2548-2557 อัตราการเพิ่มของประชากรไทยค่อนข้างจะคงตัว โดยในปีพุทธศักราช 2557 ประชากรของประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มประมาณร้อยละ 0.5 ต่อปี และมีแนวโน้มว่าอีก 10 ปีข้างหน้า อัตราการเพิ่มประชากรของไทยจะติดลบ แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างอายุของประชากรมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประชากรไทยในอดีตที่เคยเป็นวัยเยาว์ได้กลายเป็นประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบันซึ่งมีจำนวนมากถึง 10 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 15 ของประชากรทั้งหมด และในปีพุทธศักราช 2564 ประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 20 ซึ่งคาดว่าจะกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีก 20 ปีข้างหน้า

เมื่อสังคมไทยกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2558 : 8-13) จึงเล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ในวารสารที่ชื่อว่า *สารสุขผู้สูงวัย* ประเด็นสำคัญในวารสารดังกล่าวมี 5 ประการ ดังนี้ 1) การเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 2) การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี 3) การเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ 4) การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน และ 5) การจัดทำแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ

ด้วยประเด็นสำคัญในวารสารทั้ง 5 ประการดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์แนวคิดและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2557-2559 นับตั้งแต่การผลิตครั้งแรกถึงปัจจุบันมีจำนวน 8 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนเมษายน พ.ศ.2557 ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2557 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2557 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม พ.ศ.2557 ฉบับที่ 5 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2557 ฉบับที่ 6 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2558 ฉบับที่ 7 เดือน

พฤศจิกายน พ.ศ.2558 และฉบับที่ 8 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2559 ด้วยเหตุผลประการสำคัญที่ว่าวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะที่เป็นผู้สูงอายุและมุ่งเป้าไปที่การสื่อสารถึงผู้สูงอายุเป็นสำคัญ ประกอบกับหน่วยงานที่ผลิตวารสารดังกล่าว คือ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเสริมสร้างสุขภาพกายและจิต นิตยสารดังกล่าวจึงกล่าวถึงสภาวะผู้สูงอายุของคนไทยที่เป็นแกนกลางทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเลือกวารสารดังกล่าวเป็นขอบเขตของการศึกษา โดยพิจารณาเบื้องต้นจากจุดมุ่งหมายของผู้ผลิตวารสารดังกล่าว ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการใช้ภาษาในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ผู้เขียนได้สะท้อนและกำหนดความคิดหรือค่านิยมทางสังคมให้กับผู้อ่านที่เป็นผู้สูงวัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ข้อพิเคราะห์นี้พิจารณาจากเนื้อหาของสารที่เชื่อมโยงโดยตรงต่อการแสดงทรรศนะและให้แง่คิดด้านการใช้ชีวิตสำหรับผู้สูงวัย อนึ่งอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) กล่าวถึงการพิจารณาตัวบท (text) ในทางภาษาศาสตร์นั้น อาจอนุมานในเบื้องต้นได้ว่าสาระสำคัญดังกล่าวสื่อสารผ่านตัวภาษาที่เป็นเครื่องมือสื่อสารการแสดงแง่คิดและพัฒนาของผู้ส่งสาร

ประเด็นความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับที่กมลรัฐ อินทรทัศน์ (2547 : 13) ชี้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีอิทธิพลต่อการรับรู้และเจตคติในระยะยาวของผู้รับสาร เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ทำให้อ่านจดจำเนื้อหาและกลับมาทบทวนประเด็นดังกล่าวผ่านการอ่านซ้ำได้หลายรอบ ข้อมูลด้านสุขภาพในสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีผลในเชิงการรับสารที่ยาวนานและเหนียวแน่นความคิดสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*

1.3 สมมติฐานการวิจัย

วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*ได้สะท้อนและกำหนดความคิดหรือค่านิยมทางสังคมในการเสนอสาระการริบเร่งงานนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี การเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน และการจัดทำแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลจากวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2557-2559 นับตั้งแต่การผลิตรายแรกถึงปัจจุบันมีจำนวน 8 ฉบับ ผู้วิจัยจะพิจารณาเนื้อหาโดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท (text) ที่เป็นสารของวารสารในขอบเขตของการวิจัย โดยเสนอผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 ทำให้ทราบแนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย*
- 1.5.2 ทำให้ทราบลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย*
- 1.5.3 ทำให้สาธารณชนทั่วไปเล็งเห็นความสำคัญของสังคมผู้สูงอายุ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยแนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* แบ่งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ 2.1 กลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้อง และ 2.2 กลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเอกสารที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 7 ประเด็น คือ 2.1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสุขภาพ 2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องด้านนิเทศสารกับสุขภาพ 2.1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา 2.1.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคำ 2.1.5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประโยค 2.1.6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโวหารและภาพพจน์ และ 2.1.7 มุขนิธิตถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และกลุ่มงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 3 ประเด็น คือ 2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านนิเทศสารกับสุขภาพ 2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยในนิเทศสาร และ 2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัจนลีลา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 7 ประเด็น ดังนี้

2.1.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสุขภาพ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสุขภาพ ดวงดาว พันธุ์พิกุล (2544 : 9) กล่าวถึงการสื่อสารกับสุขภาพโดยกำหนดแนวทางในการดูแลสุขภาพอนามัยทั้งหมด 4 แนวทาง ดังนี้ แนวทางแรก คือ การสื่อสารเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เป็นบริการที่มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนบุคคลให้มีความรู้ความเข้าใจในการเสริมสร้างให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี เช่น การให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยที่ดีแก่ประชาชนอันจะนำไปสู่การป้องกันโรค การควบคุมโรค การรับการรักษาพยาบาล และรู้จักการฟื้นฟูสภาพร่างกาย แนวทางที่สอง คือ การสื่อสารเพื่อป้องกันและควบคุมโรค เพื่อลดอัตราการเจ็บป่วยและอัตราการตายของประชาชนที่เจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อ โรคติดต่อ และโรคอื่นๆ ที่สามารถป้องกันได้ แนวทางที่สาม คือ การสื่อสารเพื่อการรักษาพยาบาล กล่าวคือเป็นการให้การรักษาประชาชนเมื่อเกิดการเจ็บป่วยและได้รับอันตรายจากโรคโดยเร็วที่สุด โดยมีการรักษาสองลักษณะ คือ การรักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบันและการรักษาโดยแพทย์แผนโบราณ ในขณะที่ทำการรักษาพยาบาลก็จะมีกรฟื้นฟูสภาพร่างกายไปด้วย และแนวทางสุดท้าย คือ การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย เป็นการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขความบกพร่องที่เกิดขึ้นกับสุขภาพร่างกายและจิตใจให้

กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็วที่สุด เพื่อให้กลับมาประกอบอาชีพได้ตามปกติ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงการฟื้นฟูสภาพในผู้สูงอายุอีกด้วย

2.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องด้านนิตยสารกับสุขภาพ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องด้านนิตยสารกับสุขภาพ ฐฎิณฎฐฎุ หลัคชัฎค (2544) นิกษัณฐิ พฎุณฐิส นาสัณฐั (2552) และศรัฎฐิ ฎัคคิรณชิต (2556) ฎัคให้แนวคิฎไว้คังนี้

ฐฎิณฎฐฎุ หลัคชัฎค (2544 : 5-6) กลัฎถึงนิตยสารวามีคหวมหะสมทึจะชั้เป็นสัฎในการเผยแพรคความรู้และการส่งเสริมสุขภาพ เพราะนอกจากจะมีเนื้อหาสาระทึจะเจลลิก ขนาดกะทัฎคสวยงวม สฎาพคทณแล้ว นิตยสารยังเป็นสัฎทึมีกลุ่มเป้าหมายชัดเจน ทัคให้คหวมรู้คังๆ ทึคัคิพิมพึในนิตยสารชั้ถึงกลุ่มเป้าหมายและส่งผลค้กลุ่มเป้าหมายโดยคตรง

คัณนิกษัณฐิ พฎุณฐิส นาสัณฐั (2552 : 3) กลัฎถึงนิตยสารวเป็นสัฎทึหะสมทึในการให้ข้อมูลขัาวสารเพ็อการสร้างประยอชนคัณสุขภาพแก่ประชาชนเป็นอยัางมก เน็องจกนิตยสารสามารถให้รายละเอ็ยคของเนื้อหาหลายประเกท มุงให้คหวมรู้เฉพาะคัณได้เป็นอยัางคัค มีขนาดกะทัฎคพกพางยสามารถอ่านในสฎานทึคังๆ ได้ และเนื้อหาเก็บไว้อ่านในภายหลังหรือคตลอดไป ได้ พร้อมทังนิตยสารอยัากับผู้อ่านได้นัานจึงทัคสามารถกระตุ้นผู้อ่านให้เก็คการรับรู้ประยอชนจกการอ่านนิตยสารในลัคษณะทึส่งผลแบบค้อยเป็นค้อยไป

ส่วนศรัฎฐิ ฎัคคิรณชิต (2556 : 115) กลัฎวัฎ ปัจจุบันสัฎคังๆ ให้คหวมรู้ทางคัณสุขภาพมกชั้ัน สังเกคได้จกการเพิ่มปริมาณรายการนิตยสาร นังสัฎพิมพึ วิทยุ โทรทัคศัณ และนังสัฎพ็อเก็คเก็คบัค แสดงให้เห็นวาสัฎคระหนัคถึงการให้คหวมสัคคัญค้การคหแลสุขภาพของประชาชนในสังคมไทย ทังนี้การสัฎสารประเด็นคัณสุขภาพของสัฎมีหลายรูปแบบคัฎด้วยกัน ศรัฎฐิ ฎัคคิรณชิต (2556 : 115) กลัฎถึงค็อคิของสัฎค้ละรูปแบบวาสัฎนั้ันมีค็อคิในการเผยแพรคข้อมูลทึค้คคัฎคัฎกัน สัฎทึมีอิทธิพลค้การรับรู้และเจคคคิในระยะยาว ค็อ สัฎคัฎพิมพึเพราะทัคให้ผู้อ่านจคจัาได้งัาย

คังนั้ัน การชั้สัฎคัฎพิมพึประเกทนิตยสารจึงเป็นสัฎทึมีคหวมสมบัคิสามารถชั้ถึงกลุ่มเป้าหมายได้งัายและสามารถอ่านเพ็อเพิ่มพูนคหวมรู้ได้ทหเวลาและทหสฎานทึ ประกอบกับสามารถกลับไปยังอ่านได้ทหเม็อตามทึค้ต้องการ

2.1.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวงจลลึลา

วงจลลึลา (style) อมรา ประลัทธิรัฎฐิณฐิ (2556 : 148) ฎัคให้คหวมหมายไว้วัฎวงจลลึลาหมายถึง รูปแบบการชั้ภายาในรูปแบบคัฎรูปแบบนั้ง จึงจะค้คคัฎจกการชั้แบบอื่ณโดยปริบทหรือสฎานการณั้การชั้ภายา คัฎวัฎ “วงจลลึลา” มีคหวมหมายทึใกล้เคียงกับคัฎวัฎ “ทัคเน็ยภายา”

(register) แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ก็มีความหมายที่ต่างกันอยู่บ้าง มาร์ติน โจส (Joos, 1961 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556 : 155-158) แบ่งประเภทของวัจนลีลาทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่

ระดับแรก คือ วัจนลีลาตายตัว (Frozen style) กล่าวคือ การใช้ภาษาในลักษณะนี้จะต้องอาศัยความระมัดระวังอย่างมาก เพราะเป็นการใช้ภาษาในพิธีการและโอกาสสำคัญๆ รวมทั้งการใช้ภาษากับผู้ที่ต้องให้ความเคารพอย่างสูงสุด อันแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของสังคมที่ใช้ภาษานั้นๆ

ระดับที่สอง คือ วัจนลีลาเป็นทางการ (Formal style) กล่าวคือ เป็นการใช้ภาษาในสถานการณ์สำคัญ ลักษณะของวัจนลีลาทางการจะแสดงให้เห็นถึงการแยกตัวของผู้ออกจากผู้ฟัง ทำให้รูปแบบของภาษาไม่มีความเป็นธรรมชาติเพราะว่าเกิดจากการปรับแก้รูปแบบของภาษาเพื่อให้เกิดความเหมาะสม รวมถึงการใช้ไวยากรณ์ให้มีความถูกต้องและการใช้คำศัพท์เฉพาะสาขาวิชา ทำให้ผู้ที่ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้นๆ ไม่เข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อ

ระดับที่สาม คือ วัจนลีลาหารือ (Consultative style) กล่าวคือ เป็นการใช้รูปแบบของภาษาในการติดต่อธุรกิจ การให้ผู้ฟังมีส่วนในการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบหรือแสดงความคิดเห็น วัจนลีลาหารือจะมีความแตกต่างจากวัจนลีลาเป็นทางการ กล่าวคือ วัจนลีลาหารือจะมีการออกเสียงที่ไม่ชัดเจนและไม่ระมัดระวังเท่าวัจนลีลาเป็นทางการ การใช้ไวยากรณ์จะไม่เคร่งครัดเท่าวัจนลีลาเป็นทางการ ส่วนคำศัพท์ก็จะใช้คำศัพท์ทั่วไปซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ในกลุ่มคนทั่วไปเป็นวิธภาษาที่เป็นกลางที่สุด มักใช้ในชีวิตประจำวัน ที่ทำงาน หรือใช้ติดต่อกับบุคคลภายนอก

ระดับที่สี่ คือ วัจนลีลาเป็นกันเอง (Casual style) กล่าวคือ เป็นรูปแบบของภาษาที่ใช้กับบุคคลที่มีความสนิทสนม รูปแบบภาษาจะมีความเป็นธรรมชาติ ผู้พูดไม่ต้องระมัดระวังตัว โดยวัจนลีลาเป็นกันเองนอกจากการออกเสียงไม่สมบูรณ์แล้ว จังหวะในการพูดก็จะเร็วและเร็วมากขึ้น ส่วนไวยากรณ์มักใช้ประโยคที่เรียบง่ายมีการละคำที่ไม่สำคัญในประโยค และมีการใช้คำแสดงร่วมด้วย

ระดับสุดท้าย คือ วัจนลีลาสนิทสนม (Intimate style) กล่าวคือ เป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่พูดกับบุคคลที่มีความสนิทสนมด้วยอย่างมาก เช่น การพูดกับบุคคลในครอบครัว รูปแบบภาษาจะมีความเป็นธรรมชาติมากกว่าวัจนลีลาเป็นกันเอง แต่จะมีการละคำพูดที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ ซึ่งเป็นคำที่ผู้พูดและผู้ฟังมีสิ่งที่เข้าใจรับรู้ร่วมกันโดยไม่ต้องกล่าวถึง

นอกจากนี้อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2540 : 74-75) ได้กล่าวอีกว่าวัจนลีลาที่ต่างกันเกิดจากการใช้รูปแบบภาษาที่ต่างกันตามสถานการณ์ อันหมายถึงสภาวะที่เกิดจากการปัจจัย 4 ประการรวมกัน ได้แก่ กาลเทศะ เรื่องที่พูด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และทัศนคติ มีรายละเอียดดังนี้ ประการแรก คือ กาลเทศะ ผู้พูดจะเปลี่ยนภาษาของตนตามกาลเทศะเสมอ โดยจะคำนึงถึงเวลาหรือสถานที่ของการพูดหรือการใช้ภาษา ประการที่สอง คือ เรื่องที่พูด ผู้พูดจะเลือกใช้คำศัพท์เพื่อให้

เหมาะสมกับเรื่องที่พูด โดยเฉพาะคำศัพท์ทางวิชาการหรือคำศัพท์ทางเทคนิค ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการใช้ภาษาจะแปรไปตามเรื่องที่พูด เช่น หากผู้ฟังได้ยินคำว่า “ซอฟต์แวร์” หรือ “หน่วยความจำ” ผู้ฟังจะเข้าใจได้ทันทีว่าผู้พูดจะกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และในบางเรื่องก็เหมาะที่จะใช้ภาษาเป็นทางการ เช่น การพูดเรื่องเกี่ยวกับงานวิชาการ การเจรจาต่อรองทางธุรกิจ ประการที่สาม คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ผู้พูดจะคำนึงว่ากำลังพูดกับใคร และผู้ฟังนั้นมีความสัมพันธ์ทางสังคมกันอย่างไร โดยผู้พูดมักจะคำนึงถึงการใช้คำสรรพนามและคำเรียกขานในภาษาไทยระหว่างผู้พูดและผู้ฟังอยู่เสมอ และประการสุดท้าย คือ ทักษะการฟังของผู้พูด ในขณะที่ผู้พูดมีความรู้สึกหรือมีสภาวะทางจิตเช่นใดย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้ภาษาด้วยเช่นกัน เช่น หากผู้พูดมีความรู้สึกเอาจริงเอาจังก็จะใช้ภาษาเป็นทางการ หากผู้พูดมีความรู้สึกเป็นกลาง ๆ ก็จะใช้ภาษากึ่งทางการ และหากผู้พูดมีความรู้สึกเบาสบายก็จะใช้ภาษาไม่เป็นทางการ

ส่วนลาบอฟ (Labov, 1972) ได้นำเรื่องวิจัยภาษามาวิจัยเกี่ยวกับการออกเสียง โดยเขาได้ศึกษาการออกเสียง (r) ของพนักงานในห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในกรุงนิวยอร์ก (New York) ซึ่งมีสมมติฐานว่าการออกเสียง (r) เป็นเสียง [r] จะมีการแปรไปตามวัจนลีลา โดยการออกเสียง [r] ลาบอฟ (Labov, 1972) ถือว่าเป็นการออกเสียงให้เหมือนสำเนียงที่มีศักดิ์ศรี ผลการวิจัยพบว่าวัจนลีลาที่เป็นทางการผู้พูดจะออกเสียง (r) เป็น [r] ที่มีความถี่สูงอันแสดงถึงการใช้สำเนียงที่มีศักดิ์ศรี และเป็นการใช้ภาษาด้วยความระมัดระวัง แสดงให้เห็นว่าลาบอฟ (Labov, 1972) ได้ให้ความหมายของวัจนลีลาโดยใช้เกณฑ์ความตั้งใจในการใช้ภาษา กล่าวคือ การแบ่งประเภทของวัจนลีลา ลาบอฟ (Labov, 1972) มีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่าการอ่านจะทำให้ภาษาเป็นทางการมากกว่าภาษาพูด และการอ่านข้อความต่อเนื่องจะเป็นทางการน้อยกว่าอ่านเป็นคำ ๆ ซึ่งการอ่านเป็นคำ ๆ มีความเป็นทางการน้อยกว่าการอ่านคำคู่เทียบเสียง ซึ่งสามารถสรุปวัจนลีลา 5 ประเภท โดยเรียงลำดับตั้งแต่ความเป็นทางการน้อยไปยังความเป็นทางการมาก ดังนี้ วัจนลีลาแบบเป็นกันเอง (casual) วัจนลีลาแบบระมัดระวัง (careful) วัจนลีลาแบบการอ่านเอาเรื่อง (passage reading) วัจนลีลาแบบการอ่านเป็นคำ ๆ (word list) และวัจนลีลาแบบการอ่านคำคู่เทียบเสียง (minimal pairs)

ดังนั้น การแบ่งวัจนลีลามักจะแบ่งเป็นประเภทกว้าง ๆ ตามที่มาร์ติน โจส (Joos, 1961 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556) ได้แบ่งไว้ทั้งหมด 5 ระดับ ได้แก่ วัจนลีลาตายตัว วัจนลีลาเป็นทางการ วัจนลีลาหรือ วัจนลีลาเป็นกันเอง และวัจนลีลาสนทนา ซึ่งวัจนลีลาทั้ง 5 รูปแบบดังกล่าวอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556 : 164) ได้นำมาประยุกต์ใช้กับภาษาไทย การใช้วัจนลีลา รูปแบบใดนั้นยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคม 4 ประการรวมกันด้วย ได้แก่ กาลเทศะ เรื่องที่พูด ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง และทัศนคติของผู้พูด ทั้งนี้การกำหนดประเภท

ของวงลีลาสามารถกำหนดด้วยเกณฑ์อื่นได้ ดังเช่นลาบอฟ (Labov, 1972) ได้กำหนดวงลีลาจากเกณฑ์ความตั้งใจในการใช้ภาษาซึ่งมีทั้งหมด 5 ระดับเช่นเดียวกัน

2.1.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคำ

กระบวนการของการสื่อสารเพื่อสื่อความหมายและความคิดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารนั้น จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 3) กล่าวว่าหลักเกณฑ์ที่สำคัญประการหนึ่งของผู้ส่งสารจำเป็นต้องคำนึงในการส่งสาร คือ การเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับบุคคล วัตถุประสงค์ และกาลเทศะในการสื่อสาร เพื่อให้การสื่อสารในทุกๆครั้งเกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลอย่างสูงสุด ทั้งนี้ทุกเนื้อหาที่มีการสื่อสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารล้วนเริ่มต้นจากหน่วยที่เล็กที่สุด คือ ระดับคำ ประกอบกันเป็นหน่วยที่ใหญ่ที่สุด คือ ระดับข้อความ

คำ คือ หน่วยที่เล็กที่สุดของประโยค และคำต่างๆ คำในโลกใบนี้ล้วนมีความหมายและเกี่ยวข้องกับสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกทั้งสิ้น ดังที่สุริยา รัตนกุล (2555 : 29) กล่าวว่าคำแต่ละคำในภาษาก็เป็นชื่อของสรรพสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในโลกหรือในสังคมที่พูดภาษานั้น เช่น บ้านเป็นชื่อของที่อยู่อาศัยสุนัขเป็นชื่อของสัตว์เลี้ยงที่อยู่ใต้ถุนบ้าน และโต๊ะเป็นชื่อของเครื่องใช้ที่ตั้งอยู่ในบ้าน เป็นต้น

ทั้งนี้คำในภาษาไทยที่เราใช้กันเป็นภาษาประจำชาติต่างก็มีความหมายที่หลากหลาย นววรรณ พันธุเมธา (2559 :4) จึงได้จำแนกหมวดคำในภาษาไทยตามเกณฑ์ 3 เกณฑ์ ได้แก่ การจำแนกคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ การจำแนกคำโดยใช้ตำแหน่งเป็นเกณฑ์ และการจำแนกคำโดยใช้หน้าที่เป็นเกณฑ์ อย่างไรก็ตาม นววรรณ พันธุเมธา (2559 : 4) อภิปรายว่าเกณฑ์การจำแนกคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ถือว่าถูกต้องที่สุด เพราะความหมายของคำเป็นเครื่องกำหนดให้คำๆ หนึ่งใช้ร่วมกับคำหนึ่งได้ แต่ใช้ร่วมกับอีกคำหนึ่งไม่ได้ คำที่มีความหมายทำนองเดียวกันจึงมักใช้ร่วมกับคำๆ เดียวกัน เมื่อเราจำแนกคำตามความหมายแล้ว จึงได้คำที่ใช้ทำนองเดียวกันอยู่ในหมวดเดียวกันด้วย นววรรณ พันธุเมธา (2559 : 3) ได้จำแนกเกณฑ์คำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ไว้ 6 ประเภท ได้แก่ 1. คำเรียก-ร้อง 2. คำหลัก 3. คำแทน 4. คำขยาย 5. คำเชื่อม และ 6. คำเสริม

จึงเห็นได้ว่าในทุกส่วนของเนื้อหาล้วนมีความหมายที่ส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจของผู้รับสาร ด้วยเหตุดังกล่าวผู้ส่งสารจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่สะท้อนจุดมุ่งหมายและเรื่องราวที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร ไว้อย่างชัดเจน เพราะคำแต่ละคำที่ใช้ในการสื่อสารนั้นล้วนมีความหมาย อีกทั้งการใช้ถ้อยคำต้องสอดคล้องกับความรู้และความสนใจของผู้รับสาร เรียกได้อีกอย่างว่า “ภูมิหลังของผู้รับสาร”

2.1.5 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประโยค

ส่วนการจำแนกประโยคมีหลายรูปแบบด้วยกัน วิจิตร ภาณุพงศ์ และคณะ (2555 : 97) ได้กล่าวว่าประโยคสามารถจำแนกได้หลายวิธี เช่น การจำแนกประโยคที่แบ่งตามโครงสร้าง การจำแนกประโยคที่แบ่งตามมาลา และการจำแนกประโยคที่แบ่งตามเจตนา หากพิจารณาถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง ประทีป วาทิกทินกร (2555 : 55) พิจารณาประโยคในแง่ที่ว่าคำที่นำมาเรียบเรียงเพื่อเป็นประโยคนั้นแสดงความหมายถูกต้องตามที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารหรือไม่ ก่อให้เกิดความชัดเจนเพียงใด ถ้อยคำกระชับรัดกุมมีน้ำหนักและสร้างความประทับใจมากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้ผู้ใช้ภาษามีควรรู้ข้อดีข้อด้อย ซึ่งประทีป วาทิกทินกร (2555 : 61) กล่าวย่ำว่าประโยคที่เราพูดเพื่อเป็นข้อความที่พร้อมจะนำไปใช้ในเรื่องราวที่เราต้องการมิใช่ว่าจะนำไปใช้อะไรก็ได้ ผู้ใช้ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมด้วย

จากความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจำแนกประโยคที่แบ่งตามเจตนาของผู้ส่งสารเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจในถ้อยความที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้อย่างเข้าใจตามเจตนา เนื่องจากในแต่ละประโยคล้วนประกอบด้วยคำหลายๆ คำ ดังนั้นหากผู้รับสารมุ่งพิจารณาเพียงเฉพาะความหมายของคำที่ผู้กรเข้าร้อยเรียงเป็นประโยคตามโครงสร้างภาษาไทยอาจทำให้เข้าใจในเจตนาของผู้ส่งสารอย่างผิดพลาดได้ อีกทั้งภาษากับความคิดสองสิ่งนี้เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน วิจิตร ภาณุพงศ์ และคณะ (2555 : 112) ช่วยชี้ให้เห็นชัดว่าภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยสื่อความคิดออกมาเป็นประโยค ในบางครั้งผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารทราบความคิดและความรู้สึกของผู้ส่งสาร รวมถึงการปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม ตามที่ผู้ส่งสารต้องการตามเจตนา ข้อความดังกล่าวนี้จึงเป็นเครื่องช่วยตอบย้ำว่าความต้องการและเจตนาของผู้ส่งสารบางครั้งอาจสัมพันธ์กับรูปประโยคที่ใช้สื่อสาร หรือในบางครั้งความต้องการและเจตนาของผู้ส่งสารอาจไม่สัมพันธ์กับรูปประโยคก็ได้

ลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้สอดคล้องกับที่สุจริตลักษณ์ ศิผดุง (2552 : 91 - 92) ให้แนวคิดเรื่องวัจนกรรม (Speech Acts) ไว้ว่าวัจนกรรม หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่ผู้ส่งสารใช้สื่อไปยังผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารทราบถึงเจตนาและความตั้งใจของผู้ส่งสาร ประกอบกับให้ผู้รับสารทราบถึงเนื้อหาของถ้อยคำด้วย ทั้งนี้ผู้ส่งสารจะใช้รูปประโยคที่สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ ซึ่งประเภทของวัจนกรรมนั้นมี 2 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ วัจนกรรมตรง (Direct speech acts) กล่าวคือผู้ส่งสารจะใช้รูปประโยคของถ้อยคำที่ทำหน้าที่ตรงตามรูปประโยค และวัจนกรรมอ้อม (Indirect speech acts) กล่าวคือผู้ส่งสารจะใช้รูปประโยคของถ้อยคำที่ทำหน้าที่ไม่ตรงตามรูปประโยค ทั้งนี้รูปประโยคมีด้วยกัน 3 แบบ คือ รูปประโยคบอกเล่า รูปประโยคคำถาม และรูปประโยคคำสั่ง อย่างไรก็ตามรูปประโยคหนึ่งสามารถใช้ถ้อยคำได้ถึง 3 รูปแบบด้วยกัน

การใช้วัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อมเช่นนี้สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าผู้ส่งสารอาจจะใช้รูปประโยคที่ไม่สัมพันธ์กับเจตนาในการส่งสารก็เป็นได้ ดังที่นววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 314) อธิบายไว้ว่าประโยคคำถามให้ตอบอาจทำหน้าที่เพื่อแจ้งให้ทราบ ประโยคแจ้งให้ทราบอาจทำหน้าที่เพื่อถามให้ตอบ และประโยคคำถามให้ตอบอาจทำหน้าที่เพื่อบอกให้ทำ โดยผู้รับสารจำเป็นต้องอนุมานจากสถานการณ์แวดล้อม เพราะผู้ส่งสารมิได้แสดงเจตนาดังกล่าวออกมาโดยตรงไปตรงมาผ่านถ้อยคำ อนึ่งนววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 315) ยังให้ข้อชี้แนะเพื่อเป็นจุดสังเกตดีกว่าการถามนั้นมักมาคู่กับการตอบ บางสถานการณ์ผู้ส่งสารตั้งคำถามแล้วอาจไม่ต้องการคำตอบก็ได้ ผู้ส่งสารอาจถามเพื่อเกริ่นการเข้าสู่บทสนทนา เพื่อกระตุ้นความสนใจ เพื่อไม่ให้ถ้อยคำห้วนสั้นหรือแจ้งกระด้างจนเกินไป หรือเพื่อแสดงความไม่พอใจ ดังนั้นหากผู้รับสารได้โต้ตอบกลับอาจจะส่งผลให้ผู้ส่งสารไม่พอใจว่าคูหมิ่นหรือล้อเลียนก็เป็นได้

2.1.6 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโวหารและภาพพจน์

ประเด็นของโวหารจูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 60) ให้นิยามของโวหารไว้ว่า หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารด้วยการเรียบเรียงอย่างมีวิธีการ มีชั้นเชิงและมีศิลปะเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราว ทำให้เกิดจินตภาพและเกิดความรู้สึกตรงตามที่ต้องการ ประเภทของโวหารมีทั้งหมด 5 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ 1) บรรยายโวหาร 2) อธิบายโวหาร 3) เทศนาโวหาร 4) สาธกโวหาร และ 5) พรรณนาโวหาร

ส่วนความหมายของภาพพจน์นั้น จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 68-74) กล่าวว่า เป็นถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพใจใน โดยผู้ส่งสารจะใช้กลวิธีหรือชั้นเชิงในการเรียบเรียงถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ และอาจทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจมากกว่าถ้อยคำที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมามีทั้งหมด 12 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ 1) อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยปกติแล้วมีสภาพแตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกัน และใช้คำที่มีความหมายว่า “เหมือน” หรือ “คล้าย” 2) อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยใช้คำที่แสดงการเปรียบเทียบ คือคำว่า “เป็น” หรือ “คือ” 3) สัญลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการใช้คำอื่นแทน ซึ่งคำที่ผู้ส่งสารใช้เรียกนั้นต้องเกิดจากการเปรียบเทียบและผู้รับสารเข้าใจได้ในวงกว้าง 4) นามนัย คือ การใช้คำที่บ่งบอกคุณสมบัติหรือลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแสดงแทนความหมายของสิ่งนั้นทั้งหมด 5) อติพจน์ คือ การกล่าวเกินจริงที่ผู้ส่งสารต้องการย้ำความหมายให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกหนักแน่น แสดงถึงความจริงจัง 6) บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน คือ ผู้ส่งสารได้สมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือแม้กระทั่งสัตว์ให้มีกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ 7) ปฏิทรรศน์ คือ การใช้ถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายตรงข้ามหรือขัดแย้งกันมากกล่าว

เปรียบเทียบเพื่อให้เกิดความหมายที่ชัดเจนมากขึ้น 8) ปฏิพจน์ คือ การใช้คำที่ไม่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันมารวมไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดความหมายที่รู้สึกขัดแย้ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องหรือกระตุ้นความในใจของผู้อ่าน 9) คำถามเชิงวาทศิลป์ คือ การตั้งคำถามแต่ไม่ได้มุ่งหวังคำตอบหรือถ้าหากมีคำตอบอยู่แล้วทั้งผู้ตั้งคำถามและผู้ตอบคำถามต่างก็รู้คำตอบอยู่แล้ว การใช้โวหารภาพพจน์เช่นนี้เพื่อกระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านหรือสื่อความหมายและข้อคิดที่ผู้ส่งสารต้องการ 10) การเลียนเสียงธรรมชาติ คือ การใช้คำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงดนตรี เสียงร้องของสัตว์ หรือเสียงเลียนกิริยาอาการต่างๆ ของมนุษย์ 11) สัมพจน์ คือ การกล่าวถึงส่วนย่อยของสิ่งๆ หนึ่ง ที่ต้องการให้มีความหมายถึงส่วนเต็มเต็มหรือทั้งหมด และ 12) การกล่าวอ้างถึง คือ การกล่าวอ้างอิงถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สถานที่ เหตุการณ์ในวรรณคดีเรื่องอื่นๆ หรือการกล่าวอ้างข้อความตอนหนึ่งตอนใดจากวรรณคดีเรื่องนั้นๆ ทั้งโดยตรงและคัดแปลงมา

2.1.7 มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) (2549) เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนไม่มุ่งหวังกำไร ได้จัดตั้งขึ้นตามมติการประชุมคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2549 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อศึกษาวิจัยและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุทั้งไทยและต่างประเทศ และส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการดำเนินการด้านผู้สูงอายุสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย ตลอดจนเผยแพร่ความรู้และวิทยาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้แก่สังคมโดยรวม เมื่อวันที่ 11 เมษายน พุทธศักราช 2550 ถือเป็นวันก่อตั้งมูลนิธิฯ โดยได้รับอนุญาตจดทะเบียนจัดตั้งเป็นมูลนิธิ ใช้ชื่อว่า “มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.)” โดยใช้ชื่อภาษาอังกฤษ ว่า “Foundation of Thai Gerontology Research and Development institute (TGRDI)” ซึ่งมีสำนักงาน (ประสานงาน) อยู่ที่ 1168 ซอยพหลโยธิน 22 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ

โดยมีคณะกรรมการบริหารมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยทั้งหมด 5 คน ดังนี้ 1. นายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ประธานกรรมการ 2. ศาสตราจารย์นายแพทย์สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล รองประธาน 3. ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล กรรมการ 4. รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ กรรมการ 5. ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร กรรมการและเหรัญญิก และ 5. พญ. ลัดดา คำริการเลิศ กรรมการและเลขาธิการ

พญ. ลัดดา คำริการเลิศ ผู้จัดการแผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ อธิบายการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ว่าแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ 1. การจัดทำรายงาน โดยรายงานจะมีการระบุเรื่องทุนของกองทุนผู้สูงอายุ แต่จะมีการอนุมัติจากกรรมการผู้สูงอายุ

แห่งชาติเป็นรายปี และ 2. การวิจัยและพัฒนามูลนิธิฯ โดยการแสวงหาทุนจากที่ต่าง ๆ เพื่อนำมาทำงานวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ หรือทำงานขับเคลื่อนเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เมื่อปีพุทธศักราช 2551-2552 มูลนิธิฯ ได้ร่วมกันสังเคราะห์ความรู้และองค์ความรู้การออกแบบระบบการออมสำหรับคนไทยที่ไม่มีหลักประกันรายได้ร่วมกับ สสส. โดยเริ่มจากการออมให้กับคนวัยแรงงานที่ไม่มีนายจ้างได้มีเงินบำนาญไปใช้ในอนาคต ดังนั้นจึงเริ่มทำงานกับแผนนอกระบบของสำนักงานสนับสนุนสุขภาพประชาชนกลุ่มเฉพาะ สสส. ในการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกและเพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำนาญและให้ประโยชน์ตอบแทนแก่สมาชิกเมื่อสิ้นสมาชิกภาพ โดยผ่านเข้าสู่กระบวนการสภา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์แล้วนำมาใช้ได้อย่างแท้จริง โดยที่มูลนิธิฯ รับผิดชอบหน้าที่เป็นทีมนักวิชาการ

ทั้งนี้ พญ.ลัดดา ดำริการเลิศ ได้กล่าวขำอีกว่า มูลนิธิฯ เป็นองค์กรเอกชนไม่ได้อยู่ภายใต้การจัดการของรัฐบาล แต่บุคลากรในองค์กรถือว่าเป็นพลเมืองของประเทศไทย ดังนั้นมูลนิธิฯ จึงอยากให้เห็นสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นกับประเทศไทยโดยเฉพาะสังคมผู้สูงอายุ หากในปัจจุบันมีการเตรียมความพร้อมให้เมืองไทยเป็นสังคมที่ดี ในอนาคตคนไทยที่อยู่ภายใต้ประเทศไทยก็จะมีความสุขในบั้นปลายชีวิตทุกคน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านนิตยสารกับสุขภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านนิตยสารกับสุขภาพพบในงานวิจัยของฐิติณัฐ หลักชัยกุล (2544) ณัฐ นาคะสุวรรณ (2547) และศิริรัฐ ภัคดีธรมชิต (2556) ดังนี้

ฐิติณัฐ หลักชัยกุล (2544) วิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในนิตยสารเพื่อสุขภาพ ได้ศึกษานิตยสารใกล้เคียงชื่อจิต และหมอชาวบ้าน พบว่าการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอแบ่งออกเป็นเนื้อหาสุขภาพเฉพาะทางและเนื้อหาสุขภาพทางเลือก โดยเนื้อหาสุขภาพเฉพาะทางนั้นเรียกได้อีกอย่างว่า การแพทย์แผนปัจจุบันเป็นแบบแผนการปฏิบัติงานทางการแพทย์และสาธารณสุขในปัจจุบัน ซึ่งเน้นประสิทธิภาพของการรักษาเป็นหลัก ส่วนเนื้อหาสุขภาพทางเลือกเรียกได้อีกอย่างว่าการแพทย์พหุลักษณะซึ่งเป็นแบบแผนการดูแลสุขภาพตนเอง ตามแนวคิดการแพทย์แบบองค์รวมซึ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันเป็นหลัก นิตยสารใกล้เคียง และนิตยสารหมอชาวบ้านนำเสนอเนื้อหาสุขภาพเฉพาะทางมากกว่าสุขภาพทางเลือก ปริมาณเนื้อหาที่

ปรากฏจะเป็นเรื่องวิชาการแพทย์และสาธารณสุขมากกว่าการพึ่งตนเองในการดูแลสุขภาพ ส่วนนิตยสารชีวจิตเป็นนิตยสารที่นำเสนอเนื้อหาสุขภาพทางเลือกซึ่งนิตยสารนี้มีพื้นฐานการมองชีวิตและสุขภาพแบบองค์รวมที่ประกอบด้วยร่างกายและจิตใจและการดำเนินชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติมากที่สุด ส่วนรูปแบบการเสนอเนื้อหาสุขภาพของนิตยสาร พบว่านิตยสารทั้งสามฉบับนำเสนองานเขียนประเภทบทความทั่วไปมากที่สุดและพบประเภทสารคดี บันเทิงคดี น้อยที่สุด รวมถึงบทความทั้งสามฉบับนำเสนองานเขียนประเภทบทความทั่วไป บทความกึ่งวิชาการ ภาพ และการ์ตูนเป็นส่วนใหญ่

ด้านการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมสุขภาพ แบ่งออกเป็นสามประเด็นได้แก่ แนวทางแรก คือ การส่งเสริมสุขภาพของเนื้อหาสุขภาพเฉพาะทาง พบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพสองประเภท ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันโรค และพฤติกรรมเมื่อเจ็บป่วย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มุ่งเน้นให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอนามัย และการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย รวมทั้งการอธิบายสาเหตุและลักษณะอาการของโรคต่าง ๆ ในเรื่องเกี่ยวกับวิชาแพทย์นั้นนักเขียนส่วนใหญ่จะเป็นแพทย์ แนวทางการที่สอง คือ การส่งเสริมสุขภาพของเนื้อหาสุขภาพทางเลือก เป็นการให้ข้อเสนอแนะทางเลือกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตของบุคคลให้เป็นปกติสุขในขณะที่สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสาระความรู้เพื่อส่งเสริมการพึ่งตนเองในการดูแลสุขภาพ ทั้งการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคในภาวะปกติทั่วไปและข้อเสนอแนะทางเลือกต่าง ๆ สำหรับผู้ป่วยในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม และแนวทางสุดท้าย คือ การส่งเสริมสุขภาพของนิตยสารเพื่อสุขภาพ เนื้อหาส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับดูแลสุขภาพตนเอง โดยนำเสนอแนวคิดทางการส่งเสริมสุขภาพด้านการป้องกัน การควบคุมโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ

ณัฐ นาคะสุวรรณ (2547) วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์และนิตยสารไทยเกี่ยวกับความรู้ด้านอาหารเพื่อสุขภาพ โดยศึกษาจากหนังสือพิมพ์ทั้งหมด 4 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ คมชัดลึก และข่าวสด ชื่อฉบับละ 23 ฉบับ รวมทั้งหมด 92 ฉบับ และนิตยสารไทยทั้งหมด 5 ชื่อฉบับ ได้แก่ แบรินด์เฮลท์ เฮลท์แอนด์คูชีน แม่และเด็ก ชีวจิต และหมอชาวบ้าน ชื่อฉบับละ 6 ฉบับ รวมทั้งหมด 30 ฉบับ ที่ออกจำหน่ายตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงธันวาคม พุทธศักราช 2547 ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอความรู้ด้านอาหารเพื่อสุขภาพตามหลักโภชนบัญญัติ 9 ของหนังสือพิมพ์และนิตยสารให้ความสำคัญกับการกินพืชผัก ผลไม้เป็นประจำ การกินอาหารที่สะอาดปราศจากการปนเปื้อน และการงดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ส่วนประเด็นการกินข้าวเป็นอาหารหลักสลับกับอาหารประเภทแป้งเป็นบางมื้อ การดื่มนมให้เหมาะสมตามวัย และการกินอาหารที่มีไขมันแต่พอควรได้รับการนำเสนออย่างมาก นอกจากนี้หนังสือพิมพ์และนิตยสารยังให้ความสำคัญกับ

ประเด็นอื่นที่นอกเหนือจากหลักโภชนบัญญัติ 9 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับอาหารเสริมสุขภาพ การดื่มน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของร่างกายในแต่ละวัน ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของสมุนไพร และการงดหรือการลดสูบบุหรี่

ศิริรัฐ ภักดีธนิชิต (2556 : 114) วิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารด้านสุขภาพไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบในการนำเสนอเนื้อหา เพื่อศึกษาความรู้ด้านสุขภาพในนิตยสาร และศึกษารูปแบบโฆษณาในนิตยสารสุขภาพของไทย ซึ่งวิเคราะห์จากนิตยสารทั้งหมด 4 ฉบับ ได้แก่ Men's Health, Women's Health, Health Today และชีวจิต โดยเก็บรวบรวมนิตยสารดังกล่าวที่ออกจำหน่ายในช่วงเวลาเดือนมกราคม – เมษายน พุทธศักราช 2555 แบ่งเป็นนิตยสารละ 4 ฉบับ รวมทั้งหมด 16 ฉบับ

ผลการวิจัยมีทั้งหมด 4 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่จะนำเสนอในรูปแบบบทความ รองลงมา คือ รูปแบบโฆษณา และรูปแบบการนำเสนออื่น ๆ ประเด็นที่สอง ความรู้ด้านสุขภาพของนิตยสารสุขภาพของไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอในประเภทส่งเสริมหรือเสริมสร้างในการดูแลป้องกันสุขภาพตนเองและครอบครัวในเบื้องต้นก่อนการเจ็บป่วย การออกกำลังกาย การบริโภคอาหารให้ครบ 5 หมู่ และการใช้ชีวิตที่มีความรื่นรมย์อย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตใจ ส่วนความรู้ด้านสุขภาพรองลงมา คือ การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟู ประเด็นที่สาม โฆษณาของนิตยสารสุขภาพของไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการนำเสนอโฆษณาสินค้าหรือบริการทั่วไป รองลงมา คือ โฆษณาสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับการป้องกันโรคหรือส่งเสริมสุขภาพ และโฆษณาสินค้าหรือบริการเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพ และประเด็นสุดท้าย เนื้อหาที่ปรากฏในบทความของนิตยสารสุขภาพของไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ประเด็นเนื้อหาสุขภาพและประเภทของโรคภัยที่ปรากฏ ผลการวิจัยพบว่าประเด็นเนื้อหาสุขภาพส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพและครอบครัว การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากรอคภัยไข้เจ็บหรือสภาพปัญหาสังคมในปัจจุบันซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีประโยชน์มากที่สุด เพราะสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพและอนามัยของตนเอง ส่วนประเภทของโรคภัยที่ปรากฏ พบว่าส่วนใหญ่เสนอเกี่ยวกับโรคมะเร็งมากที่สุด รองลงมา คือ โรคเกี่ยวกับสมอง หัวใจ ปอด ความเครียด ความดันโลหิต หลอดเลือดหัวใจอุดตัน เบาหวาน และกระดูกพรุน เป็นต้น

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยในนิตยสาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยในนิตยสาร พบในงานวิจัยของสุกัลยา พงษ์หาญพาณิชย์ (2547) และภัทรรัฐ วิชะยะวงษ์ (2553) ดังนี้

สุกัลยา พงษ์หาญพาณิชย์ (2547) เปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาไทยในโฆษณาในนิตยสารสำหรับวัยรุ่นและนิตยสารสำหรับผู้ใหญ่ พบว่าลักษณะการใช้คำมีทั้งหมด 17 ชนิด ได้แก่ การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำที่มีความหมายไม่สอดคล้องกับข้อความ การซ้ำคำ คำสัมผัส การสร้างคำขึ้นใช้ในภาษา คำสแลง คำถาม คำที่มีความหมายนัยประหวัด คำเลียนเสียงพูด คำสันทานคำบุพบทที่ไม่สอดคล้องกับข้อความ คำซ้อน อักษรย่อ การใช้ชื่อเล่นชื่อจริงแทนบุรุษ สรรพนาม การเขียนคำผิด คำอุทาน คำเฉพาะกลุ่ม และคำลักษณะนามไม่สอดคล้องกับคำนาม การใช้สำนวนในงานวิจัยพบว่ามีทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ การใช้สำนวนภาษาต่างประเทศ การใช้สำนวนพูด การใช้สำนวนแสดงอารมณ์ การใช้สำนวนเปรียบเทียบ และการใช้สำนวนสุภาษิตประกอบเรื่องราว การใช้ประโยคพบทั้งหมด 4 ชนิด ได้แก่ การละส่วนประกอบบางส่วนของประโยค รูปประโยคไม่ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร การเรียงลำดับส่วนประกอบของประโยคอย่างอิสระ และการผูกประโยคยาวเนื้อหาซับซ้อน

ภัทรรัฐ วิชะยะวงษ์ (2553) วิเคราะห์การใช้ภาษาไทยในวารสารศิริราชประชาสัมพันธุ์ โดยวิเคราะห์การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้โวหาร และความสอดคล้องของเนื้อหาในวารสารศิริราชประชาสัมพันธุ์ ผลการวิจัยประเด็นการใช้ภาษามี 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก คือ การใช้คำ มีการใช้คำทับศัพท์ ได้แก่ คำศัพท์เกี่ยวกับชื่อคอมพิวเตอร์และคำศัพท์ที่เป็นชื่อเกี่ยวกับโรค การใช้คำศัพท์เฉพาะอาชีพ ได้แก่ คำเฉพาะอาชีพเกี่ยวกับชื่อหน่วยงานและคำเฉพาะอาชีพเกี่ยวกับชื่อการตรวจทางการแพทย์ การใช้คำสแลง และการใช้คำย่อและคำตัด ประเด็นที่สอง คือ การใช้ประโยค มีการใช้ประโยคแจ้งให้ทราบ ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบชนิดประโยคบอกเล่าและประโยคแจ้งให้ทราบชนิดประโยคขอร้อง การใช้ประโยคถามให้ตอบ ได้แก่ ประโยคถามให้ตอบชนิดประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบชนิดประโยคตอบรับ และประโยคถามให้ตอบชนิดประโยคถามให้เลิกเอา และการใช้ประโยคบอกให้ทำ ได้แก่ ประโยคบอกให้ทำชนิดประโยคชักชวน และประเด็นสุดท้าย คือ การใช้โวหาร มีการใช้บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร เทศนาโวหาร และสาธกโวหาร

2.2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงนลิลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงนลิลา พบงานวิจัยของพัชรีย์ จำปา (2541) นฤมล อินทรลักษณ์ (2545) แวอาชีชะห์ ดาหะยี (2546) จุฑาทิพย์ โพธิ์ทอง (2547) ปวีณา ศิริกุล (2548) และยุวดี ศรีชัย (2548) พบผลการศึกษาดังนี้

พัชรีย์ จำปา (2541) ได้วิเคราะห์เชิงวงนลิลาในเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ โดยศึกษาเฉพาะเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ในกลุ่มชนที่นับถือศาสนาพุทธที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรจากข้อมูลที่ชำระแล้วและพิมพ์ลงบัตรในคลังเพลงกล่อมเด็ก ฝ่ายหอสมุดและวรรณกรรมท้องถิ่น สถาบันคชิตทักษิณศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 3,800 บท ผลการวิจัยประเด็น วงนลิลาที่เป็นลักษณะเด่นทางขนบวรรณศิลป์ในบทเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ มีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ 1. การสรรคำ 2. การเล่นคำสัมผัสคล้องจอง 3. การใช้ความเปรียบ และ 4. การสร้างสมมูลทางโครงสร้างภาษา ดังนี้

1. การสรรคำพบการใช้คำทำเนียบกวี เช่น การใช้คำทำเนียบกวีในการเรียกเด็กเพื่อต้องการแสดงความรักอันบริสุทธิ์ของแม่ที่มีต่อลูก คำที่ใช้เรียกจึงมีความไพเราะอ่อนหวานและสื่อถึงสิ่งดีงาม การใช้ศัพท์สูงเป็นการใช้คำที่ต้องอาศัยการแปลความเนื่องจากเป็นคำที่มีระดับแตกต่างจากคำอื่น ๆ ในบริบทแวดล้อม การใช้คำบอกเรือญาติแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ทั้งที่เป็นสายเลือดโดยตรงและบุคคลทั่วไปในสังคม การใช้คำบอกเวลาเพื่อต้องการให้เกิดความสมจริงและทำให้เรื่องราวมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น การใช้คำบอกจำนวนเพื่อให้ผู้ฟังที่อยู่ในวัยเด็กและผู้ใหญ่สามารถจดจำเนื้อหาของเพลงได้อย่างแม่นยำ การใช้คำซ้ำเพื่อให้เกิดความไพเราะงดงามกับคำประพันธ์ การใช้คำซ้อนเพื่อมุ่งสื่ออารมณ์ให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น การใช้คำพิเศษเพื่อขยายกริยาอาการต่าง ๆ และผู้ฟังสามารถมองเห็นภาพที่กวีต้องการสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ การใช้คำเลียนเสียงของคน สัตว์ และธรรมชาติเพื่อให้เกิดภาพและความเพลิดเพลินให้แก่ผู้ฟัง

2. การเล่นคำสัมผัสคล้องจอง พบการเล่นสัมผัส ได้แก่ การเล่นสัมผัสพยัญชนะและการเล่นสัมผัสสระ ส่วนการเล่นคำ กวีใช้เพื่อให้มีทำนองที่ไพเราะรื่นหูและยังแสดงถึงการสืบทอดขนบทางวรรณศิลป์

3. การใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้น ได้แก่ การใช้ความเปรียบที่เป็นอุปมาอุปไมยของคน การใช้ความเปรียบที่เป็นพืช การใช้ความเปรียบที่เป็นสัตว์ การใช้ความเปรียบที่เป็นสิ่งของเครื่องใช้ และการใช้ความเปรียบที่เป็นธรรมชาติ

4. การสร้างความสมมูลทางโครงสร้างภาษาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อเพลงได้ง่ายและรวดเร็ว เพราะผู้แต่งได้ใช้การจัดระเบียบทางภาษาให้เทียบคู่ขนานกันอย่างเหมาะสม ทำให้การนำเสนอเนื้อหาสามารถเข้าไปสู่ใจผู้รับได้ง่าย ได้แก่ การซ้ำคำ การซ้ำความ และการขนานความ

ส่วนวจนลีลาที่สัมพันธ์กับแนวคิดทางสังคมในบทเพลงกล่อมเด็กภาคใต้มีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ 1. การใช้คำ 2. การใช้ประโยค 3. การใช้สำนวน และ 4. การใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

1. การใช้คำพบว่ามีการใช้คำที่สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนาและไสยศาสตร์ การใช้คำที่สอดคล้องกับการประพฤติปฏิบัติของบุคคล การใช้คำที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน การใช้คำที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง เพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพบ้านเมืองในอดีตของภาคใต้ที่มีเจ้าเมืองและกรมการเมืองเป็นฝ่ายปกครอง 2. การใช้ประโยค ได้แก่ การใช้ประโยคปฏิเสธ การใช้ประโยคคำถาม และการใช้ประโยคสั่งห้าม 3. การใช้สำนวน ได้แก่ สำนวนเก่า สำนวนที่มีใช้อยู่แล้วในปัจจุบัน และสำนวนที่มีการปรับเปลี่ยน และ 4. การใช้สัญลักษณ์ มีการใช้สัญลักษณ์ที่สื่อแนวคิดเกี่ยวกับความเชื่อ สัญลักษณ์ที่สื่อแนวคิดเกี่ยวกับบุคคล และสัญลักษณ์ที่สื่อแนวคิดเกี่ยวกับการปกครอง

นฤมล อินทรลักษณ์ (2545) ได้ศึกษาวจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในกวีนิพนธ์ของไพโรจน์ทร์ ขาวงาม เพื่อวิเคราะห์วจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองเกี่ยวกับลีลาการใช้ภาษา กลวิธีการนำเสนอ ฉันทลักษณ์ และทัศนคติของกวีที่มีต่อสังคมเมืองในปัจจุบัน

วจนลีลาในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมือง ผลการวิจัยมีทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ 1. การใช้คำและวลีเสนอภาพความเจริญของสังคมเมือง พบว่ามีการสื่อภาพของเมืองที่มีความเจริญด้วยตึกระฟ้า บ้านเรือนที่สร้างด้วยคอนกรีตอย่างดี รวมทั้งท้องถนนที่มียานพาหนะวิ่งพลุกพล่านตลอดเวลาอันแสดงถึงความเจริญของสังคมเมือง เช่น คำว่า “เมืองใหญ่ มหานครอ่อนความทุกข์ เมืองวิมาน เมืองแห่งอารยธรรม ต้นคอนกรีต และมอเตอร์ของเครื่องยนต์ เป็นต้น จากคำที่ยกตัวอย่างมาแสดงให้เห็นว่ากวีได้เลือกใช้คำที่เสนอภาพอย่างตรงไปตรงมาและสะท้อนความเป็นจริงที่ปรากฏในสังคมปัจจุบัน

2. การใช้คำและวลีเสนอภาพแง่ลบของสังคมเมือง พบว่ามีการเสนอภาพด้านลบของสังคมเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ไม่น่าอยู่อันเกิดจากมลภาวะต่าง ๆ รวมทั้งภัยคุกคามมืดที่เป็นภัยต่อผู้ที่อาศัยอยู่ในสังคมเมือง เช่น คำว่า “เมืองในหมอกม่าน” และ “หนึ่งวิมานในม่านดำแห่งหมอกควัน” คำที่ใช้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอากาศยามเช้าตรู่ปกติแล้วจะมีละอองหมอก ในทางกลับกันสังคมเมืองไม่ได้รับอากาศที่สดชื่นจากหมอกนั้น แต่ต้องได้รับอากาศที่เป็นมลพิษจากหมอกควัน เครื่องจักร โรงงานอุตสาหกรรมและยานพาหนะแทน รวมถึงมีนัยยะสื่อทางอารมณ์ที่แสดงถึงความเศร้าสร้อยของคนในสังคมเมืองที่ต้องดำเนินชีวิตไปตามทางอันเลือนรางและหมองหม่นอีกด้วย คำว่า “บึ้งรู้” “บึ้งเมฆ” “มัวทศมิตทาง” “บึ้งแดด” และ “ลึกลับ” เป็นต้น คำที่ใช้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการสร้างตึกระฟ้าของสังคมเมืองได้บดบังทัศนียภาพอันเป็นธรรมชาติเหล่านั้น ไปหมดสิ้น จากเดิมที่เคยใกล้ชิดสัมผัสกับธรรมชาติ พบว่าปัจจุบันกลับหาได้ยากมาก นอกจากนี้คำที่ใช้ยังสื่อถึง

ความหมายที่แฝงอีกด้วย เช่นคำว่า “รุ่ง” มักใช้เป็นสัญลักษณ์ของความหวังและความฝัน “แดด” มักใช้เป็นสัญลักษณ์ของความสว่าง ความอบอุ่น และ “เมฆ” มักใช้เป็นสัญลักษณ์ของการผ่อนคลาย ความร้อนจากแสงแดด ดังนั้นเมื่อธรรมชาติถูกบังคับไม่เพียงแต่มนุษย์จะห่างไกลจากธรรมชาติแล้ว แต่ก็เป็นการบั่นทอนชีวิตของตนเองทางอ้อม เพราะหากชีวิตของมนุษย์ขาดธรรมชาติ ทุกชีวิตก็ถึงกาลสิ้นสุด

3. การใช้คำและวลีเสนอภาพทางเศรษฐกิจ พบว่ามีการเสนอภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยมซึ่งเป็นกิจกรรมทางการค้าที่รัฐบาลไม่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ ทำให้เกิดอัตราการแข่งขันสูง กวีจึงได้เสนอภาพของสังคมที่คนเมืองมักใช้เงินเป็นเงื่อนไขสำคัญของการดำรงชีวิต เช่น คำว่า “ปุยแห่งปวงกิเลส” “ป่ากำไร” “ดอกเบียร์” และ “ไพรระหงดงดอกเบียร์” เป็นต้น คำที่ใช้ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสังคมเมืองปัจจุบันมักจะนึกถึงผลกำไรเป็นสำคัญในการทำธุรกิจ เช่น “ไพรระหงดงดอกเบียร์” เป็นนามธรรมที่สื่อถึงความเจริญงอกงามของดอกเบียร์ หากเปรียบกับต้นไม้ที่ปลูกในป่าก็จะเป็นต้นไม้ที่สูงใหญ่เช่นเดียวกับกำไรที่เกิดจากการลงทุน ส่วนการเสนอภาพอิทธิพลของสังคมเมืองต่อชาวชนบท เนื่องมาจากผลกระทบของระบบทุนนิยมจะส่งผลกระทบต่อคนในสังคมเมืองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อคนในสังคมชนบทด้วยเช่นกัน ซึ่งมีสาเหตุมาจากค่านิยมของกลุ่มนักธุรกิจบางกลุ่มที่ต้องการขยายอิทธิพลถึงคนในสังคมชนบทเพื่อให้เกิดค่านิยมและประเพณีตาม เช่น คำว่า “ควายนื้อ-ควายเหล็ก” คำว่า “ควายเหล็ก” หมายถึง รถไถนาที่ปัจจุบันถูกนำมาใช้แทนควายนื้อ ซึ่งในอดีตชาวนามักจะใช้เป็นสัตว์เพื่อการทำงาน แต่ปัจจุบันชาวนาได้นำ “ควายเหล็ก” หรือรถไถนาอันเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงานเพื่อความรวดเร็วและช่วยผ่อนแรงได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ได้แสดงนัยสำคัญถึงความเศร้าใจว่าควายนื้อเป็นสัตว์ที่มีชีวิตจิตใจแต่กลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความสำคัญต่อสังคมอีกต่อไป ชาวนาให้ความสำคัญกับเครื่องจักรมากกว่า แสดงให้เห็นว่าการได้เงินมาด้วยวิธีการทำงานได้รวดเร็วมากขึ้นเป็นตัวกำหนดค่านิยมของคนชนบท ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและกาลเวลา

4. การใช้คำและวลีเสนอภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมเมือง เพราะว่าปัจจุบันนอกจากจะมีคนที่อาศัยอยู่ในสังคมเมืองมาแต่เดิมอยู่แล้ว ก็ได้มีผู้อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในสังคมเมืองด้วยจุดประสงค์ต่าง ๆ โดยกวีมักจะสื่อถึงการร่อนเร่พเนจร เช่น คำว่า “อพยพ” “โยกย้าย” และ “หนีมา” คำที่ใช้ดังกล่าวแสดงลักษณะอาการของคนทั้งหมดหนทางทำให้ต้องอพยพเข้าสู่เมืองหลวง ส่วนคำว่า “สัญจร” “เร็ดร้างเร่ระหร่อน” และ “วนจร” คำที่ใช้ดังกล่าวเป็นคำที่แสดงความหมายและน้ำเสียงของการพลัดพรากจากผู้ที่เคยรู้จักไปกลางคัน ผู้คนจำเป็นต้องจากลาถิ่นกำเนิดเพื่อการเดินทางเข้าสู่เมืองหลวงแบบไร้จุดหมายปลายทาง มุ่งหน้าไปเรื่อย ๆ เพื่อความอยู่รอดของชีวิตโดยไม่รู้จุดหมายข้างหน้า การสื่อภาพถึงวิถีชีวิตที่ต้องต่อสู้ดิ้นรน เช่นคำว่า “ขมิขมันการงาน” แสดงให้

เห็นว่าผู้คนที่อยู่ในสังคมเมืองจะต้องรีบเร่งทำงานเพื่อให้ได้เงินมาใช้ในชีวิตประจำวัน และคำว่า “งกก” เป็นลักษณะอาการของคนที่ยากได้เงินและผลประโยชน์ส่วนตนจนเกินควร การแสดงความอึดอัดคับข้องใจ เช่นคำว่า “แออัด” “คับแคบ” และ “เบียดเสียด” แสดงให้เห็นว่าสังคมเมืองเป็นสังคมที่จำต้องทนอยู่ในสภาวะที่เบียดเสียดกันโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ แต่ทั้งนี้ก็ยังไม่สามารถแสดงถึงจิตใจของคนที่ยากไม่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อผู้คนที่อยู่ในสังคมร่วมกัน และการสื่อภาพถึงความอ้างว้างโดดเดี่ยว เช่นคำว่า “แปลกเปลี่ยวและเลี้ยววน” “สับสน” “ขาดห้วงกว้าง” และ “แปลกหน้า” แสดงให้เห็นว่าผู้ที่อพยพเข้าไปอยู่ในสังคมเมืองมีความหวาดกลัวต่อสถานที่ที่ไปอยู่ใหม่ ประสบการณ์การทำงานรูปแบบใหม่ รวมทั้งเหล่าเหล่าเหยี่ยวของผู้คนในสังคมเมืองที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน กวีได้แสดงให้เห็นถึงการสัมผัสชีวิตและความรู้สึกของคนพลัดบ้านร้างถิ่น ได้อย่างลึกซึ้ง

แหวอาชีวะหะ คาหะยิ (2546) วิเคราะห์วจนลีลาของมังกรห่าเลียบในคอลัมน์ “ลั่นกลองรบ” ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจำนวน 304 บทความ ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2542 ถึง 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2542 ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1. คำ 2. ประโยคและย่อหน้า และ 3. โวหารดังนี้

1. คำ ผลการวิจัยพบการใช้คำแสดงการเปรียบเทียบหรือแสดงอาการเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและเห็นภาพชัดเจนขึ้น เช่น คำว่า “ไดโนเสาร์” เป็นชื่อสัตว์เลื้อยคลานยุคก่อนประวัติศาสตร์ ผู้เขียนได้นำคำนี้มาเปรียบเทียบกับนักการเมืองที่ล่าหลังไม่ทันสมัยทั้งการพัฒนาความคิดและการศึกษานักการเมืองไม่พัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าก็ต้องสูญพันธุ์ไปในที่สุดดังเช่น ไดโนเสาร์ การใช้คำแสดงการล้อเลียนเสียดสี เช่น คำว่า “สาวปาม” เป็นอาการของคนที่ยุ่มกินด้วยมืออย่างตะกละลุกกลน ผู้เขียนได้นำคำนี้มาเสียดสีพฤติกรรมการแสวงหาผลประโยชน์ของนักการเมืองหลังจากที่ได้รับการเลือกตั้ง เพราะในช่วงที่หาเสียงก่อนการเลือกตั้งได้ลงทุนเงินในการซื้อสิทธิ์ขายเสียงค่อนข้างสูง เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วจึงรีบแสวงหาผลประโยชน์จากเงินที่ได้ลงทุนไปให้เร็วและมากที่สุด และการใช้คำแสดงฉายาหรือสมญานาม เช่น คำว่า “ขุนคลัง” เป็นคำแสดงสมญานามที่มีปัจจัยกำหนดมาจากผลงานหรือกิจการที่ทำ คำว่า “ขุน” เป็นคำที่ใช้แทนยศหรือบรรดาศักดิ์ของข้าราชการที่รับราชการเป็นขุนนางในสมัยก่อน หากเทียบกับปัจจุบันจะมีตำแหน่งเท่ากับรัฐมนตรี ส่วนคำว่า “คลัง” คือ กระทรวงการคลังที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สินและเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งในขณะนั้นผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คือ นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ดังนั้นสมญานามของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ จึงได้รับการขนานนามว่าขุนคลัง

2. ประโยคและย่อหน้า พบการใช้ประโยค 5 รูปแบบ คือ ประโยคคำถาม ประกอบด้วยประโยคคำถามในชื่อเรื่อง ประโยคคำถามในเนื้อเรื่อง และประโยคคำถามในข้อสรุป ประโยคคำสั่ง

ประโยคขอร้องหรือชักชวน ประโยคปฏิเสธ และ ประโยคบอกเล่า ส่วนย่อหน้าพบว่าเนื้อหามีความเป็นเอกภาพ สारัตถภาพ และสัมพันธภาพ

3. การใช้โวหาร พบการใช้โวหารอุปมาเพื่อประชดประชันและตำหนิการทำงานของรัฐบาลทำให้ผู้อ่านเข้าใจเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ผู้เขียนบอกเล่าได้ชัดเจนขึ้น การใช้โวหารอุปลักษณ์เป็นความเปรียบที่ผู้เขียนมีเจตนาตำหนิและประชดประชันรัฐบาลและพรรคร่วมรัฐบาลซึ่งทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจน การใช้โวหารบุคลาธิษฐานเพื่อสะท้อนให้เห็นการแก้ไขปัญหของรัฐบาลทั้งเศรษฐกิจและการเมือง การใช้โวหารเสียดสีเพื่อประชดประชันรัฐบาลให้หันมาทบทวนการทำงาน ทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมในสิ่งที่ผู้เขียนบอกเล่ามากขึ้น และการใช้โวหารนามนัยเพื่อดึงดูดความสนใจทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและคล้อยตาม

จุฑาทิพย์ โพธิ์ทอง (2547) วิเคราะห์ความรุนแรงที่ปรากฏในการใช้ภาษาของข่าวอาชญากรรม เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาที่มีความรุนแรงในข่าวอาชญากรรม ประเภทฆาตกรรมและข่มขืนกระทำชำเราจำนวน 1,165 ข่าว ที่ปรากฏในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์แนวประชานิยมสองฉบับ คือ ไทยรัฐและเดลินิวส์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2542 ถึง 31 ธันวาคม พุทธศักราช 2544

ผลการวิจัยพบว่าความหมายที่รุนแรงที่ปรากฏในหน่วยประโยค พบ 2 ลักษณะ ได้แก่ 1. นามวลี ใช้เรียกผู้กระทำผิดด้วยนามวลีที่เน้นความโหดเหี้ยมเลวร้ายผิดปกติ และผู้ถูกกระทำที่ตกอยู่ในสภาพร่างสยดสยองและไร้ทางสู้ และ 2. กริยาวลี จำแนกตามอุปกรณ์ที่ใช้ประทุษร้าย พบว่ามักเสริมด้วยคำว่า “กระหน่ำ” เพื่อย้ำความมุ่งมั่นเอาชีวิตอย่างไม่ลดละ การประทุษร้ายด้วยอาวุธปืนจะใช้กริยาวลีที่มีความหลากหลายมากที่สุด รองลงมา คือ การประทุษร้ายด้วยของมีคม

หน่วยประโยคพบ 2 ลักษณะ คือ 1. จำแนกตามโครงสร้างของประโยค พบว่าหัวข้อข่าวมักจะเป็นประโยคสามัญเป็นส่วนใหญ่มีประโยคซับซ้อนและประโยคผสมอยู่บ้าง รูปประโยคอาจไม่ระบุหน่วยประธานหรือหน่วยกรรมเพื่อความกระชับ แต่ผู้อ่านเข้าใจได้จากความสัมพันธ์ระหว่างประโยค ส่วนเนื้อข่าวจะพบประโยคผสมซับซ้อนมากที่สุด โดยมุ่งให้รายละเอียดคล้ายจำลองภาพเหตุการณ์ และ 2. จำแนกตามความหมาย ประโยคเน้นผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่พบในเนื้อข่าวมากกว่าหัวข้อข่าว มีทั้งที่ให้ผู้ถูกกระทำและอวัยวะของผู้ถูกกระทำเป็นประธานของประโยคเน้นความน่าเวทนา

ความเหมาะสมของข่าวอาชญากรรม แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ 1. การดึงดูดความสนใจเกินความจำเป็น พบว่าเพิ่มสีสันโดยใช้คำที่สื่อถึงความโหดเหี้ยมกว่าปกติเรียกผู้กระทำและบรรยายสภาพผู้ถูกกระทำอย่างเร้าอารมณ์ ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่ภารกิจของการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ทั้งยังไม่ทำให้เกิดการพัฒนาทางวิจรณ์ญาณ 2. ความเหมาะสมเชิงจริยธรรม พบว่าความรุนแรงในการนำเสนอข่าว

ขัดต่อข้อบังคับของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พ.ศ.2541 หลายข้อ โดยเฉพาะการละเมิดสิทธิมนุษยชนและไม่ให้ความเป็นธรรมต่อบุคคลในข่าว และ 3. การสร้างทัศนคติ พบว่ามีการสร้างทัศนคติในแง่ลบ ได้แก่ ความเกลียดชังต่ออาชญากร การใช้นามวลีที่แสดงความโหดร้ายเรียกผู้กระทำผิดจนทำให้ผู้รับสารรู้สึกมีอคติต่ออาชญากร เป็นการควั่นตัดสติใจโดยไม่พิจารณาสาเหตุอย่างรอบด้าน การแก่งแย่งและการใช้อำนาจ โน้มน้าวว่าอำนาจเป็นที่มาของผลประโยชน์ และการแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ทำให้ผู้รับสารชาชินและเห็นการตัดสินปัญหาด้วยวิธีนี้เป็นเรื่องปกติ

ปวีณา ศิริกุล (2548) วิเคราะห์การเล่าข่าวในรายการ “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณ เพื่อศึกษาโครงสร้างการเล่าข่าว องค์ประกอบทางภาษาและกลวิธีในการเล่าข่าว รวมถึงจุดมุ่งหมายและทัศนคติของผู้เล่าที่สะท้อนจากเนื้อหาข่าว โดยใช้ข้อมูลถอดจากการบันทึกเสียงรายการเสียงนกเสียงกาที่ออกอากาศตั้งแต่วันจันทร์-เสาร์ ในช่วงเดือนตุลาคม พุทธศักราช 2543 ถึงตุลาคม พุทธศักราช 2544 จำนวน 100 ครั้ง ผลการวิจัยพบว่าทวน ทักษิณ ประสบความสำเร็จในการเล่าข่าวเนื่องจากใช้โครงสร้างของข่าวและองค์ประกอบทางภาษาที่เหมาะสมกับเนื้อหาข่าว นอกจากนี้ยังโน้มน้าวให้ผู้ฟังมีวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์ นับว่าเป็นนักสื่อสารมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยใช้การเล่าข่าวสร้างความเพลิดเพลินให้ข้อเท็จจริงและให้ข้อคิด

โครงสร้างการเล่าข่าวมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การเริ่มต้น เนื้อเรื่อง และการจบเรื่อง ดังนี้ 1. การเริ่มต้นด้วยการอ้างที่มาของข่าวหรือบุคคลผู้ให้ข่าวและเนื้อหาข่าวในข่าวราชการ และเล่าเนื้อหาข่าวโดยไม่อ้างที่มา และอาจเสริมด้วยความคิดเห็นของผู้เล่าในข่าวอื่น ๆ 2. เนื้อเรื่องเล่าตามลำดับเหตุการณ์แสดงปมปัญหา การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยแทรกความคิดเห็นของตนและใช้บทสนทนาสวมบทบาทเป็นบุคคลในข่าว และ 3. ข่าวส่วนใหญ่จบด้วยการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อคิด ตั้งข้อสังเกต โดยมีได้มุ่งตำหนิผู้กระทำผิด แต่พยายามชี้แนะแนวทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหา

เมื่อศึกษาองค์ประกอบทางภาษา พบว่ามีลักษณะเด่นเพื่อสร้างสีสันและโน้มน้าวใจ ได้แก่ 1. ระดับภาษาใช้วัจนลีลาแบบไม่เป็นทางการ มีการใช้คำพื้น ๆ การใช้ภาษาถิ่น และคำสแลง 2. ประโยค ใช้ทั้งประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม ประโยคปฏิเสธ ประโยคขอร้องหรือชักชวน และประโยคละ และ 3. โวหาร พบว่าใช้โวหารอุปมา อุปลักษณ์ และอดีพจน์ประกอบการสื่ออารมณ์และความคิด

กลวิธีการเล่าข่าว พบ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. การบรรยายข้อเท็จจริง พบว่าผู้เล่ามักบรรยายรายละเอียดของข่าวโดยตรงไปตรงตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เริ่มตั้งแต่วันที่เวลาและสถานที่เกิดเหตุและข้อมูลของบุคคลในข่าว 2. การแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ พบมากในส่วนของ การเริ่มต้นและการจบเรื่อง และ 3. การใช้อารมณ์ขันให้คลายเครียด

ยุวดี ศรีชัย (2548) วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในแผ่นพับโฆษณาเครื่องสำอางทั้งที่นำเข้าและผลิตในประเทศที่สะท้อนและกำหนดค่านิยมในสังคมไทยปัจจุบันจำนวน 52 ชิ้น ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน พุทธศักราช 2546 ผลการวิจัยพบว่าทโฆษณามีบทบาทสะท้อนค่านิยมในยุคบริโภคนิยมและย้าให้ผู้บริโภคเห็นความสำคัญ ซึ่งอาศัยการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ โดยเลือกใช้คำที่สื่อความหมายเด่นชัดเพื่อสื่อกับผู้รับในวงกว้าง มักเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น มีการใช้คำกริยาแสดงสภาพในวัจนลีลาแบบเป็นกันเอง มีการใช้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตและคำยืมภาษาอังกฤษเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และสร้างภาพลักษณ์ให้แก่สินค้าว่าเป็นสินค้าระดับสูง จัดองค์ประกอบของคำเพื่อสื่อความหมายดึงดูดใจ ซึ่งจะเลือกใช้ถ้อยคำที่สละสลวยสัมผัสคล้องจองกัน

ค่านิยมที่พบจากแผ่นพับปรากฏในการแสดงคุณค่าของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ความทันสมัย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ความปลอดภัยด้วยส่วนผสมและความรู้ที่เหมาะสมในการบริโภค และความเด่นด้วยรูปลักษณ์และคุณภาพพิเศษ คุณค่าดังกล่าวนี้เชื่อมโยงกับคุณค่าของผู้บริโภค ได้แก่ ความสำคัญของความงาม การเอาชนะธรรมชาติ ความกลมกลืนกับธรรมชาติ การมีเพื่อนคอยดูแล และความมั่นใจในตนเอง แสดงให้เห็นว่าการเน้นให้คุณค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเป็นปัจจัยส่งเสริมคุณค่าของผู้บริโภค กระตุ้นให้เกิดการบริโภคด้วยมูลค่าเชิงสัญลักษณ์มากกว่าค่านึงถึงประโยชน์ใช้สอยที่คุ้มค่า มูลค่าเชิงสัญลักษณ์ดังกล่าวจึงช่วยสร้างความมั่นใจว่าผู้บริโภคอยู่ในสถานะสูงกว่าคนส่วนใหญ่

การยกระดับสถานะด้วยการบริโภคผลิตภัณฑ์ในโฆษณา ทำให้เกิดความเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อนผิดจากความจริง เช่น การต่อต้านความเปลี่ยนแปลงในธรรมชาติอย่างน่าอัศจรรย์หรือความงามที่โดดเด่น แต่ที่จริงเป็นความงามแบบเดียวที่อาจจะไม่เข้ากับบุคลิกภาพของบุคคล ผลกระทบที่ทำให้ผู้บริโภคมองข้ามคุณสมบัติภายในที่ต้องสร้างด้วยคุณธรรม และการดำรงชีวิตที่ขึ้นอยู่กับการใช้สอยอย่างฉาบฉวย นับเป็นค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้เห็นว่าการเผยแพร่ข้อมูลผ่านสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และเจตคติในระยะยาวของผู้อ่าน คือ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารและนิตยสาร เพราะสื่อประเภทนี้มีคุณลักษณะที่มุ่งให้ความรู้เฉพาะด้านได้เป็นอย่างดี ผู้อ่านสามารถจดจำเนื้อหาและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุจึงเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทวารสาร

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมุ่งวิเคราะห์วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ด้วยการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญ และลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* โดยนำแนวคิดการศึกษา

วจนลีลาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากวจนลีลาเป็นศาสตร์ที่ไม่ได้สนใจเพียงรูปแบบภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเท่านั้น แต่ยังมีวิเคราะห์ว่ารูปแบบภาษาดังกล่าวได้แสดงหน้าที่เป็นกลวิธีการสื่อสารเพื่อย้ำแนวคิดสำคัญหรือประเด็นหลักของสารให้มีความน่าสนใจขึ้น รวมถึงได้วิเคราะห์ประเด็นของการใช้คำในการสื่อความหมาย การใช้ประโยค และการใช้โวหารและภาพพจน์อีกด้วย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงอายุ* มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดสำคัญและวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ 3.1 การตรวจสอบเอกสาร 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล และ 3.4 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 การตรวจสอบเอกสาร

ขั้นตอนแรกการตรวจสอบเอกสารเป็นการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับงานวิจัยนี้ แบ่งเป็น 7 ประเด็น ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร แนวคิดที่เกี่ยวข้องด้านนิคยสารกับสุขภาพ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวจนลีลา แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคำ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประโยค แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโวหารและภาพพจน์ และข้อมูลทั่วไปของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี 3 ประเด็น ได้แก่ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านนิคยสารกับสุขภาพ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยในนิคยสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวจนลีลา

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่สองเก็บรวบรวมข้อมูลจากวารสาร *สารสุขผู้สูงอายุ* อันเป็นขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจัดทำโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ผู้วิจัยเริ่มศึกษาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2557-2559 นับตั้งแต่การผลิตครั้งแรกถึงปัจจุบันมีจำนวน 8 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนเมษายน พ.ศ.2557 ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2557 ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2557 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ฉบับที่ 5 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2557 ฉบับที่ 6 เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2558 ฉบับที่ 7 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2558 และฉบับที่ 8 เดือนพฤษภาคม 2559

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่สามนำวารสาร *สารสุขผู้สูงอายุ* วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ 2 ประการ ดังนี้

3.3.1 วิเคราะห์แนวคิดสำคัญต่างๆ 5 แนวคิดในวารสาร *สารสุขผู้สูงอายุ* ได้แก่ 1. แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งงานนโยบายและหามาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 2. แนวคิดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี 3. แนวคิดการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ 4. แนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน และ

5. แนวคิดการจัดทำแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อเกิดภัยพิบัติ ซึ่ง 5 แนวคิดดังกล่าวน่าจะสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2549) เพื่อศึกษาวิจัยและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และส่งเสริมการพัฒนารูปแบบการดำเนินการด้านผู้สูงอายุสำหรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย ตลอดจนเผยแพร่ความรู้และวิทยาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้แก่สังคมโดยรวม

3.3.2 วิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* 3 ประเด็น ดังนี้

3.3.2.1 การใช้คำ มุ่งวิเคราะห์ประเด็นการจำแนกคำ โดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ ตามการแบ่งของนววรรณ พันธุมธา (2559 : 3-4) ดังการอธิบายที่ว่าความหมายของคำเป็นเครื่องกำหนดให้คำคำหนึ่งใช้ร่วมกับคำหนึ่งได้ แต่ใช้ร่วมกับอีกคำหนึ่งไม่ได้ คำที่มีความหมายทำนองเดียวกันจึงมักใช้ร่วมกับคำคำเดียวกัน เมื่อเราจำแนกคำตามความหมายแล้ว จึงได้คำที่ใช้ทำนองเดียวกันอยู่ในหมวดเดียวกันด้วย แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) คำเรียก-ร้อง 2) คำหลัก 3) คำแทน 4) คำขยาย 5) คำเชื่อม และ 6) คำเสริม

3.3.2.2 การใช้ประโยค มุ่งวิเคราะห์ประเด็นการใช้ประโยคที่แบ่งตามเจตนา ประทีป มินกร (2556 : 61) กล่าวว่าประโยคที่ผูกเพื่อเป็นข้อความที่พร้อมจะนำไปใช้ในเรื่องราวที่เราต้องการ มิใช่ว่าจะนำไปใช้อย่างไรก็ได้ ผู้ใช้ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมด้วย การจำแนกประโยคที่แบ่งตามเจตนาของผู้ส่งสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจในถ้อยความที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้อย่างเข้าใจตามเจตนา หากผู้รับสารมุ่งพิจารณาเฉพาะความหมายของคำที่ผูกเข้าร้อยเรียงเป็นประโยคตามโครงสร้างภาษาไทยอาจทำให้เข้าใจในเจตนาของผู้ส่งสารอย่างผิดพลาดได้ ดังนั้นในส่วนของการวิเคราะห์การใช้เจตนาของประโยค จึงเลือกใช้เกณฑ์การใช้ประโยคแสดงเจตนาของนววรรณ พันธุมธา (2559 : 297-315) ทั้งหมด 3 เจตนา ได้แก่ 1) ประโยคแจ้งให้ทราบ 2) ประโยคถามให้ตอบ และ 3) ประโยคบอกให้ทำ

3.3.2.3 การใช้โวหารและภาพพจน์ ได้แบ่งการวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของจูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 60-68) ดังนี้ ประเภทของโวหารมี 5 ประเภท ได้แก่ 1) บรรยายโวหาร 2) อธิบายโวหาร 3) เทศนาโวหาร 4) สาธกโวหาร และ 5) พรรณาโวหาร ส่วนการวิเคราะห์ประเภทของภาพพจน์มี 12 ประเภท ได้แก่ 1) อุปมา 2) อุปลักษณ์ 3) สัญลักษณ์ 4) นามนัย 5) อติพจน์ 6) บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน 7) ปฏิทรรศน์ 8) ปฏิพจน์ 9) คำถามเชิงวาทศิลป์ 10) การเลียนเสียงธรรมชาติ 11) สัมพจน์ และ 12) การกล่าวอ้างถึง

3.4 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนสุดท้ายหลังจากที่วิเคราะห์วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ตามวัตถุประสงค์ 2 ประการแล้ว จะนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมทั้งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับต่อไป

บทที่ 4

แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*

ตามที่มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยได้เล็งเห็นความสำคัญของการเผยแพร่เนื้อหาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุผ่านสื่อสิ่งพิมพ์อย่างวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* จำนวน 8 ฉบับนั้น พบว่าแต่ละฉบับมีแนวคิดสำคัญที่มีย่นย่งแตกต่างกันไป ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ประเด็นหลักในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*

ฉบับที่	เดือนและปี พ.ศ. ที่ตีพิมพ์	ประเด็นหลักในวารสาร
1.	เมษายน พ.ศ. 2557	การปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติเพื่อผู้สูงอายุ
2.	มิถุนายน พ.ศ. 2557	เน้นประเด็นไปที่การดูแลระบบสุขภาพของผู้สูงอายุไทย
3.	กรกฎาคม พ.ศ. 2557	ความคืบหน้าของการปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติ
4.	ตุลาคม พ.ศ. 2557	วาระแห่งชาติว่าด้วยอนาคตการรับมือการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมผู้สูงวัย
5.	พฤศจิกายน พ.ศ. 2557	การปฏิรูปสังคมผู้สูงวัยด้วยการกล่าวถึงองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นให้ดูแลผู้สูงวัยในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ
6.	พฤษภาคม พ.ศ. 2558	การดำรงชีวิตหลังวัยเกษียณ
7.	พฤศจิกายน พ.ศ. 2558	การปฏิรูปบำนาญผู้สูงอายุ
8.	พฤษภาคม พ.ศ. 2559	แรงงานผู้สูงอายุที่มีความสำคัญต่ออนาคต

จากตารางที่ 4.1 จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.2557 มีวารสารทั้งหมด 5 ฉบับได้แก่ ฉบับที่ 1 เดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ได้กล่าวถึงการปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติเพื่อผู้สูงอายุ ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 เน้นประเด็นไปที่การดูแลระบบสุขภาพของผู้สูงอายุไทย ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 ได้กล่าวถึงความคืบหน้าของการปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติอีกครั้ง ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ได้กล่าวถึงวาระแห่งชาติว่าด้วยอนาคตการรับมือการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมผู้สูงวัย และฉบับสุดท้าย คือ ฉบับที่ 5 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ได้เน้นย้ำการปฏิรูปสังคมผู้สูงวัยด้วยการกล่าวถึงองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นให้ดูแลผู้สูงวัยในท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ ในปีถัดมา พ.ศ. 2558 ได้ผลิตวารสารฉบับที่ 6 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2558 กล่าวถึงการดำรงชีวิตหลังวัยเกษียณ ส่วนปลายปี พ.ศ. 2558 วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ได้เริ่มฉบับที่ 1 ใหม่ คือ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2558

เน้นถึงประเด็นการปฏิรูปบำนาญผู้สูงอายุ และฉบับสุดท้ายของวารสารชุดนี้ คือ ฉบับ E-newsletter เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559 กล่าวขำไปที่เรื่องแรงงานผู้สูงอายุที่มีความสำคัญต่ออนาคต

แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* จำแนกได้เป็น 4 ประเด็น ได้แก่

4.1 แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและหามาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ 4.2 แนวคิดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี 4.3 แนวคิดการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ และ 4.4 แนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ดังนี้

4.1 แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและหามาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ

แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและหามาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ พบแนวคิดทั้งหมด 2 ประเด็น ได้แก่ 4.1.1 การผลักดันให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ และ 4.1.2 การบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ ดังนี้

4.1.1 การผลักดันให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ

แนวคิดการเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและหามาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* นั้น พบว่าหลายภาคส่วนของรัฐบาลในช่วง พ.ศ.2554 มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติซึ่งพระราชบัญญัตินี้จะริเริ่มให้มีการจัดสรรเงินบำนาญให้กับผู้สูงอายุที่จัดอยู่ในกลุ่มแรงงานนอกระบบ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2549) ได้ให้ความหมายของแรงงานนอกระบบไว้ว่า เป็นแรงงานที่ทำงานอิสระหรือแรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองสวัสดิการต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดหรือแรงงานที่อยู่นอกเหนือการดูแลของภาครัฐ แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ 1. กลุ่มที่ทำงานรับจ้างและมีเงินเดือนประจำ เช่น แรงงานที่รับจ้างรับงานไปทำที่บ้าน แรงงานรับจ้างทำของ แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล แรงงานประมง งานรับใช้หรือคนทำงานบ้าน และคนขับรถ (ส่วนตัวตามบ้าน) เป็นต้น และ 2. กลุ่มที่ทำงานอาชีพอิสระทั่วไป ได้แก่ คนขับรถรับจ้าง เกษตรกร ชาวนาแม่ค้าหาบเร่ ช่างเสริมสวย ช่างตัดเสื้อ เจ้าของร้านขายของชำขนาดเล็ก เป็นต้น

แรงงานนอกระบบทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างจากแรงงานในระบบอย่างชัดเจน สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2549) ได้ให้ความหมายของแรงงานในระบบไว้ว่า เป็นผู้มีงานทำที่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำของส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

และข้าราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ ครูหรือครูใหญ่ในโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ และลูกจ้างที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติการคุ้มครองแรงงาน

ดังนั้นกลุ่มแรงงานนอกระบบเมื่อถึงวัยเกษียณอายุการทำงานไปแล้วจะไม่ได้รับสวัสดิการเงินบำเหน็จหรือเงินบำนาญจากรัฐบาลเหมือนกลุ่มแรงงานในระบบ

จากความสำคัญข้างต้นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง นำโดยนายกรณ์ จาติกวณิช ที่ดำรงตำแหน่งในขณะนั้น (ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งตั้งแต่วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2551 – 9 สิงหาคม พ.ศ.2554) ได้ผลักดันให้มีพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นมา เพราะเล็งเห็นความสำคัญที่ว่าหากผู้สูงอายุไม่มีรายได้หรือเงินบำนาญรองรับจะทำให้เกิดปัญหาความยากจนในสังคมไทยและไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ให้หมดไปจากสังคมไทยได้ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติในราชกิจจานุเบกษา ความว่า

“มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ พ.ศ.2554 ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ.2554 ซึ่งตามกฎหมายได้กำหนดให้กองทุนการออมแห่งชาติเปิดรับสมาชิกหลังจาก 360 วันที่ได้มีการประกาศใช้กฎหมาย คือวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2555 แต่มาถึงวันนี้กลับยังไม่มีการดำเนินการเพื่อบอกรับสมาชิก” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 :2)

จากข้อความที่ว่า “แต่มาถึงวันนี้กลับยังไม่มีการดำเนินการเพื่อบอกรับสมาชิก” นั้นหมายถึงว่ามีการประกาศใช้ตามกฎหมายแต่ยังไม่มีการเปิดรับสมัครสมาชิก ดังที่วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*กล่าวถึงความคืบหน้าของพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติความว่า

“เมื่อปี พ.ศ. 2554 ที่มีความพยายามจากหลายภาคส่วน ผลักดันให้เกิด พ.ร.บ.กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) พ.ศ.2554 ขึ้นมาแล้ว แต่ปรากฏว่าเมื่อมีการเปลี่ยนผ่านรัฐบาล กฎหมายว่าด้วยการ “ออมเงิน” ของประเทศฉบับนี้กลับไม่เกิดการบังคับใช้จนเป็นเหตุให้ภาคประชาชนต้องนำเรื่องขึ้นสู่ศาลปกครองอยู่ในขณะนี้” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 : 4)

ประกอบกับนายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ (กอช.) กล่าวไว้ว่า “อนาคตปัญหาใหญ่ที่สุดของผู้สูงอายุคือเรื่องปัญหาเศรษฐกิจและการเงิน เมื่อปี 2554 ดนเคยภาคภูมิใจว่ามีส่วนร่วมในการผลักดันให้มี พรบ.กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) พ.ศ.2554 ในสมัยที่นายกรณ์ จาติกวณิช เป็น รมว.คลังขึ้นมา จนกระทั่งมีการเปลี่ยน รมว.คลังเป็นคนปัจจุบัน ที่กลับไปเห็นว่าแม้พ.ร.บ.ฉบับนี้จะไม่ได้อำนาจก็ต้องมีการปรับปรุงเสียแล้ว ถือเป็นเรื่องน่าผิดหวังอย่างมาก” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 : 4)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีผู้นำหลายท่านที่ออกมากล่าวถึงความคืบหน้าของการใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ พ.ศ.2553 ดังเช่นคุณอรุณี ศรีโต ประธานเครือข่ายบ้านนาญภาคประชาชนได้ทำงานเชิงรุกครั้งใหญ่ด้วยการเขียนหนังสือเสนอให้มีการผลักดันเพื่อขอให้มีการดำเนินการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

พร้อมกันนี้มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยยังจัดเวทีเสวนาวิชาการ “เดินทางปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติ” เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2557 โดย ดร.วรวรรณ ชาญด้วยวิทย์ ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้อภิปรายไว้ว่าจะต้องมีระบบบำนาญที่พึงประสงค์ และจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์อย่างเร่งด่วนเพื่อการขับเคลื่อนระบบบำนาญแห่งชาติ เพราะหากพิเคราะห์ว่าเบี้ยยังชีพที่ผู้สูงอายุได้รับประมาณ 600-1,000 บาทต่อเดือนนั้นมีความเพียงพอต่อค่าใช้จ่ายแต่ละเดือนหรือไม่ หากสังคมมองว่าน้อยไปควรจะหาแนวทางด้วยการประชานิยมต่อไปเพื่อหาข้อแก้ไขและอาจนำไปสู่แนวคิดการเป็น “บำนาญพื้นฐาน” ได้

สำหรับประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบบำนาญแห่งชาติวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ได้เสนอแนวทางไว้ทั้งหมด 7 ประเด็น สรุปได้ดังนี้ (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 3 กรกฎาคม, 2557 : 3-4)

1. ประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการออมเงิน
2. ให้นำเงินบำนาญและเงินบำนาญของแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบมาไว้ด้วยกัน ให้มีบัญชีการออมรายบุคคลและจ่ายเงินบำนาญรายบุคคล เพื่อป้องกันภาวะการคลังในอนาคตที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ พร้อมทั้งออกแบบการออมตามวัตถุประสงค์ของแต่ละคนที่มีเป้าหมายหลังเกษียณอายุแตกต่างกัน
3. ประกันสังคมควรดูแลเรื่องแรงงาน เช่น การเจ็บป่วย การว่างงาน แต่ไม่ควรดูแลเรื่องการออมและการลงทุนเพื่อบำนาญ
4. การบริหารจัดการกองทุนบำนาญต่างๆ ควรจัดให้อยู่ในระบบเดียวกัน ด้วยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อลดต้นทุนในการบริหารจัดการ
5. การออมมีจุดประสงค์เพื่อสร้างหลักประกันรายได้ตลอดชีพ เมื่อถึงเวลาจำเป็นต้องมีเงินใช้ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ลาออกจากระบบและรับเงินก้อนเป็นสิ่งที่จะต้องหลีกเลี่ยง
6. ควรมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารเงินออม ต้องมีระบบที่ไว้ใจได้ สามารถจัดการความเสี่ยงให้กับทุกฝ่ายได้ และ
7. รัฐบาลมีหน้าที่กำกับดูแลระบบบำนาญของประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนในการมีหลักประกันที่ปลอดภัย ส่งเสริมให้ประชาชนตื่นตัวกับการเตรียมการเพื่อการเกษียณอายุ พร้อมทั้งให้ความมั่นใจได้ว่ากองทุนเพื่อบำนาญทุกกองทุนมีการบริหารจัดการที่ดี

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าระบบบำนาญเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออม คนไทยจะต้องมีส่วนร่วมในการออม หากคนไทยรับบำนาญโดยไม่มีส่วนร่วมในการออมแล้วนั้นจะเป็นปัญหาแก่ระบบเศรษฐกิจและระบบการคลัง ดังนั้นระบบบำนาญที่พึงประสงค์จะต้องยืดหยุ่นได้ตามเป้าหมายของแต่ละคน สิ่งที่ทุกคนต่างพึงปรารถนากับระบบการออม คือ ระบบจะต้องไว้ใจได้

ระบบจะต้องมีการจัดการความเสี่ยงได้ และระบบจะต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วม ผู้ออมจะต้องมั่นใจได้ว่าเงินที่ออมสามารถติดตามได้เมื่อต้องการ รัฐบาลให้การติดตามกำกับดูแลเป็นอย่างดีกับเงินของประชาชนทั้งประเทศไม่ใช่แค่เงินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จนกลายเป็นปัญหาเหลื่อมล้ำทางสังคม และผู้ออมจะต้องรับทราบว่าจะออมเงินเท่าไร ระยะเวลาอันแค่ไหน และจะได้รับเงินจำนวนอย่างน้อยแค่ไหนในอนาคต เพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าทุกกองทุนมีการบริหารจัดการที่ดี เพราะในที่สุดทุกคนก็จะได้รับบำนาญตามที่ตั้งเป้าไว้ได้ และนำไปสู่แนวทางปฏิบัติเพื่อการปฏิรูปการออมที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่าบุคคลดังกล่าวเปรียบเสมือนกระบอกเสียงของคนไทยที่ช่วยขับเคลื่อนให้มีการใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติด้วยการเปิดรับสมัครสมาชิกอันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนชาวไทย และสิ่งที่จะส่งผลตามมา คือ ปัญหาความเหลื่อมล้ำและปัญหาความยากจนจะหมดไปจากสังคมไทย คนไทยทุกคนจะมีเงินใช้ตลอดอายุขัย แต่ทั้งนี้ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันภายใต้การดำเนินการแบบมีธรรมาภิบาล เพื่อนำไปสู่ระบบการมีส่วนร่วมที่มีการไว้ใจซึ่งกันและกันด้วย

4.1.2 การบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ

จากการขับเคลื่อนและผลักดันให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติเมื่อช่วงต้นปีพุทธศักราช 2557 ที่ผ่านมานั้น พบว่านายสมหมาย ภาษี ผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้นได้เป็นกำลังสำคัญในการบังคับให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ ความว่า “ในที่สุดก็มีข่าวดีรับสิ้นปีม้า รัชศกราชปีแพะ สำหรับผู้สูงวัยและคนไทยทุกช่วงวัยทุกคน เมื่อคุณสมหมาย ภาษี รมว.คลังในรัฐบาลชุดปัจจุบัน ประกาศระหว่างการเดินทางมหกรรมการลงทุนแห่งปี : SET in the City 2014 ว่า เมื่อวันที่ 20 พ.ย.ที่ผ่านมา “**รัฐบาลพร้อมเดินหน้ากองทุนการออมแห่งชาติแล้ว**” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 พฤศจิกายน, 2557 : 2)

พร้อมกันนี้วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558: 7) ได้เสนอความคืบหน้าของการบังคับใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว นำโดยนายยงยุทธ ยุทธวงศ์ ผู้ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในขณะนั้น ได้กล่าวถึงความคืบหน้าการผลักดันพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2558 ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการ กรุงเทพฯ ที่มีการจัดเวทีเสวนาสาธารณะมาตรการส่งเสริมการทำงานต่อเนื่องของผู้สูงอายุ จัดโดยมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการร่วม 3 สถาบันภาคเอกชน (กกร.) รวมถึงนักวิชาการและตัวแทนกลุ่มแรงงานเข้าร่วมเสวนาดังกล่าว

นายยงยุทธ ยุทธวงศ์ กล่าวว่า “การผลักดันพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ ซึ่งอยู่ในระหว่างขั้นตอนการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมให้มีการออมตั้งแต่อายุน้อยแก้ไขปัญหาการไม่มีเงินออมหลังการเกษียณและเพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุ โดยขณะนี้ได้ให้ทางกระทรวงการคลังพิจารณาช่วยเหลือซึ่งอาจเพิ่มจำนวนเงินให้มากขึ้นโดยเฉพาะผู้ยากไร้” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 7)

ความสำคัญของการขับเคลื่อนดังกล่าวส่งผลให้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติมีผลต่อการบังคับใช้และจะมีการเปิดรับสมัครสมาชิกต่อไปอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปฏิรูประบบเงินออมอันเป็นรากฐานสำคัญของประเทศ และเพื่อส่งเสริมการออมระยะยาวให้กับผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระและมีรายได้น้อย เพื่อสร้างสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงวัยให้เป็นจริงอย่างยั่งยืน

วันที่ 31 ตุลาคมของทุกปีเป็นวันออมแห่งชาติ เลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย นำโดยแพทย์หญิงลัดดา คาร์ริการเลิศ ได้เชิญชวนให้ประชาชนวางแผนการออมให้กับตนเองตั้งแต่วัยหนุ่มสาว เพื่อที่เมื่อถึงวัยชราจะได้มีเงินไว้ใช้ไม่ขาดสน

แพทย์หญิงลัดดา คาร์ริการเลิศ กล่าวว่า ใ้ว่ารัฐบาลได้ประกาศใช้กองทุนการออมแห่งชาติอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2558 ที่ผ่านมา ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล กองทุนการออมแห่งชาตินี้เป็นการสร้างหลักประกันรายได้ให้กับคนวัยแรงงานนอกระบบและช่วยให้การออมของแรงงานนอกระบบได้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพราะ “ปัจจุบันคนที่อยู่ในแรงงานนอกระบบในประเทศไทยนั้นมีจำนวนมากถึง 2 ใน 3 ของจำนวนประชากรวัยแรงงาน ซึ่งในอดีตแรงงานเหล่านี้ไม่มีหลักประกันใดๆ นอกจากเบี้ยยังชีพที่เป็นเบาะรองซบสุดท้ายที่รัฐจะช่วยให้เกิดคุณภาพชีวิตเมื่อยามที่ไม่มีรายได้ โดยเมื่อมีการเปิดกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นมานั้นก็จะเป็นกองทุนที่จะเข้าไปเสริมให้แรงงานนอกระบบมีหลักประกันรายได้มากกว่าเบี้ยยังชีพที่จะต้องได้รับเพื่อยกระดับของการดำรงชีวิตอยู่ เมื่อไม่ได้ทำงานและไม่มีรายได้แล้ว” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 3-4)

จากคำกล่าวข้างต้นสอดคล้องตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2552) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ข้อที่ 1 มาตรการ หลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุว่าด้วยการขยายหลักประกันชราภาพให้ครอบคลุมถ้วนหน้า และการส่งเสริมและสร้างวินัยการออมทุกช่วงวัย

ความแตกต่างของกองทุนการออมแห่งชาติกับกองทุนประกันสังคม แพทย์หญิงลัดดา คาร์ริการเลิศ เปรียบเทียบได้อย่างชัดเจนว่า “กองทุนประกันสังคมนั้นจะมีลักษณะเหมือนขั้นที่ทุก

คนใส่เงินลงมาในชั้น คนรุ่นใหม่ก็ใส่ลงมาในชั้นและคนที่เกษียณแล้วก็ล้างเงินในชั้นนี้ออกไป แต่กองทุนการออมแห่งชาติออกแบบเป็นบัญชีรายตัว บัญชีใครบัญชีมัน ออกมาก็เป็นบัญชีของตนเองเหมือนบัญชีธนาคาร เมื่อเราออมเงินเยอะเราก็จะมีเงินเยอะ แล้วก็จะนำเงินมาหมุนเวียนเพื่อที่จะจัดสรรให้สมาชิกได้บำนาญเมื่ออายุถึง 60 ปีขึ้นไป และเป้าของกองทุนนั้นตั้งเกณฑ์ของอายุที่ต้องดูแลไว้ 80 ปี และหากสมาชิกอายุ 80 ปีคนใดยังมีชีวิตอยู่รัฐก็รับหน้าที่ดูแลตรงจุดนี้จนกว่าที่ผู้ออมจะเสียชีวิต” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 5)

ทั้งนี้ระบบการออมแห่งชาติของแรงงานนอกระบบยังมีความยืดหยุ่นกว่าแรงงานในระบบ เพราะแรงงานในระบบจะถูกหักเงินทุกเดือนจากเงินเดือนที่ได้รับ แต่แรงงานนอกระบบที่สมัครสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติจะได้รับความยืดหยุ่นมากกว่า เนื่องจากสมาชิกไม่ต้องออมต่อเนื่องก็ได้ แต่หลังจากที่มีการเคลื่อนไหวการออม รัฐบาลก็จะให้เงินสมทบเพื่อเป็นรางวัลสำหรับคนออมที่ช่วยสร้างหลักประกันระหว่างตนเองและรัฐ และการออมแบบนี้มีความแตกต่างจากการนำเงินไปฝากที่ธนาคาร เพราะเมื่อผู้สูงอายุไม่มีรายได้ กองทุนการออมแห่งชาติก็จะเข้ามาดูแลเปรียบเสมือนลูกหลานที่จะสามารถดูแลเราไปตลอดชีวิตได้

เมื่อมีการประกาศใช้กองทุนการออมแห่งชาติแล้ว ศาสตราจารย์ ดร.วรเวศม์ สุวรรณระดา ได้กล่าวเสริมไว้ว่าระบบบำนาญผู้สูงอายุ ควรปรับเปลี่ยนโครงสร้าง 5 ประการ ดังนี้ “1. ต้องสร้างระบบบำนาญขั้นแรกเพื่อคุ้มครองขั้นพื้นฐานด้วยสิทธิสัมกับการเป็นผู้สูงอายุ โดยเปลี่ยนจากเบี้ยยังชีพมาเป็นพระราชบัญญัติบำนาญพื้นฐาน 2. สร้างระบบบำนาญซึ่งผู้รับบำนาญจะต้องมีส่วนร่วมจ่าย เพื่อเพิ่มความเพียงพอและยั่งยืนของระบบบำนาญ โดยแก้ไขให้สมาชิกกองทุนประกันสังคมสามารถย้ายเงินมาอยู่ในกองทุนการออมแห่งชาติได้เพื่อออมเงินต่อในบัญชีส่วนตัว โดยยังได้รับเงินสมทบจากรายจ้างและรัฐบาลเหมือนเดิม 3. ควรเปลี่ยนระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้เป็นระบบบังคับ และส่งเสริมให้มีแผนทางเลือกการลงทุนและส่งเสริมการแข่งขันระหว่างกองทุน เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับระบบบำนาญ 4. ควรแก้ไขพระราชบัญญัติป่าไม้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนที่มีที่ดินเป็นของตัวเอง สามารถปลูกและตัดไม้ที่มีค่าที่ปลูกในพื้นที่ของตนเองเพื่อเป็นบำนาญชีวิตได้ และ 5. ควรจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายบำนาญแห่งชาติ เพื่อให้มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านกิจการนโยบายบำนาญของประเทศเป็นการเฉพาะและครบวงจร” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 2)

4.2 แนวคิดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี

แนวคิดการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี พบแนวคิดทั้งหมด 4 ประเด็น ได้แก่ 4.2.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อดูแลผู้สูงอายุ 4.2.2 การขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงาน 4.2.3 ข้อคิดสะกิดธรรมผู้สูงวัย และ 4.2.4 การส่งเสริมการศึกษา ดังนี้

4.2.1 การใช้เทคโนโลยีเพื่อดูแลผู้สูงอายุ

ปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวไกลมากถึงขั้นที่มีเทคโนโลยีที่คอยดูแลผู้สูงอายุ โดยบริษัทซีที เอเชีย โรโบติกส์ นำโดยนายเฉลิม ปุณโณทก ผู้ก่อตั้งบริษัทได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ “ดินสอมินิ” ซึ่งเป็นหุ่นยนต์ที่มีความสามารถในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่เคลื่อนไหวไม่สะดวกและต้องนอนเตียง

นายเฉลิม ปุณโณทก ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า “การทำงานของดินสอมินินอกจากเฝ้าจับตาผู้ป่วยแทนบุตรหลานหรือแพทย์แล้ว ยังตั้งเวลาเตือนเพื่อกินยา เชื่อมต่อเครื่องวัดความดันโลหิตไร้สายได้ และเก็บบันทึกประวัติสุขภาพให้แพทย์หรือบุตรหลานตรวจสอบย้อนหลังตามต้องการ รวมถึงการเปิดระบบวิดีโอคอลล์แบบอัตโนมัติ สามารถโทรออกได้โดยแตะภาพบุคคลในจอ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 มิถุนายน, 2557 : 6)

ทั้งนี้หุ่นยนต์ดังกล่าวยังอยู่ในช่วงการทดสอบใช้งานจริงในโรงพยาบาลโอวาเกิ ประเทศญี่ปุ่น และโรงพยาบาลกล้วยน้ำไท กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างบริษัทซีที เอเชีย โรโบติกส์ กับสมาคมดูแลผู้สูงวัยเวลเอจิงญี่ปุ่น (Well Aging Japan) เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีจำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด และประมาณ พ.ศ.2593 คาดว่าจะเพิ่มเป็นร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด

ข้อดีของการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวจะช่วยลดจำนวนผู้ป่วยนอนเตียงในโรงพยาบาลได้ตามปกติแพทย์จะต้องออกตรวจผู้ป่วยสองสัปดาห์ต่อครั้ง แต่เทคโนโลยีนี้จะติดตามสุขภาพของผู้ป่วยได้ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามแม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ผู้สูงอายุเองก็ควรดูแลรักษาสุขภาพเพื่อให้ห่างไกลจากการไปโรงพยาบาลจะเป็นแนวทางที่ดีที่สุด

4.2.2 การขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงาน

การขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงานของผู้สูงอายุ มี 2 ประเด็น คือ 4.2.2.1 การดำเนินนโยบายขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงาน และ 4.2.2.2 องค์กรที่มีการจ้างผู้เกษียณอายุเข้าทำงาน ดังนี้

4.2.2.1 การดำเนินนโยบายขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงาน

ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ เป็นประเทศที่ประสบกับสังคมผู้สูงอายุ จึงมีนโยบายแก้ปัญหาเหล่านี้ด้วยการ “การจัดหางาน การขยายระยะเวลาในการทำงานของแรงงานสูงอายุ โดยเฉพาะการสนับสนุนให้แรงงานสูงอายุสามารถทำงานในระบบได้ยาวนานขึ้นด้วยการกำหนดมาตรการหรือปรับปรุงให้มีการขยายอายุเกษียณ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 2)

อย่างไรก็ตามประเทศดังกล่าวต่างพบว่ามุมมอง ทักษะ และค่านิยมกับประเด็นการขยายอายุเกษียณของคนในสังคมมีความเห็นที่ต่างกันไป บางกลุ่มเห็นด้วยและบางกลุ่มไม่เห็นด้วย ทำให้เกิดความขัดแย้งและการแก้ไขปัญหามักทำได้ไม่ตรงจุด

ประเทศไทยกำหนดให้ผู้ทำงานเป็นข้าราชการพ้นกำหนดเมื่ออายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ ตามพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2494 ความว่า

“มาตรา 13 บำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุนั้น ให้แก่ข้าราชการที่มีอายุครบหกสิบปี บริบูรณ์แล้ว

ถ้าข้าราชการผู้ใดมีอายุครบห้าสิบปีบริบูรณ์แล้ว ประสงค์จะลาออกจากราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ลาออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุสูงอายุได้” (สำนักการเจ้าหน้าที่ ศาสดิธรรม : 2560)

จากพระราชบัญญัติข้างต้นทำให้ผู้คนต่างยึดถือปฏิบัติเรื่อยมา ส่วนประชาชนที่ทำงานในองค์กรต่างๆ ที่มีใช้ข้าราชการ แต่ถือเป็นแรงงานในระบบจะได้รับสวัสดิการต่างๆ จากสำนักงานประกันสังคม ซึ่งมีข้อกำหนดในการรับบำเหน็จบำนาญต่างจากราชการ โดยสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน (2557) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า “เงื่อนไขการเกิดสิทธิกรณีบำนาญชราภาพ คือ 1. จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน ไม่ว่าจะระยะเวลา 180 เดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม 2. มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ 3. ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง (ลาออก)” และ “เงื่อนไขการเกิดสิทธิกรณีบำเหน็จชราภาพ คือ 1. จ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน (ไม่ครบ 15 ปี) 2. ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง (ลาออก) 3. มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ หรือเป็นผู้ทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย”

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยจึงได้ริเริ่มมาตรการจริงจังในการขับเคลื่อน “แผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายขยายอายุการทำงาน เพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ พ.ศ.2558-2562” ซึ่งทำมาแล้วอย่างต่อเนื่องหลายปีจนออกมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ในขณะนี้

พร้อมกันนี้หน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทยต้องร่วมแรงร่วมใจริเริ่มมาตรการนี้ อย่างจริงจัง การดำเนินการจะต้องเป็นไปตามขั้นตอน ระหว่างการดำเนินนโยบายต้องเกิดกระบวนการเรียนรู้และมีการแก้ไขปัญหาเฉพาะเป็นประเด็นๆ ไป พร้อมทั้ง “ผู้ที่จะมีหน้าที่ในการ กำหนดมาตรการนโยบาย รวมถึงการดำเนินนโยบายและการดำเนินงานจำเป็นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับและมีศิลปะในการกำหนดนโยบายหรือดำเนินการเนื่องจากมี ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 2)

นนุช สุนทรชวกันต์ (2556 : 1) กล่าวถึงแนวทางการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อ ขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุไว้ว่าปัจจุบันมีกฎหมายไทยหลายฉบับที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ แต่กระนั้นก็ตามยังไม่มีฉบับใดที่ส่งเสริมและคุ้มครองการทำงานของผู้สูงอายุเป็นพิเศษ อีกทั้งยังมีกฎหมายและระเบียบสำคัญที่เป็นอุปสรรคโดยตรงและโดยอ้อมต่อการเข้าร่วมกำลัง แรงงานของผู้สูงอายุ ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติ ข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2551 จำเป็นที่จะต้องได้รับการปรับปรุงด้วย

อย่างไรก็ดีพบสัญญาณการตื่นตัวของภาคเอกชนต่อสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ ดัง งานวิจัยของศุภชัย ศรีสุชาติ, แก้วขวัญ ตั้งจิตพงศ์กุล และพิมลพรรณ อิศรภักดี (2558) ที่ทำ โครงการเรื่อง การขยายอายุการทำงานในภาคเอกชนที่เป็นแรงงานในระบบในภาคอุตสาหกรรม ขายส่ง ขายปลีกฯ ภาคอุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร พบว่าแม้ประเทศไทยจะประสบกับ ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในหลายๆ ระดับ ดังนั้นการทดแทนแรงงานที่ขาดแคลนไปด้วยเพิ่ม แรงงานผู้สูงอายุน่าจะช่วยผลักดันให้นโยบายขยายการทำงานของแรงงานในระบบประสบ ผลสำเร็จได้ดีมากขึ้น เนื่องจากแรงงานที่มีอายุระหว่าง 55-60 ปีนั้น ถือเป็นแรงงานที่มีประสิทธิภาพ ที่สูงที่สุดในบรรดาแรงงานกลุ่มอายุอื่นๆ พร้อมทั้งนายจ้างและลูกจ้างสามารถที่จะดำเนินการ เพื่อให้นโยบายการจ้างงานแรงงานในผู้สูงอายุให้เกิดขึ้นได้

คุณยุทธนา กล้าผจญ ทำงานในบริษัท ฟิ้งน้อยเบเกอรี่ จำกัด ได้เสนอแนะต่อ ภาครัฐในการมีนโยบายจ้างผู้สูงอายุทำงานต่อเมื่อถึงวัยเกษียณความว่า “ภาครัฐต้องสร้างแรงจูงใจ ด้วยการให้ประโยชน์ต่างๆ กับสถานประกอบการ ในกรณีที่มีการจ้างผู้สูงอายุ ซึ่งจะช่วยให้สถาน ประกอบการต่างๆ จะได้ตั้งเป็นนโยบายในการจ้างงานผู้สูงอายุให้มากขึ้น เช่น มาตรการด้านภาษี เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการดีและเป็นการสร้างสมดุลด้วย” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 4)

ส่วนรัฐบาลมีความคืบหน้าเกี่ยวกับการมาตรการส่งเสริมการทำงานต่อเนื่อง ของผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน ในวันที่ 27 เมษายน 2558 นำโดยนายชงยุทธ ยุทธวงศ์ ผู้ดำรงตำแหน่ง รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้กล่าวถึงการขยายเกษียณอายุการทำงานจาก 60 ปี เป็น 65 ปี ความ

ว่า “รัฐบาลให้ความสำคัญกับนโยบายด้านสังคม โดยเฉพาะการดูแลผู้สูงอายุผ่านกลไกของหน่วยงานรัฐ เช่น มีการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีผู้สูงอายุ เช่น การผลิตหูฟังสำหรับผู้ที่มีปัญหาการได้ยิน การผลิตข้อเท้าเทียม รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐผ่านกระทรวงสาธารณสุขที่มีจัดหอบรรอบครัวดูแลคนชุมชน และการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดูแลกันด้วย เช่น ผู้สูงอายุที่มีอายุมากหรือผู้สูงอายุที่ป่วยติดบ้านติดเตียง เป็นต้น” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 7)

“อีกทั้งการขยายการเกษียณอายุจาก 60 ปี เป็น 65 ปีนั้น เนื่องจากผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 30 ยังมีศักยภาพในการทำงานและสามารถพึ่งพาตนเองได้ รัฐบาลจึงมีแนวนโยบายการพัฒนาผู้สูงอายุ โดยการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 7)

จากความข้างต้นพบว่ามี การจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Institute of Technology for Persons with Disabilities and Elderly Persons (ITDE) สังกัดศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (2559) มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อให้สามารถดำเนินการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งผู้สูงอายุได้อย่างมีระบบและคล่องตัวมากขึ้น อีกทั้งความเป็นอยู่ การสร้างอาชีพด้วยเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และองค์ความรู้ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในสังคมที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยลดภาระในการดูแลของคนในครอบครัวอีกด้วย เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยในอนาคต

4.2.2.2 องค์กรที่มีการจ้างผู้เกษียณอายุเข้าทำงาน

บริษัทหลายแห่งได้เปิดรับผู้เกษียณอายุเข้าทำงาน *สารสุขผู้สูงวัย* ได้เสนอบทสัมภาษณ์จากบริษัท โรงเส้นหมี่ช่อเฮง จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยคุณวราทัศน์ วงศ์สุระไกร กล่าวว่า “บริษัทมีนโยบายไม่ให้แรงงานเกษียณอายุ หากยังมีความสามารถและต้องการทำงานต่อไปแม้ว่าจะเลยวัย 60 ปีไปแล้ว องค์กรก็จะจ้างต่อ เนื่องจากนโยบายนี้เป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ดูแลกันไปจนกว่าจะทำงานไม่ไหว ซึ่งจ้างต่อโดยไม่ลดเงินเดือนแต่หากเห็นว่างานหนักเกินไปก็จะปรับเปลี่ยนไปอยู่หน่วยอื่นที่ไม่ต้องใช้แรงมากนัก” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 3)

อีกทั้ง*สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 6) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าบริษัท โรงงานเส้นหมี่ช่อเฮง จำกัด “เป็นโรงงานที่มีพนักงานวัยเกษียณ อยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย โรงงานแห่งนี้ผลิตแป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียวเส้นหมี่ และเส้นก๋วยเตี๋ยวจำหน่ายใน

ประเทศ และส่งออกกว่า 30 ประเทศทั่วโลก ด้วยเพราะเป็นแรงงานเก่าแก่ที่มีอายุกว่า 70 ปี จึงมีพนักงานที่อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมาหลายสิบปี ด้วยเหตุนี้ทางโรงงานจึงมีนโยบายไม่มีการเกษียณสำหรับพนักงานที่มีอายุครบ 60 ปี ที่ยังอยากทำงานที่นี้ต่อไป ซึ่งขณะนี้ก็มีพนักงานที่เลยวัยเกษียณที่ทำงานอยู่ในโรงงานแห่งนี้แล้วเกือบ 50 คน”

ความเห็นของผู้สูงอายุที่ยังยืนยันทำงานต่อที่บริษัทแห่งนี้ ล้วนแต่มีความสุขในสิ่งที่ทำ “เพราะรักและผูกพันที่นี้ และยังรู้สึกภาคภูมิใจที่ยังมีรายได้ มีงานทำ แม้ว่าลูกๆ หลานๆ อยากให้พักผ่อนอยู่ที่บ้านก็ตามที แต่บรรดาลุงป้ายายก็ยังอยากสมัครใจทำงานต่อ เพราะที่โรงงานแห่งนี้เห็นคุณค่าและศักยภาพที่ไม่ค่อยไปตามวัย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 7) แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานต่อได้มองเห็นศักยภาพของตนเองแล้วว่าสามารถทำงานได้ ทำให้ได้พิสูจน์คุณค่าของตนเอง รวมทั้งบริษัทก็เห็นคุณค่าในตัวของพวกเขา ดังนั้นไม่เพียงแต่ค่าตอบแทนที่จะได้รับในทุกๆ เดือน แต่สิ่งที่จะทำให้มนุษย์เราสามารถดำรงชีพในหน้าที่การงานนั้นๆ ต่อไปได้อย่างมีความสุข คือ การมองเห็นคุณค่าของความเป็นคนอันจะทำให้คุณค่าของการดำรงชีวิตอยู่ของผู้สูงอายุเกิดขึ้นอย่างแท้จริง

อีกทั้งสาเหตุที่บริษัทยังจ้างผู้สูงอายุทำงานอีกประการหนึ่ง คุณวราทัศน์ วงศ์สุรไกร กล่าวเพิ่มเติมว่า “สาเหตุที่องค์กรจ้างแรงงานผู้สูงอายุต่อ เพราะถือว่าเป็นแรงงานที่ยังมีคุณภาพอยู่ อีกทั้งผู้สูงอายุก็ต้องการทำงานต่อไปอีก และงานบางอย่างก็จำเป็นต้องใช้ความชำนาญจากประสบการณ์ของแรงงานและที่สำคัญ องค์กรก็จะได้รับความคุ้มค่ากลับมาแม้ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มก็ตาม” ประกอบกับ “ทุกวันนี้โรงงานขาดแคลนแรงงาน บริษัทเราต้องใช้แรงงานต่างชาติพอสมควร เพราะแรงงานใหม่ๆ ในประเทศไม่สนใจทำงานแบบนี้” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 3)

จากการจ้างแรงงานต่างชาติจำนวนมากเพราะแรงงานใหม่ๆ ไม่สนใจงานประเภทดังกล่าวนี้ กรมการจัดหางาน (2560 : 2-3) ได้เปิดเผยข้อมูลว่าปัจจุบันเดือนมกราคม 2560 มีคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวน 1,470,225 คน ภาวะความต้องการแรงงานพบว่าภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานมากที่สุด โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช.-ปวส. ความต้องการแรงงานส่วนใหญ่อยู่ที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ 63.52 รองลงมา คือ ภาคใต้ร้อยละ 13.35 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 12.41 และภาคเหนือร้อยละ 10.72

บริษัท โสม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยคุณชานนท์ วัฒนสุนทร มิน โยบายการปรับเปลี่ยนของบริษัทว่า “เดิมทีพนักงานหน้าร้านจะรับสมัครบุคคลที่มีอายุไม่เกิน 35 ปี แต่เพราะขาดแคลนจึงเปลี่ยนใหม่ให้คนทำงานหน้าร้านมีอายุได้ไม่เกิน 53 ปี ซึ่งเราเห็นว่ากลุ่มคนวัยนี้มีประสบการณ์การทำงานและมีความสามารถในการ

ทำงานได้อยู่ ทั้งนี้ บริษัทก็ยังรับสมัครผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานเช่นกัน แต่ก็ต้องพิจารณาจากสุขภาพเป็นหลัก และหากเลยวัยเกษียณแต่ยังต้องการทำงานและมีศักยภาพเพียงพอ ก็จะเป็นการจ้างในลักษณะปีต่อปี” แต่อย่างไรก็ตามคุณชานนท์ วัฒนสุนทร กล่าวเพิ่มเติมว่า “ยิ่งแรงงานใหม่หายาก ผู้สูงอายุก็จะมีประโยชน์ แต่ทั้งนี้ครอบครัวซึ่งเป็นบุตรหลานของผู้สูงอายุเองก็ต้องปรับทัศนคติด้วย เพราะมีหลายครั้งที่ลูกหลานไม่ยอมให้มาทำงาน แต่ผู้สูงอายุเองก็มีความต้องการทำงานอยู่ ตรงนี้ก็ต้องสนับสนุนด้วย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 4)

จากแนวคิดของวราทัศน์ วงศ์สุรไกรบริษัท โรงเส้นหมี่ขอสงวน จำกัด และคุณชานนท์ วัฒนสุนทร บริษัท โฮมโปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ที่ได้กล่าวว่าปัจจุบันการจ้างแรงงานต่างชาติจำนวนมากเพราะแรงงานใหม่ๆ ไม่สนใจงานประเภทดังกล่าว กรมการจัดหางาน (2560 : 2-3) ได้เปิดเผยข้อมูลว่าปัจจุบันเดือนมกราคม 2560 มีคนต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวน 1,470,225 คน ภาวะความต้องการแรงงานพบว่าภาคอุตสาหกรรมต้องการแรงงานมากที่สุด โดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช.-ปวส. และระดับอนุปริญญา ความต้องการแรงงานส่วนใหญ่อยู่ที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ 63.52 รองลงมา คือ ภาคใต้ร้อยละ 13.35 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 12.41 และภาคเหนือร้อยละ 10.72

ส่วนบริษัท ฟิ้งน้อยเบเกอรี่ จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคุณยุทธนา กล้าพจฉาย มีนโยบายเปลี่ยนจากให้พนักงานเกษียณอายุเมื่อ 55 ปี เป็น 60 ปี “เพราะเห็นความสำคัญของแรงงานผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ จึงปรับเป็น 60 ปี และยังให้พิจารณาการสมัครงานของผู้สูงอายุเพิ่มเติม โดยให้มองถึงความสามารถ ประสบการณ์ และสุขภาพเป็นหลัก รวมถึงบุคลากรเก่าที่อยู่กับบริษัทมานาน แม้ถึงวัยเกษียณไปแล้วแต่ยังต้องการทำงาน และเห็นว่ามีประสบการณ์ที่จะถ่ายทอดไปยังแรงงานใหม่ๆ บริษัทก็จะจ้างต่อเช่นกัน” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 4)

บริษัท สวงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คุณทศพล ตันติวงษ์ กล่าวว่า “บริษัทเป็นองค์กรแห่งความสุขต้นแบบที่ได้รับการยอมรับและกำลังได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้องค์กรแห่งความสุขให้แก่องค์กรต่างๆ ที่สนใจศึกษาดูงาน” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 9)

เนื่องจากบริษัท สวงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด มีการจ้างงานบุคลากรบนพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวและให้ความสำคัญของการจ้างงานผู้สูงอายุ เพราะผู้บริหารเห็นว่าพนักงานผู้สูงอายุเป็นรุ่นบุกเบิก เดิมโตมาพร้อมกับบริษัท อีกทั้งจะทำให้พนักงานรุ่นใหม่ๆ เกิดความชื่นชม ผูกพันต่อองค์กรซึ่งเป็นการรักษาพนักงานให้คงอยู่และเกิดความรักและทุ่มเทต่อองค์กรมากขึ้น บริษัทจึงมีรูปแบบของการเตรียมพนักงานที่จะเกษียณอายุไว้ 3 รูปแบบ ด้วยกัน

ได้แก่ “1. การส่งเสริมให้พนักงานมีความมั่นคงด้านสุขภาพ โดยมีอุปกรณ์ความปลอดภัย ตรวจสอบสุขภาพประจำปี ประกันสังคม ห้องพยาบาลที่มีแพทย์และพยาบาลอยู่ประจำ 2. การส่งเสริมให้พนักงานมีความมั่นคงด้านการเงิน โดยบริษัทได้จัดให้มีโครงการกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและการอบรมเพื่อส่งเสริมให้พนักงานออมเงิน และจัดสวัสดิการร้านค้าและสวัสดิการเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ และ 3. การเตรียมความพร้อมของพนักงานก่อนเกษียณอายุ โดยที่บริษัทจะกำหนดให้พนักงานเกษียณอายุเมื่อ 60 ปี ดังนั้นเมื่อพนักงานอายุ 55 ปีขึ้นไป จะได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมหลังเกษียณอายุ รวมถึงการวางแผนการเงิน การดูแลสุขภาพและความเป็นอยู่” สำหรับเกณฑ์หลักที่ใช้ในการจ้างพนักงานต่อนั้น คือ ความมั่นคงทางการเงินของพนักงานและบุคคลที่จะดูแลพนักงาน (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 11)

ดังนั้นการจ้างงานของพนักงานผู้สูงอายุแต่ละคนมีความแตกต่างกัน เช่น บางคนทำงาน 2 วันต่อสัปดาห์ เพื่อให้มีรายได้ในการดำรงชีวิตประจำวันเนื่องจากลูกหลานแยกไปมีครอบครัวทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านเพียงลำพัง เพราะฉะนั้นการได้รับ โอกาสในการจ้างงานต่อจะทำให้ผู้สูงอายุได้พบเพื่อนร่วมงานและไม่รู้สึกโดดเดี่ยว

พนักงานผู้สูงอายุบางคนที่ต้องไปหาพบแพทย์ทุกวันอังคารในแต่ละสัปดาห์ บริษัทก็จะกำหนดให้พนักงานมาทำงานเฉพาะวันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ เพราะบริษัทเชื่อมั่นว่าพนักงานเหล่านี้มีประสบการณ์มากพอที่จะให้คำปรึกษาแก่พนักงานรุ่นหลังๆ ได้ พร้อมทั้งบริษัทยังเอื้อให้ลูกหลานของผู้สูงอายุที่ทำงานอยู่บริษัทนี้ ได้ดูแลผู้สูงอายุไปพร้อมๆ กันด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกและป้องกันการได้รับบาดเจ็บหากผู้สูงอายุต้องอยู่ที่บ้านเพียงลำพัง

เสียงสะท้อนจากพนักงานผู้สูงอายุได้กล่าวถึงบริษัทอย่างภาคภูมิใจพร้อมกับรอยยิ้มว่า “บริษัทนี้ดี คุณแลเป็นอย่างดี เงินทองไม่มีใช้จ่ายก็ยืมได้ เขาดีทุกอย่าง การดูแลคน สวัสดิการก็ดี เรื่องสวัสดิการเมื่อก่อนอยู่ที่นี้ กินนอน น้ำ ไฟ ฟรีทุกอย่าง มาช่วงหลังจึงเก็บค่าน้ำ ค่าไฟ แต่ก่อนเจ็บไข้ได้ป่วยก็รักษาฟรี เพราะยังไม่มีประกันสังคม แต่ช่วงหลังมีประกันสังคมก็ใช้สิทธิประกันสังคมตามระเบียบ ท่านประธานใจดี ลูกๆ ของท่านก็ใจดี ผู้บริหารก็ดีทุกคน เพราะแบบนี้ผมถึงอยู่ได้” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 10)

อีกบริษัทที่มีวัฒนธรรมการบริหารจัดการแบบครอบครัว คือ บริษัท เจ.เอช. อุตสาหกรรม จำกัด ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นบริษัทที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นองค์กรต้นแบบของสำนักงานสนับสนุนสุขภาพองค์กร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) คุณวิภาภรณ์ เกียรติอำนาจ กล่าวว่าบริษัทมีแนวทางในการดูแลพนักงานในบริษัทอย่างใกล้ชิดเพื่อให้พนักงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสร้างความเป็นกันเองกับพนักงาน มีการเดินเข้า

ไปเยี่ยมโรงงานเป็นประจำเพื่อรับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะจากพนักงาน พร้อมทั้งพนักงานที่เกษียณอายุงานแล้วก็ยังมีการจ้างทำงานต่อด้วย

บริษัทกำหนดการเกษียณอายุงานของพนักงานเมื่ออายุ 55 ปี ดังนั้น “พนักงานคนใดสามารถทำงานต่อได้ บริษัทก็จะให้ทำงานต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่ลดค่าจ้างพนักงาน เพราะมองว่าพนักงานเป็นผู้ที่มีความรักและจงรักภักดีต่อองค์กร จึงตอบแทนพนักงานด้วยการจ้างต่อ ที่จริงอายุ 55 ปียังไม่แก่มาก ถ้าอยู่บ้านอาจเหงาได้” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 15)

ทั้งนี้บริษัทยังมีความโดดเด่นด้วยการส่งเสริมให้พนักงานมีเงินออมไว้ใช้หลังเกษียณด้วยการออมเรื่องเงินออมที่จัดทุกปี พร้อมทั้งสอดแทรกเรื่องการออมในที่ประชุมต่างๆ ด้วย

4.2.3 ข้อคิดสะกิดธรรมผู้สูงวัย

ข้อคิดสะกิดธรรมผู้สูงวัยได้นำแนวคิดการดำรงชีวิตของผู้เกษียณอายุการทำงาน โดยการนำหลักธรรมของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต มาเสนอไว้ว่า “ถ้าชีวิตเปรียบเหมือน “รถไฟ” ที่บรรทุกของหนักมาเต็มโบกี้ เมื่อสิ้นสุดสถานีปลายทางก็ขนของลงหมด เฉกเช่นผู้ที่อยู่ใน “วัยเกษียณ” ทำงานมาตลอด เมื่อถึงช่วงวัยชราก็ต้องปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกเสีย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 11) สะท้อนให้เห็นว่าในช่วงตลอดอายุการทำงานทุกคนต่างแบกรับภาระต่างๆ มากมาย แต่เมื่อถึงคราวที่ต้องเกษียณอายุการทำงานกลับวางภาระต่างๆ เพื่อลดความเหน็ดเหนื่อย แต่อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุนับเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศชาติ หลายคนแม้ว่าจะเกษียณอายุการทำงานแล้วแต่ความรู้หรือภูมิปัญญาของท่านเหล่านั้นกลับไม่ได้หายไปพร้อมกับกาลเวลาเสียแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้ามหลายคนมักจะเปรียบตนเองว่าเมื่อถึงคราวเกษียณอายุการทำงานแล้วตนเป็นเพียงบุคคลหนึ่งที่นับวันแต่จะสร้างภาระให้กับลูกหลาน จึงได้เพียงแต่รอความตายที่จะย่างกรายเข้ามาในเร็ววันเท่านั้น การคิดเช่นนี้พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ท่านได้เตือนไว้ว่าเป็น “การเกษียณทั้งตัวและหัวใจ” “เพราะการเกษียณจากการทำงาน ทำให้ผู้สูงอายุสามารถปล่อยวางจากความวุ่นวายทั้ง 3 ก คือ ก.กาม = การคั่นรณ ก.กิน = การแสวงหา และ ก.เกียรติ = การแบกหาม วัยชราเป็นวัยที่เหมาะสมสำหรับการเริ่มต้นพัฒนาจิตใจกันอย่างจริงจังหลังจากปล่อยให้ภาระขัดขวางมาตลอด ถอดหัวโขนที่เคยสวมบทบาทมากมายออกเสีย แล้วเรียนรู้วิถีการใช้ชีวิตที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร วัยนี้จึงเรียกได้ว่าเป็นวัยสะสมบุญและสร้างกุศลไว้ให้เป็นที่จดจำ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 11)

วัยผู้สูงอายุจึงเป็นวัยที่เหมาะสมแก่การพัฒนาจิตใจ เพราะที่ผ่านมามีภาระงานที่มากมายจึงส่งผลให้ไม่มีเวลาที่จะให้ความสำคัญของเรื่องจิตใจมากนัก ดังนั้นการเปลี่ยนการทำงานจากร่างกายมาเป็นการทำงานด้านจิตใจก็จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้อย่างปกติสุข

นอกจากธรรมของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ข้างต้นแล้ว *สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 5 เดือนพฤศจิกายน, 2557: 10) ได้เสนอข้อคิดสะกิดธรรมเพื่อการใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายแต่สุขอย่างยั่งยืน ดังนี้ 1. เรื่องที่ควรลืมทั้งสามเรื่อง ได้แก่ ควรลืมอายุ ควรลืมเรื่องที่ผ่านมา และความลืมเรื่องที่จะกล่าวโทษคนอื่น 2. สิ่งเรื่องที่ควรมีไว้ ได้แก่ ควรมีคนที่รักคุณด้วยความจริงใจ ควรมีเพื่อนที่รู้จักควรมีงานทำ และควรมีบ้านที่อบอุ่น 3. ห้าอย่างที่ต้องทำ ได้แก่ ต้องร้องเพลง ต้องเดินระบำ ต้องรู้จักใช้ ต้องหัวเราะ และต้องรักษาสุขภาพ 4. หกอย่างที่ไม่ควรทำ ได้แก่ หิวแล้วไม่ยอมทาน หิวน้ำไม่ยอมดื่ม ง่วงแล้วไม่ยอมนอน เหนื่อยแล้วไม่ยอมพัก ไม่สบายไม่ยอมรักษา และแก่แล้วค่อยคิดเสียใจ 5. สิ่งที่สูงกว่าเงินมีเจ็ดอย่าง ได้แก่ การได้เกิดมาเป็นคน การได้ยลศาสนา การมีกัลยาณมิตร การมีสุจริตเป็นนิสัย การมีใจปราศจากริษยา การมีเวลาให้บุคคลอันเป็นที่รัก และการรู้จักสะกดคำว่า “พอ” 6. มีของมีค่าอยู่สองอย่าง ได้แก่ สุขภาพกายและสุขภาพจิต 7. ทุกข์มีสี่ทุกข์ ได้แก่ มองไม่ทะลุ สละไม่ลง แพ้ไม่เป็น และปล่อยวางไม่ได้ และ 8. คำพูดมีห้าคำพูด ได้แก่ ยิ่งลำบากยิ่งต้องสู้ ยิ่งดิ้นยิ่งถ่อมตน ยิ่งแย้งยิ่งต้องเชื่อมั่น ยิ่งมียิ่งประหยัด และยิ่งหนาวเหน็บยิ่งมีน้ำมิตร

4.2.4 การส่งเสริมการศึกษา

เมื่อกล่าวถึงการส่งเสริมการศึกษาในผู้สูงอายุพบว่าปัจจุบัน “มีการส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะระบบไอที ขยายการศึกษาไปยังระดับมหาวิทยาลัยมากกว่าที่จำกัดเฉพาะศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) เท่านั้น (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 7-8) มาตรการนี้สอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560 : 78) กล่าวถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ด้านวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21”

พร้อมทั้งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ที่จัดทำโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2552 : 31) ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ข้อที่ 2) มาตรการ การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ว่า ส่งเสริมการเข้าถึงและพัฒนาการจัดบริการการศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และ

การศึกษาตามอรรถศาสตร์ เพื่อความเข้าใจชีวิตและพัฒนาการในแต่ละวัย และเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุที่เหมาะสม

นอกจากการศึกษาในสถาบันต่างๆ แล้ว การเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการปรับตัวของผู้สูงอายุ วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 8) เสนอว่า “ผู้สูงอายุต้องรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบัน ที่ต้องรู้จักการปรับตัวเรื่องการเรียนรู้เรื่องเทคโนโลยีมากขึ้น” จะเห็นได้ว่าการเข้ามาของเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้แพร่กระจายเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุมากยิ่งขึ้น เดิมนั้นเรามักจะคิดว่าเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องของคนยุคใหม่เท่านั้น แต่ในปัจจุบันกลับไม่เป็นเช่นนั้น เราพบว่าผู้สูงอายุหลายท่านมีการใช้สื่อออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกับผู้คน เช่น โปรแกรมไลน์ (Line) และเฟซบุ๊ก (Facebook) ที่มีการใช้อย่างแพร่หลาย

การเข้าถึงความทันสมัยของเทคโนโลยีในกลุ่มผู้สูงอายุเช่นนี้สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ของชาลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) ที่กล่าวไว้ว่าเป็นทฤษฎีที่พยายามให้องค์กรทางสังคมยังคงอยู่ได้ในวิถีทางที่เคยเป็น แต่ก็ไม่ได้เพิกเฉยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีนี้จึงเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมักจะมาในรูปแบบของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการสื่อสารกับการพัฒนา, 2548 : 7)

4.3 แนวคิดการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ

แนวคิดการเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุพบแนวคิดทั้งหมด 2 ประเด็น ได้แก่ 4.3.1 สถานบริการด้านสุขภาพกับการดูแลผู้สูงอายุ และ 4.3.2 การป้องกันการเกิดโรคร้ายในผู้สูงอายุ ดังนี้

4.3.1 สถานบริการด้านสุขภาพกับการดูแลผู้สูงอายุ

เมื่อสังคมไทยมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ ทำให้ความต้องการการดูแลในสถานบริการสุขภาพมีมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสถานบริการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นองค์กรของภาครัฐที่รับผิดชอบโดยกระทรวงสาธารณสุขและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนที่เป็นหน่วยงานที่หวังผลกำไรและเป็นองค์กรการกุศล

ทั้งนี้หน่วยงานดังกล่าวจะให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพาช่วยเหลือตนเองได้น้อยซึ่งแบ่งรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบแรก คือ รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุระดับพื้นฐาน เป็นกลุ่มที่ไม่ต้องรับการดูแลที่ต้องใช้ทักษะทางการแพทย์หรือการพยาบาล และรูปแบบที่สอง คือ รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุระดับสูง เป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลที่ต้องใช้ทักษะทางการแพทย์หรือการพยาบาล ดังนี้

“รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุระดับพื้นฐาน เป็นกลุ่มที่ไม่ต้องรับการดูแลที่ต้องใช้ทักษะทางการแพทย์หรือการพยาบาล ได้แก่ 1. บ้านพักคนชรา เป็นสถานบริบาลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองได้ ผู้พักอาศัยในสถานที่แห่งนี้สามารถเดินได้ด้วยตนเองหรือใช้ไม้เท้าช่วยเดิน และ 2. สถานที่ให้การช่วยเหลือดำรงชีวิต เป็นสถานบริบาลสำหรับผู้สูงอายุที่มีข้อจำกัดทางด้านร่างกายที่เกี่ยวข้องกับอายุหรือความพิการที่ต้องการความช่วยเหลือในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันบางอย่าง และไม่สามารถพักอาศัยอยู่ที่บ้าน ได้อย่างปลอดภัย แต่ต้องการอยู่อย่างอิสระมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ส่วนรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุระดับสูง เป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการดูแลที่ต้องใช้ทักษะทางการแพทย์หรือการพยาบาล ได้แก่ 1. สถานบริบาล เป็นสถานที่ให้การดูแลระยะยาวสำหรับผู้ป่วยที่มีอาการป่วยไม่มากที่จะต้องได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลเท่านั้น และต้องได้รับบริการการดูแลที่ต้องใช้ทักษะทางการพยาบาล 24 ชั่วโมงต่อวัน 2. สถานดูแลระยะยาวในโรงพยาบาล เป็นสถานที่ให้การรักษาพยาบาลทั่วไปเป็นระยะเวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 3 เดือนขึ้นไป ทั้งนี้อาจจะเป็นโรงพยาบาลของรัฐบาลหรือเอกชนก็ได้ และ 3. สถานดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เป็นสถานที่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อดูแลผู้ป่วยในระยะสุดท้าย เป็นการรักษาแบบประคับประคอง มุ่งเน้นดูแลความสุขสบายทั่วไปเพื่อทุเลาจากความทุกข์ทรมาน พร้อมการดูแลแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นเรื่องจิตวิญญาณอันจะทำให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 มิถุนายน, 2557 : 3-5)

ทั้งนี้การแบ่งรูปแบบสถานบริการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุตามความข้างต้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลเรื่องนี้จะได้จัดแบ่งกลุ่มผู้พักอาศัยตามความต้องการเฉพาะราย อันจะนำไปสู่การสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการที่แท้จริง

อนึ่งการปรับปรุงรูปแบบการบริการและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมควรมีการพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในสังคมไทย *สารสุขผู้สูงวัย* (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน, 2557: 6) ได้เสนอตัวอย่างการพัฒนามาตรฐานในสถานบริการในประเทศสหรัฐอเมริกาว่ามีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและรับรองมาตรฐาน เช่น คณะกรรมการร่วมรับรองมาตรฐานสถานพยาบาล (Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organization : JCAHO) เป็นหน่วยงานอิสระที่ไม่หวังผลกำไร มีหน้าที่ประเมินคุณภาพและความปลอดภัยในการดูแลสถานบริการต่างๆ เช่น โรงพยาบาลสถานบริบาล สถานดูแลช่วยเหลือในการดำรงชีวิตและผู้ประกอบการการให้บริการดูแลที่บ้านและอื่นๆ เพื่อกำหนดมาตรฐานจากคุณภาพการดูแลที่ไว้วัดในอเมริกาและทั่วโลก ในการรับรองมาตรฐานสถานประกอบการนั้นๆ

สำหรับประเทศไทยยังไม่มีมีการกำหนดมาตรฐานสถานบริการดูแลระยะยาว *สารสุขผู้สูงวัย* (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน, 2557: 6) จึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนามาตรฐานบริการ ดังนี้ “จัดทำให้มีการ MOU กับสถานศึกษาในพื้นที่ใกล้เคียง จัดทำโครงการนำร่องที่มีการ

แยกส่วนการดูแลทางการแพทย์ออกจากบริการอื่นๆ ที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่พิการขึ้นทะเบียนเป็นผู้พิการ จัดทำแบบประเมินกิจกรรมต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม จัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอนให้กับนักเรียนหรือนักศึกษา จัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุในแต่ละกลุ่ม เพิ่มอัตราค่าจ้างประจำทุกตำแหน่ง จัดให้มีเครือข่ายบริการทางการแพทย์ ให้สิทธิในการรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราที่ไม่มีบัตรประชาชน และให้สถานสงเคราะห์มีหน่วยบริการปฐมภูมิ เป็นต้น” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 มิถุนายน, 2557 : 6)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าแม่ผู้สูงอายุในสังคมไทยจะอาศัยครอบครัวเป็นหลักในการดูแล แต่สำหรับผู้สูงอายุบางกลุ่มที่ครอบครัวมีข้อจำกัดในการดูแลหรือต้องดำเนินชีวิตตามลำพังต่างก็ต้องการได้รับการดูแลจากสถานบริการต่างๆ และนับวันจะมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการปรับปรุงมาตรฐานการบริการให้นำไปสู่ความเป็นสากลจึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงหรือละเลยความสำคัญมิได้เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามครอบครัวคือปัจจัยสำคัญที่สุด *สารสุขผู้สูงวัย* จึงเสนอแนวทางสนับสนุนให้ครอบครัวและผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระในชุมชนได้ เพื่อลดจำนวนการเข้าสู่สถานบริการของผู้สูงอายุและลดการถูกทอดทิ้งเมื่อครอบครัวไม่สามารถรับภาระการดูแลได้

เนื่องจากต้นทุนในการดูแลระยะยาวผู้สูงอายุนั้นสูงมาก ดังเช่นกรณีศึกษาโรงพยาบาลลำสนธิ อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ได้รายงานต้นทุนต่อวันสำหรับการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงว่าผู้สูงอายุมีอัตราการใช้บริการรักษาพยาบาลสูงสุดเมื่อเทียบกับทุกกลุ่มอายุทั้งการใช้บริการผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอก ซึ่งให้เห็นข้อมูลสำคัญว่าผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูทางกายภาพและความต้องการการดูแลระยะยาวเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาได้จัดประชุมเสวนาเรื่อง “การออกแบบระบบบริการสุขภาพใหม่เพื่อลดชะลอภาวะพึ่งพิงสำหรับสังคมสูงวัย” โดยนายแพทย์ถาวร สกุลพาณิชย์ ได้กล่าวว่า “ที่ผ่านมามาดูจะเห็นว่านักวิชาการ นักการเมืองและสื่อมวลชน ถูกทำให้เชื่อว่า เรื่องการดูแลผู้สูงอายุในช่วง “ระยะกลาง” และ “ระยะยาว” เป็นภาระทางการคลังที่สูงจนรัฐบาลและประเทศรับไม่ไหว จึงมีความคิดไม่ทำเสียดีกว่า จึงผลักภาระไปยังมูลนิธิหรือองค์กรการกุศลแทนซึ่งเป็นความเชื่อที่ผิด ทั้งนี้การบริการระยะกลางจนถึงการบริการระยะยาวแก่ผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง ยืนยันว่าเราสามารถทำได้เลยและมีประสิทธิภาพด้วย โดยการเริ่มทำที่บ้าน และชุมชน ผ่านกระบวนการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีการประสานร่วมกันกับสถานบริการสุขภาพ จนไปถึงระดับอำเภอ ที่นายอำเภอสามารถสั่งการได้หรือให้นายอำเภอไปเป็นประธาน ขณะที่ผู้แทนหน่วยงานสาธารณสุข ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวแทนสภาผู้สูงอายุเป็นกรรมการ” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 3-4)

จากข้อความที่นายแพทย์ถาวร สกุลพาณิชย์กล่าวไว้ข้างต้นนั้นพบว่าปัจจุบันมีระบบการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ดังที่ชวลิต สวัสดิ์ผล, ชวัชชัย เฟ็งพินิจ, อัครเดช เสนานิกรณ์ และคณะ (2560 : 398-400) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย พบว่าระบบการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงมี 2 ระบบ ได้แก่

ระบบแรก คือ การดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในหรือการดูแลโดยครอบครัว ผู้ดูแลหลัก คือ ลูกสาวทั้งที่มีสถานภาพโสดและสมรส เป็นผู้ดูแลเรื่องอาหาร ยา และการปรนนิบัติซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชุมชนที่มีการสืบต่อกันมา ส่วนระบบที่สอง คือ การดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงวงนอกหรือการดูแลโดยชุมชนท้องถิ่น มีทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ 1. การจัดการบริการการดูแลโดยเครือญาติ 2. การจัดการบริการการดูแลโดยเพื่อนบ้าน 3. การจัดการบริการการดูแลโดยผู้นำหรือกรรมการหมู่บ้าน 4. การจัดการบริการกลุ่มอาสาสมัครในชุมชนท้องถิ่น 5. การจัดการบริการการดูแลโดยกลุ่มองค์กรและสถาบันภายในชุมชน 6. การจัดการบริการการดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 7. การจัดการบริการการดูแลโดยกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ

อย่างไรก็ตามชวลิต สวัสดิ์ผล, ชวัชชัย เฟ็งพินิจ, อัครเดช เสนานิกรณ์ และวาริ ศรีสุรพล (2560 : 400) กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงของหน่วยงานภาครัฐมักไม่ต่อเนื่อง ไม่มีแผนงานที่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง การดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของหน่วยงาน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานกับเครือข่ายของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ *สารสุขผู้สูงวัย* กล่าวไว้ว่า

“บริการสุขภาพของรัฐในประเทศไทย ยังเน้นการดูแลในสถาบันแบบโรงพยาบาลมากกว่าชุมชน โดยจะเน้นการรักษาพยาบาลการส่งเสริมสุขภาพ และบริการแบบเฉียบพลันที่ตอบสนองผู้สูงอายุได้เป็นส่วนใหญ่ แต่จุดอ่อน คือ การดูแลแบบกึ่งเฉียบพลัน (การดูแลระยะกลาง) /ระยะยาว บริการฟื้นฟูสภาพตลอดจนการดูแลระยะสุดท้ายที่มีความจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ที่มีปัญหาความเจ็บป่วยเรื้อรังและต้องการการฟื้นฟูสูง

โดยพบว่าสถานบริการระยะกลางและระยะยาวในสังคมไทยยังไม่ได้รับการพัฒนาเพิ่มการเข้าถึงบริการเท่าที่ควร และขาดความเชื่อมโยงของการดูแลระหว่างในสถานบริการและนอกสถานบริการ ความเชื่อมโยงของการดูแลระหว่างการดูแลทางการจากวิชาชีพในสถานบริการและการดูแลนอกสถานบริการในชุมชนและการดูแลไม่เป็นทางการในบ้าน และขาดพลังความเชื่อมโยงบริการภาคเอกชน-รัฐ-ชุมชน” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 5)

4.3.2 การป้องกันการเกิดโรคร้ายในผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุแต่ละคนมีความแตกต่างทางด้านร่างกาย ทำให้การเกิดโรคร้ายไข้เจ็บแต่ละบุคคลมีไม่เหมือนกัน ดังนั้น*สารสุขผู้สูงวัย*จึงได้นำเสนอแนวทางการป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บ ได้แก่ 4.3.2.1 การป้องกันโรคสมองเสื่อม และ 4.3.2.2 การออกกำลังกายเพื่อช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ดังนี้

4.3.2.1 การป้องกันโรคสมองเสื่อม

ปัญหาภาวะสมองเสื่อมเป็นโรคที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในผู้สูงอายุ วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557: 6) ได้กล่าวไว้ว่าอัตราความชุกของภาวะสมองเสื่อมในชุมชนของกรุงเทพฯ มีประมาณร้อยละ 5 ในประชากรสูงอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และประมาณร้อยละ 10 ในประชากรต่างจังหวัด การป้องกันโรคสมองเสื่อมในผู้สูงอายุเป็นปัญหาใหญ่ที่คนในครอบครัวมักจะละเลยและมองข้าม เพราะส่วนใหญ่มักจะไม่สังเกตภาวะผิดปกติของผู้สูงอายุ สัญญาณที่บ่งบอกว่าผู้สูงอายุมีภาวะผิดปกติและสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นโรคความจำเสื่อม ได้แก่ 1. สับสนเวลา สถานที่ และหลงทาง 2. เก็บของผิดที่ เช่น เก็บเตารีดในตู้เย็น 3. อารมณ์เปลี่ยนแปลง โมโหง่าย ใช้จ่ายย่ำแย่ 4. ขาดความคิดสร้างสรรค์ 5. มีปัญหาในการใช้ภาษา ลืมคำศัพท์ 6. บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลง เช่น กลายเป็นคนหวาดกลัวหรือระแวง 7. มีปัญหาเรื่องความคิดรวบยอด เช่น คำนวณตัวเลขหลักง่ายๆ ไม่ได้ 8. ตัดสินใจไม่เหมาะสม เช่น เปิดพัดลมทิ้งที่อากาศเย็น 9. ทำกิจกรรมประจำวันที่คุ้นเคยด้วยความยากลำบาก เช่น ลืมวิธีใส่เสื้อผ้า 10. สูญเสียความทรงจำแม้แต่เรื่องที่เพิ่งจะเกิดขึ้น เช่น ลืมว่าเมื่อสักครู่รับประทานอาหารกับเมนูอะไร วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558: 7) หากผู้สูงอายุในบ้านมีลักษณะอาการเหล่านี้ ลูกหลานควรรีบพาไปพบแพทย์เพื่อทำการรักษาให้ถูกวิธี

ถ้าหากคนในครอบครัวไม่ทันสังเกตว่านี่คืออาการของผู้ป่วย ก็จะเข้าใจว่าผู้สูงอายุต้องการเรียกร้องความสนใจเฉยๆ ไม่ได้เป็นโรคร้ายอะไร ดังนั้นวิธีการป้องกันในเบื้องต้นคือหมั่นสังเกตผู้สูงอายุในบ้านว่ามีพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากเดิมหรือไม่

วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557: 8) ได้นำเสนอกรณีศึกษาของบุคคลที่ต้องดูแลพ่อแม่ที่ป่วยเป็นโรคสมองเสื่อม คือ คุณอัมพร กมลชัยวานิช ที่ต้องดูแลพ่อแม่และแม่วัย 78 ปี ที่มีภาวะสมองเสื่อมพร้อมกันทั้งคู่ว่า การดูแลผู้ป่วยที่เป็นโรคนี้สิ่งสำคัญคือ ควรหลีกเลี่ยงการจ้ำจี้จ้ำไชหรือจ้ำจี้ให้น้อยที่สุด ผู้ดูแลควรทำความเข้าใจว่าการเจ็บป่วยเป็นเรื่องธรรมชาติและไม่มองว่าเป็นปัญหาภาวะวัยพั้งพั้ง ส่วนค่าใช้จ่ายหลายคนมักคิดว่าจะต้องใช้เงินจำนวนมาก แต่ในทางปฏิบัติเงินค่าใช้จ่ายไม่ได้สูงเลย การรักษานอกจากจะต้องใช้ยาแล้ว ผู้ป่วย

จะต้องรักษาสมองควบคู่กับภาวะจิตเวชด้วย และเธอยังได้กล่าวทิ้งท้ายไว้อย่างน่าประทับใจไว้ว่า “เพราะท่านเหล่านี้ล้วนเคยทำประโยชน์ให้มากมายมาก่อน ถือได้ว่าคนรุ่นลูกหลานควรระลึกถึงพระคุณท่านไว้ให้มากที่สุดเท่าที่ตนเอง”

นอกจากนี้วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557: 7) ยังได้เสนอแนวทางการป้องกันภาวะสมองเสื่อมในระดับปฐมภูมิ 2 แนวทาง คือ

แนวทางแรก เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ควรทำเนื่องจากมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ ได้แก่ ให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางความคิดด้วยการกระตุ้นสมองจากกิจกรรมที่ใช้ความคิด และให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมทางกายภาพด้วยการให้ออกกำลังกายและมีการเคลื่อนไหวอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินนับเป็นวิธีการออกกำลังกายที่สะดวกที่สุดและสามารถทำได้ในชีวิตประจำวันได้

ส่วนแนวทางที่สอง เป็นสิ่งที่น่าจะทำได้แม้ว่าจะยังไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าทำแล้วได้ประโยชน์ ได้แก่ ให้ผู้สูงอายุได้รับการศึกษาในระดับสูง แม้จะยังไม่มีหลักฐานยืนยันที่ชัดเจนแต่ก็ช่วยให้ผู้สูงอายุได้เกิดกระบวนการคิดตลอดเวลาด้วย

พฤติกรรมการบริโภคที่ช่วยป้องกันโรคสมองเสื่อม ได้แก่ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย เน้นรับประทานให้ครบห้าหมู่ หลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันสูง ไม่สูบบุหรี่ งดดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

พร้อมทั้งหลีกเลี่ยงการบาดเจ็บทางศีรษะ เช่น สวมหมวกนิรภัยเมื่อขับขี่รถจักรยานยนต์หรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เสี่ยงต่อการหกล้มเพื่อลดการบาดเจ็บ ให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมด้วย เช่น การรำไทเก๊กเพื่อให้ร่างกายได้เคลื่อนไหวอย่างช้าๆ รวมถึงผู้สูงอายุจะได้พบปะกับคนในวัยเดียวกัน ตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอและควบคุมน้ำหนักไม่ให้อ้วน

ส่วนกิจกรรมป้องกันภาวะสมองเสื่อมที่ทำได้ง่ายเพื่อให้สมองซีกซ้ายและซีกขวาเกิดการทำงาน วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* (ฉบับที่ 8 พฤศจิกายน, 2558: 6) ได้เสนอ “เกมฝึกสมอง-เชื่อมสมอง 2 ซีก” โดยมีทำในการปฏิบัติ 3 ทำด้วยกัน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ทำฝึกปฏิบัติเพื่อป้องกันภาวะสมองเสื่อม

ลำดับ	ชื่อท่า	วิธีฝึกปฏิบัติ
1.	ท่าโป้งก้อย	มือขวาชูนิ้วโป้งและมือซ้ายชูนิ้วก้อย เมื่อทำได้ให้สลับเปลี่ยนมือขวาชูนิ้วก้อยและมือซ้ายชูนิ้วโป้ง
2.	ท่าจิบแอล	มือขวาทำมือเป็นรูปจิบและมือซ้ายทำมือเป็นรูปแอล เมื่อทำได้ให้สลับเปลี่ยนมือขวาทำเป็นรูปแอลและมือซ้ายทำเป็นรูปจิบ
3.	ท่าจับปลายจมูก	มือขวาจับปลายจมูกและมือซ้ายจับหูขวา เมื่อทำได้ให้สลับเปลี่ยนเป็นมือขวาจับหูซ้ายและมือซ้ายจับปลายจมูก

จากตารางที่ 4.2 ทำฝึกปฏิบัติเพื่อป้องกันภาวะสมองเสื่อมทั้ง 3 ท่าได้แก่ ท่าโป้งก้อย ท่าจิบแอล และท่าจับปลายจมูกเป็นวิธีการปฏิบัติอย่างง่ายและผู้อ่านกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงเพื่อเสริมสร้างสุขภาพกายให้ปราศจากโรคภัย อย่างไรก็ตามหากผู้สูงอายุในครอบครัวเกิดภาวะสมองเสื่อม สิ่งที่จะเกิดตามมา คือ ผลกระทบจากการนอนไม่หลับ อรษา มณีธนู (2553 : 106) ได้ชี้ถึงผลของการเป็นโรคความจำเสื่อมกับการนอนหลับไว้ว่าส่วนใหญ่จะมีคุณภาพการนอนหลับที่ไม่ดี ผู้ป่วยจะนอนหลับยากหรือใช้เวลานานกว่าจะหลับ มีระยะเวลาการนอนหลับในแต่ละคืนสั้นลง ทำให้ประสิทธิผลของการนอนต่ำกว่าเกณฑ์ สาเหตุมาจากการถูกรบกวนการนอนหลับจากเรื่องต่างๆ ทำให้การนอนหลับไม่ต่อเนื่อง

ดังนั้นการนอนหลับอย่างเพียงพอช่วยป้องกันภาวะสมองเสื่อมได้ ผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องนอนหลับวันละ 7-8 ชั่วโมงเช่นเดียวกับคนวัยทำงาน กุสุมาลย์ งามศิริ (2543) ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่รบกวน และการจัดการกับปัญหาการนอนหลับของผู้สูงอายุ ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 336 คน พบว่าปัจจัยที่รบกวนการนอนหลับมากที่สุด คือ ความเจ็บปวด ด้านร่างกาย ความวิตกกังวล และเสียง ดังนั้นวิธีที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเพื่อจัดการกับปัญหาการนอนหลับ คือ การเปลี่ยนท่านอน การทำสมาธิ และหลีกเลี่ยงจากเสียงรบกวน

4.3.2.2 การออกกำลังกายเพื่อช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ

การออกกำลังกายนอกจากจะช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแล้วนั้น ยังช่วยป้องกันการหกล้มได้ด้วย ซึ่งการออกกำลังกายมีทั้งหมด 2 ระดับ ได้แก่ ทำออกกำลังกายระดับง่ายและทำออกกำลังกายระดับยาก (วารสาร *สารสุขภาพผู้สูงอายุ* ฉบับที่ 5 พฤศจิกายน, 2557: 6-7) ดังตารางที่ 4.3 และ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ท่าออกกำลังกายระดับง่าย 12 ท่าสำหรับผู้สูงอายุ

ลำดับ	ท่าออกกำลังกาย	วิธีปฏิบัติ	จำนวนครั้ง/ เวลาที่ปฏิบัติ
1.	ท่าบริหารศีรษะ	ยืนตรงมองไปข้างหน้า ค่อยๆหันศีรษะไปทางขวาให้สุดเท่าที่จะทำได้ จากนั้นค่อยๆ หันศีรษะไปทางซ้ายให้สุด	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
2.	ท่าบริหารลำตัว	ยืนตรงมองไปข้างหน้ามือเท้าเอว บิดลำตัวช่วงบนไปด้านขวาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยไม่บิดสะโพก จากนั้นบิดลำตัวช่วงบนไปด้านซ้ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
3.	ท่าบริหารข้อเท้า	เริ่มทำทีละข้างเริ่มจากข้างขวาก่อน ยกขาขวาขึ้นจากพื้น ค่อยๆกระดกปลายเท้าเข้าหาตัว จากนั้นกระดกปลายเท้าลง	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
4.	ท่าบริหารกล้ามเนื้อต้นขาด้วยตุ้มถ่วงน้ำหนัก	ใส่ตุ้มถ่วงน้ำหนักที่ข้อเท้าขวา นั่งบนเก้าอี้ที่มีพนักรองหลัง ยกขาขวาขึ้นและค่อยๆ วางขาลง	ทำข้างละ 10 ครั้ง
5.	ท่าบริหารกล้ามเนื้อต้นขาด้านหลังด้วยตุ้มถ่วงน้ำหนัก	ใส่ตุ้มถ่วงน้ำหนักที่ข้อเท้าขวา หันหน้าเข้าหาโต๊ะหรือราวจับ ยกขาขวาขึ้นจากพื้นจะกระแทกเท้าแตะกันจากนั้นวางเท้าลง	ทำข้างละ 10 ครั้ง
6.	ท่าบริหาร สะโพก ด้านข้างด้วยตุ้มถ่วงน้ำหนัก	ใส่ตุ้มถ่วงน้ำหนักที่ข้อเท้าขวา ยืนหันข้างให้โต๊ะหรือราวจับ จับให้มั่น ยืดขาขวาให้ตรงและเท้าตรง ยกขาขวาขึ้นและลดเท้าลงวางที่เดิม	ทำข้างละ 10 ครั้ง
7.	ท่ายืนต่อเท้าแบบมีราวจับ	ยืนตรงหันข้างเข้ากำแพง ใช้มือจับราวให้มั่น (ข้างไหนก็ได้) เอาเท้าข้างหนึ่งไปวางต่อข้างหน้าเท้าอีกข้างหนึ่งให้เป็นเส้นตรงและค้างท่าไว้ 10 วินาที จากนั้นเปลี่ยนข้างโดยเอาเท้าที่อยู่ข้างหลังไปวางข้างหน้าให้เป็นเส้นตรงและค้างท่าไว้ 10 วินาที	ค้างท่าไว้ 10 วินาที
8.	ท่าเดินต่อเท้าแบบมีราวจับ	ยืนตรงหันข้างซ้ายเข้ากำแพง ใช้มือซ้ายจับราวให้มั่น ค่อยๆ เริ่มเดินโดยก้าวเท้าไปไว้ข้างหน้า	ทำซ้ำ 10 ครั้ง

ลำดับ	ท่าออกกำลังกาย	วิธีปฏิบัติ	จำนวนครั้ง/ เวลาที่ปฏิบัติ
		ในลักษณะปลายเท้าต่อส้นเท้าและเดินเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนครบ 10 ก้าว จากนั้นกลับหลังหันใช้มือขวาจับราวเดินต่อเท้ากลับอีก 10 ก้าว	
9.	ทำยืนขาเดียวแบบมีราวจับ	ยืนตรงหันข้างซ้ายเข้ากำแพงหรือราวจับ ใช้มือจับราวให้มั่น (ข้างไหนก็ได้) ยกขาข้างใดข้างหนึ่งและยืนด้วยขาข้างเดียวนาน 10 วินาที	ทำข้างละ 10 วินาที
10.	ทำเดินด้วยส้นเท้าแบบมีราวจับ	ใช้มือจับราวให้มั่น ค่อยๆ ยกปลายเท้าขึ้นจนยืนด้วยส้นเท้าจากนั้นเดินด้วยส้นเท้าไป 10 ก้าว และค่อยๆ ลดปลายเท้าลง กลับตัวและเดินด้วยส้นเท้าพร้อมใช้มือจับราวกลับไปยังจุดเริ่มต้น 10 ก้าว และค่อยๆ ลดปลายเท้าลง	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
11.	ทำเดินด้วยปลายเท้าแบบมีราวจับ	ใช้มือจับราวให้มั่น ค่อยๆ ยกส้นเท้าจนยืนด้วยปลายเท้า จากนั้นเดินด้วยปลายเท้าไป 10 ก้าว และค่อยๆ ลดส้นเท้าลง กลับตัวและเดินด้วยปลายเท้าพร้อมใช้มือจับราวกลับไปยังจุดเริ่มต้น 10 ก้าว และค่อยๆ ลดส้นเท้าลง	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
12.	ท่าลุกจากเก้าอี้ไม่ใช้มือพยุง	นั่งบนเก้าอี้ที่มีพนักพิงแข็งแรงไม่เคลื่อนไหวและไม่เตี้ยไปนัก วางเท้าหลังหัวเข่า ค่อยๆ โน้มตัวไปด้านหลังและลุกขึ้นยืนโดยไม่ใช้มือช่วยพยุง	ทำซ้ำ 10 ครั้ง

จากตารางที่ 4.3 ท่าออกกำลังกายระดับง่าย 12 ท่า สำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ท่าบริหารศีรษะ ท่าบริหารลำตัว ท่าบริหารข้อเท้า ท่าบริหารกล้ามเนื้อต้นขาด้วยตุ้มถ่วงน้ำหนัก ท่าบริหารกล้ามเนื้อต้นขาด้านหลังด้วยตุ้มถ่วงน้ำหนัก ท่าบริหารสะโพกด้านข้างด้วยตุ้มถ่วงน้ำหนัก ทำยืนต่อเท้าแบบมีราวจับ ท่าเดินต่อเท้าแบบมีราวจับ ทำยืนขาเดียวแบบมีราวจับ ทำเดินด้วยส้นเท้าแบบมีราวจับ ทำเดินด้วยปลายเท้าแบบมีราวจับ และท่าลุกจากเก้าอี้ไม่ใช้มือพยุง

ทั้งนี้ *สารสุขผู้สูงวัย* ยังเสนอทำออกกำลังกายระดับยาก 12 ทำไว้ด้วยเช่นกัน ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ทำออกกำลังกายระดับยาก 12 ทำสำหรับผู้สูงอายุ

ลำดับ	ทำออกกำลังกาย	วิธีปฏิบัติ	จำนวนครั้ง/ เวลาที่ปฏิบัติ
1.	ทำบริหารลำตัว	ยืนตรงมองไปข้างหน้ามือเท้าเอว บิดลำตัวช่วงบนไปด้านขวาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โยนมือบิดสะโพก จากนั้นบิดลำตัวช่วงบนไปด้านซ้ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
2.	ทำบริหารข้อเท้า	ทำที่ละข้างเริ่มจากข้างขวาก่อน ยกขาขวาขึ้นจากพื้น ค่อยๆ กระจกปลายเท้าขวาเข้าหาตัว จากนั้นกระจกปลายเท้าลง	ทำซ้ำ 10 ครั้ง
3.	ทำยืนเท้าด้วยปลายเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนแยกขาความกว้างเท่าช่วงไหล่ ค่อยๆ เขย่งปลายเท้าขึ้นจนสุด และค่อยๆ วางส้นเท้าลง	ทำซ้ำ 20 ครั้ง
4.	ทำยืนด้วยส้นเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนแยกขาความกว้างเท่าช่วงไหล่ ค่อยๆ ยกปลายเท้าขึ้นและยืนด้วยส้นเท้า จากนั้นค่อยๆ วางปลายเท้าลง	ทำซ้ำ 20 ครั้ง
5.	ทำย่อเข่าแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนแยกขาความกว้างเท่าช่วงไหล่ ค่อยๆ ย่อเข่าลง โดยให้หัวเข่าไปด้านหน้า นิ้วหัวแม่เท้าจนกระทั่งส้นเท้าเริ่มยกขึ้นจากพื้น ให้หยุดและค่อยๆ ยืดตัวขึ้น	ทำซ้ำ 10-20 ครั้ง
6.	ทำเดินต่อเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนมองตรงไปข้างหน้า ค่อยๆ เริ่มเดินโดยก้าวเท้าไปไว้ข้างหน้าในลักษณะปลายเท้าต่อส้นเท้า และเดินเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนครบ 10 ก้าว จากนั้นกลับหลังหันเดินต่อเท้าอีก 10 ก้าว กลับไปจุดเริ่มต้น	ทำซ้ำ 10-20 ครั้ง
7.	ทำยืนขาเดียวแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนตรงมองไปข้างหน้า ยกขาข้างใดข้างหนึ่งขึ้น และยืนด้วยขาข้างเดียวนาน 10 วินาที	ทำข้างละ 10 วินาที

ลำดับ	ท่าออกกำลังกาย	วิธีปฏิบัติ	จำนวนครั้ง/ เวลาที่ปฏิบัติ
8.	ท่าเดินด้วยส้นเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนตรงมองไปข้างหน้า ค่อยๆ ยกปลายเท้าขึ้นจนยืนด้วยส้นเท้า จากนั้นเดินด้วยส้นเท้าไป 10 ก้าว และค่อยๆ ลดปลายเท้าลง กลับตัวและค่อยๆ ยกปลายเท้าขึ้นจนยืนด้วยส้นเท้า จากนั้นเดินด้วยส้นเท้าไป 10 ก้าว และค่อยๆ ลดปลายเท้าลง	ทำซ้ำ 10-20 ครั้ง
9.	ท่าเดินด้วยปลายเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ	ยืนตรงมองไปข้างหน้า ค่อยๆ ยกส้นเท้าขึ้นจนยืนด้วยปลายเท้า จากนั้นเดินด้วยปลายเท้าไป 10 ก้าว และค่อยๆ ลดส้นเท้าลง กลับตัวค่อยๆ ยกส้นเท้าจนยืนด้วยปลายเท้า จากนั้นเดินด้วยปลายเท้าไป 10 ก้าว และค่อยๆ ลดส้นเท้าลง	ทำซ้ำ 10-20 ครั้ง
10.	ท่าเดินเลข 8	เดินด้วยความเร็วปกติโดยวนเป็นเลข 8	ทำซ้ำ 10-20 รอบ
11.	ท่าเดินสไลด์ด้านข้าง	ยืนตรงมองไปข้างหน้ามือเท้าเอว เดินไปข้างขวา 10 ก้าว จากนั้นเดินกลับไปทางซ้าย 10 ก้าว	ทำซ้ำ 10-20 ครั้ง
12.	ท่าลุกจากเก้าอี้ไม่ใช้มือพยุง	นั่งบนเก้าอี้ที่มีพนักพิงแข็งแรงไม่เคลื่อนไหว และไม่เตี้ยไปนัก วางเท้าหลังหัวเข่า ค่อยๆ โน้มตัวไปด้านหน้าและลุกขึ้นยืนโดยไม่ใช้มือช่วยพยุง	ทำซ้ำ 10-20 ครั้ง

จากตารางที่ 4.4 ท่าออกกำลังกายระดับยาก 12 ท่า สำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ท่าบริหารลำตัว ท่าบริหารข้อเท้า ทำยืนเท้าด้วยปลายเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ ทำยืนด้วยส้นเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ ทำย่อเข่าแบบไม่ใช้ราวจับ ท่าเดินต่อเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ ทำยืนขาเดียวแบบไม่ใช้ราวจับ ท่าเดินด้วยส้นเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ ท่าเดินด้วยปลายเท้าแบบไม่ใช้ราวจับ ท่าเดินเลข 8 ท่าเดินสไลด์ด้านข้าง และท่าลุกจากเก้าอี้ไม่ใช้มือพยุง

การนำเสนอท่าออกกำลังกายระดับง่ายและระดับยากดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3 นั้น ผู้สูงอายุสามารถปฏิบัติได้ง่าย ทำได้จริงและเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ อีกทั้งยังเป็นแนวทางที่ช่วยป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุได้เป็นอย่างดี

4.4 แนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

แนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน เป็นการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนเงินออมเพื่อไว้ใช้ยามเกษียณที่มีการเน้นย้ำไปในเรื่องของการลงทุน หลายคนมักจะเข้าใจผิดว่าการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณเป็นเรื่องของคนอายุมากหรือใกล้จะเกษียณแล้ว แต่แท้จริงแล้วควรมีการเตรียมการไว้ตั้งแต่เนิ่นๆ ควรวางแผนล่วงหน้าตั้งแต่เริ่มทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมและเพื่อการใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมีความสุข

แพทย์หญิงลัดดา คำธิการเลิศ (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558: 8) กล่าวว่าอัตราเร่งการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทยสูงกว่าประเทศอื่นๆ ในโลก ผลลัพธ์ด้านการเงินที่ตามมาคือสังคมไทยแม้จะมีจำนวนผู้สูงอายุมาก จำนวนของคนยากจนก็มีมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งตรงกันข้ามกับประเทศอื่นที่ต้องมีรายได้ที่มากพอก่อนจึงจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ สาเหตุเนื่องจากว่าคนไทยที่อยู่ในวัยทำงานคิดเรื่องการออมร้อยละ 50 แต่ในทางปฏิบัตินั้นพบว่าลงมือปฏิบัติจริงกันน้อยมาก ดังนั้น*สารสุขผู้สูงวัย* จึงนำเสนอแนวทางในการสร้างหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ได้แก่ 4.4.1 การประเมินสถานการณ์การเงินหลังเกษียณของตนเอง และ 4.4.2 การออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณสุข ดังนี้

4.4.1 การประเมินสถานการณ์การเงินหลังเกษียณของตนเอง

การประเมินสถานการณ์หลังเกษียณของตนเองมีทั้งหมดสี่ประการ (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557: 10) ได้แก่ ประการแรกต้องรู้รายรับต่อเดือน แหล่งที่มาและความมั่นคงของรายรับ ประการที่สองต้องรู้รายจ่ายต่อเดือน เป็นที่ทราบกันดีว่าการดำรงชีวิตหลังวัยเกษียณจะมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนน้อยกว่าก่อนเกษียณ ประการที่สามต้องรู้หลักความมั่นคงทางการเงิน ระหว่างที่อยู่ในวัยทำงานควรศึกษาว่ามีสวัสดิการใดบ้างที่เบิกได้ หรือมีแผนความคุ้มครองของประกันสุขภาพหรือไม่ เพื่อเป็นหลักประกันว่าหากเกิดเหตุที่ไม่คาดฝันจะไม่กระทบกับจำนวนเงินที่จำเป็นสำหรับใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และประการสุดท้ายต้องรู้ปัจจัยที่มีผลต่อรายรับและรายจ่าย เช่น อัตราภาวะเงินเฟ้อ ระบบเศรษฐกิจที่อาจจะมีผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ย และจำนวนปีที่คาดว่าจะมีชีวิตอยู่หลังวัยเกษียณ

จากการประเมินสถานการณ์สี่ประการข้างต้นนั้นช่วยให้คนวัยทำงานสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ว่าหากถึงคราวที่ต้องเกษียณงานแล้วนั้นจะสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้หรือไม่

4.4.2 การออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณสุข

การออมควรออมอย่างน้อยร้อยละ 10 ของรายได้ต่อเดือน ถ้าหากมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นก็ควรออมให้มากขึ้นและเงินจำนวนนั้นไม่ควรนำมาใช้จ่ายก่อนเกษียณ *สารสุขผู้สูงวัย* (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 ตุลาคม, 2557: 8) ได้แนะนำการบริหารเงินออมดังนี้ ประการแรกควรคงเหลือเงินฝากในบัญชีออมทรัพย์ประมาณ 2-6 เท่าต่อเดือน เพื่อให้เงินมีสภาพคล่องสำหรับใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ประการที่สองควรนำเงินบางส่วนไปฝากประจำระยะ 6 เดือน 12 เดือน 24 เดือน หรือ 36 เดือน เพราะการฝากเงินประจำจะให้ผลตอบแทนที่มากกว่าฝากเงินออมทรัพย์ ประการที่สามควรนำเงินส่วนที่ยังไม่ได้ใช้ไปลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนที่แน่นอนในระยะปานกลางจนถึงระยะยาว ประการสุดท้ายหากผู้ที่มีความชำนาญในการลงทุนและยอมรับความเสี่ยงได้ อาจจะนำเงินบางส่วนไปลงทุนผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูง เช่น หุ้น ทองคำ เป็นต้น นอกจากนี้*สารสุขผู้สูงวัย* (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 ตุลาคม, 2557: 10) ยังได้เสนอสูตรคำนวณเงินออมที่ต้องมีเพื่อใช้จ่ายในยามเกษียณด้วยการนำเงินออมมาใช้จ่ายหลังเกษียณ เช่น หากต้องการใช้จ่ายเงินในช่วงวัยเกษียณเดือนละ 25,000 บาท และคาดว่าจะมีชีวิตจนถึงอายุ 80 ปี จำนวนเงินที่ต้องมีในวันที่เกษียณสามารถคำนวณได้ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 การคำนวณเงินที่ต้องออมเดือนละ 25,000 บาท ระยะเวลา 20 ปี (เมื่อคาดว่าจะชีวิตจนถึงอายุ 80 ปี หลังวันเกษียณอายุการทำงาน)

ระยะเวลาการออม (ปี/เดือน)	การคำนวณ	จำนวนเงินที่จะได้รับ (บาท)
ปีที่ 1 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 2 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 3 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 4 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 5 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 6 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 7 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 8 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 9 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 10 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 11 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000

ระยะเวลาการออม (ปี/เดือน)	การคำนวณ	จำนวนเงินที่จะได้รับ (บาท)
ปีที่ 12 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 13 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 14 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 15 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 16 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 17 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 18 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 19 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
ปีที่ 20 (12 เดือน)	25,000 บาท x 12 เดือน	300,000
รวม		6,000,000 บาท

จากตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่าหากมีการประเมินว่าหลังวันเกษียณการทำงานจะมีชีวิตอยู่จนถึงอายุ 80 ปี และค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือนนั้นเฉลี่ยเดือนละ 25,000 บาท เราก็ต้องคำนวณว่า จะต้องใช้ระยะเวลาในการออมเงินในช่วงวัยทำงานเป็นระยะเวลา 20 ปี หรือ 240 เดือน จึงสรุปได้ว่า เงิน 25,000 บาท x ระยะเวลา 240 เดือน = 6,000,000 บาท

จากเทคนิคการบริหารเงินออมและสูตรคำนวณเงินที่ต้องมีเพื่อใช้จ่ายในยามเกษียณข้างต้น ผู้ออมควรคำนึงถึงความปลอดภัยทางการเงินด้วย เพราะปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการถือโง่ผ่านเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ๆ ได้เช่นกัน

ประกอบกับผู้สูงอายุควรคำนึงถึงการวางแผนมรดกด้วยเพื่อให้การส่งต่อทรัพย์สินไปยังคนรุ่นถัดไปเป็นไปอย่างเรียบร้อย ถ้าขาดการวางแผนที่ดีแล้วอาจจะเกิดผลกระทบทำให้ลูกหลานต้องบาดหมางใจกันและจะไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้มอมมรดกอีกด้วย

ดังนั้นแนวคิดการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนทั้งการประเมินสถานการณ์หลังเกษียณของตนเอง และการออมและการลงทุนเพื่อการเกษียณสุข ไม่เพียงแต่เสนอแนวคิดสำหรับผู้สูงวัยเท่านั้น แต่คนวัยทำงานสามารถนำแนวคิดไปปรับใช้เพื่อเตรียมพร้อมก่อนเกษียณอายุได้อย่างทันทั่วทั้งที่เช่นกัน เนื่องจากหากวางแผนการเงินในช่วงใกล้เกษียณแล้วอาจจะช้าเกินไปสำหรับระยะเวลาในการออมเงิน

บทที่ 5

ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*

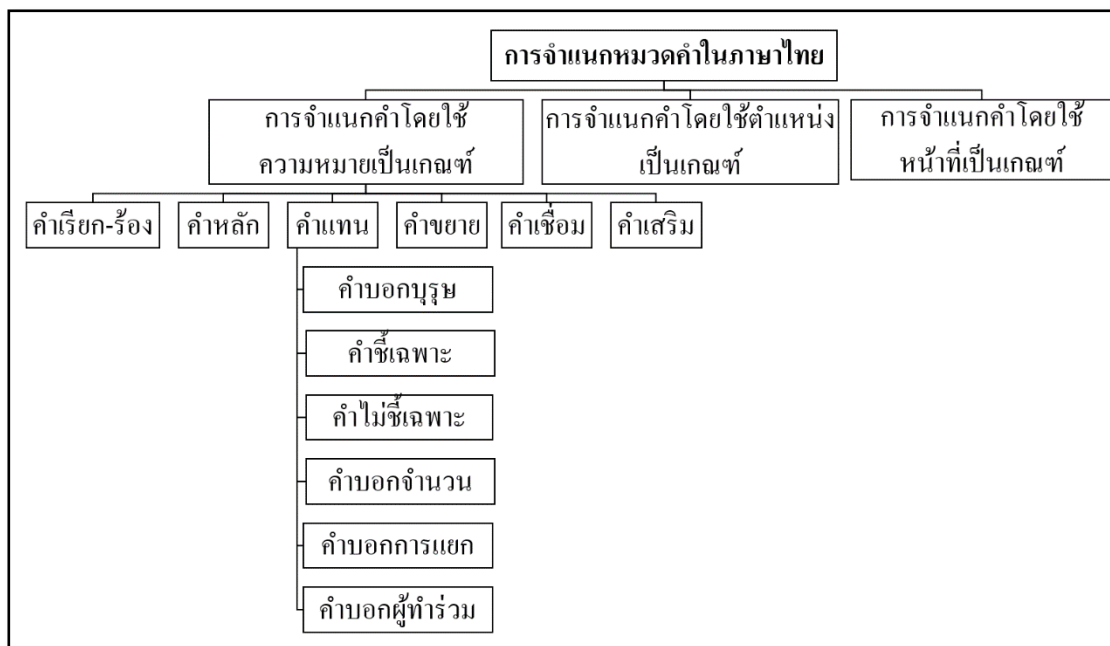
ผลการวิจัยลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*แบ่งเป็น 3 ประเด็นได้แก่ 5.1 ลักษณะเด่นด้านการใช้คำ 5.2 ลักษณะเด่นด้านการใช้ประโยค และ 5.3 ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์ ดังนี้

5.1 ลักษณะเด่นด้านการใช้คำ

คำ คือ หน่วยที่เล็กที่สุดของประโยค และคำต่างๆ คำในโลกใบนี้ล้วนมีความหมายและเกี่ยวข้องกับสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกทั้งสิ้น ดังที่สุริยา รัตนกุล (2555 : 29) กล่าวว่าคำแต่ละคำในภาษาก็เป็นชื่อของสรรพสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในโลกหรือในสังคมที่พูดภาษานั้น เช่น บ้านเป็นชื่อของที่อยู่อาศัย สุนัขเป็นชื่อของสัตว์เลี้ยงที่อยู่ใต้ถุนบ้าน และ โต๊ะเป็นชื่อของเครื่องใช้ที่ตั้งอยู่ในบ้าน เป็นต้น

ภาษาไทยที่เราใช้กันเป็นภาษาประจำชาติต่างก็มีความหมายที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดการจำแนกหมวดคำในภาษาไทยตามเกณฑ์ 3 เกณฑ์ ได้แก่ การจำแนกคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ การจำแนกคำโดยใช้ตำแหน่งเป็นเกณฑ์ และการจำแนกคำโดยใช้หน้าที่เป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ นววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 4) อภิปรายว่าเกณฑ์การจำแนกคำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ถือว่าถูกต้องที่สุด เพราะความหมายของคำเป็นเครื่องกำหนดให้คำคำหนึ่งใช้ร่วมกับคำหนึ่งได้ แต่ใช้ร่วมกับอีกคำหนึ่งไม่ได้ คำที่มีความหมายทำนองเดียวกันจึงมักใช้ร่วมกับคำคำเดียวกัน เมื่อเราจำแนกคำตามความหมายแล้ว จึงได้คำที่ใช้ทำนองเดียวกันอยู่ในหมวดเดียวกันด้วย นววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 3) ได้จำแนกเกณฑ์คำโดยใช้ความหมายเป็นเกณฑ์ไว้ 6 ประเภท ได้แก่ 1. คำเรียก-ร้อง 2. คำหลัก 3. คำแทน 4. คำขยาย 5. คำเชื่อม และ 6. คำเสริม

ผลการวิจัยพบว่าวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*มีลักษณะเด่นด้านการใช้ “คำแทน” เป็นจำนวนมาก จึงมุ่งวิเคราะห์เฉพาะ “คำแทน” ในวารสารทั้งหมด 8 ฉบับ โดยนววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 22) ให้ความหมายของ “คำแทน” ไว้ว่าผู้พูดมักจะสื่อสารไปยังผู้ฟังโดยใช้คำหลัก คือ คำนามและคำกริยา แต่บางครั้งผู้พูดก็ใช้คำชนิดอื่นแทนคำนามและคำกริยา การใช้คำเช่นนี้จึงเรียกว่า “คำแทน” มี 6 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ 1. คำบอกบุรุษ 2. คำชี้เฉพาะ 3. คำไม่ชี้เฉพาะ 4. คำบอกจำนวน 5. คำบอกการแยก และ 6. คำบอกผู้ทำร่วม ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 การจำแนกหมวดคำในภาษาไทยตามแนวคิดของนววรรณ พันธุมธธา (2559 : 3-22)

จากการจำแนกหมวดคำในภาษาไทยตามแนวคิดของนววรรณ พันธุมธธา (2559 : 3-22) ปรากฏผลการวิจัยลักษณะเด่นด้านการใช้ “คำแทน” ในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ทั้งหมด 6 ประเด็น ได้แก่ 5.1.1 คำบอกบุรุษ 5.1.2 คำชี้เฉพาะ 5.1.3 คำไม่ชี้เฉพาะ 5.1.4 คำบอกจำนวน 5.1.5 คำบอกการแยก และ 5.1.6 คำบอกผู้ทำร่วม ดังนี้

5.1.1 คำบอกบุรุษ

คำบอกบุรุษ นววรรณ พันธุมธธา (2559: 22-27) กล่าวว่าไว้ว่าบุคคลคนหนึ่งสามารถกล่าวถึงได้หลากหลายแง่มุม ผู้ส่งสารจะไม่ใช้คำนามเรียกบุคคลหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องในการส่งสาร แต่จะใช้คำอีกชนิดหนึ่งแทนเรียกว่า “คำบอกบุรุษ” แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำบอกบุรุษที่ 1 ใช้เรียกผู้พูด เช่น ข้าพเจ้า และผม เป็นต้น คำบอกบุรุษที่ 2 ใช้เรียกผู้ฟัง เช่น แก และท่าน เป็นต้น และคำบอกบุรุษที่ 3 ใช้เรียกผู้ที่กล่าวถึงหรือสิ่งที่กล่าวถึง เช่น เขา และมัน เป็นต้น

การใช้คำบอกบุรุษในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ไม่เพียงแต่ต้องการส่งสารจากผู้เขียนไปยังผู้อ่านเท่านั้น แต่คำบอกบุรุษยังสื่อความหมายที่สัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม ตาม 5.1.1.1 บอกเพศ 5.1.1.2 บอกพจน์ 5.1.1.3 บอกฐานะของผู้เขียนและผู้อ่าน และ 5.1.1.4 บอกท่าทีของผู้เขียนที่มีต่อผู้อ่าน ดังนี้

5.1.1.1 บอกรอค

คำบอกรุขที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการบอกรอค ดังตัวอย่างที่ 1

“โรงงานเส้นหมี่ขอสงวนงานเลยวัยเกษียณจะได้รับสวัสดิการตรวจสอบสุขภาพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง มีทั้งลานออกกำลังกาย และสนทนากร โดยพนักงานสูงวัยยืนยันจะทำงานที่นี้เต็มทีจนกว่าจะหมดแรง เพราะรักและผูกพันที่นี้ และยังรู้สึกภาคภูมิใจที่ยังมีรายได้ มีงานทำ แม้ว่าลูกๆ หลานๆ อยากให้พักผ่อนอยู่ที่บ้านก็ตามที แต่บรรดาลุงป้ายายยังอยากสมัครใจทำงานต่อ เพราะที่โรงงานแห่งนี้เห็นคุณค่าและศัภภาพที่ไม่ค่อยไปตามวัย” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 7)

ตัวอย่างที่ 1 วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*กล่าวถึงการจ้างพนักงานเกษียณอายุทำงานต่อของบริษัท โรงงานเส้นหมี่ขอสงวน จำกัด ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครปฐม เป็นที่ทราบกันดีว่าแรงงานที่ทำงานในบริษัทจะต้องเกษียณอายุการทำงานเมื่ออายุครบ 55 ปี แต่บริษัทดังกล่าวเล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้สูงอายุว่าเป็นทรัพยากรที่มากด้วยคุณค่าและประสบการณ์ จึงมีนโยบายจ้างพนักงานกลุ่ม “ลุงป้ายาย” ทำงานต่อ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องจ้างเฉพาะเพศใดเพศหนึ่งเท่านั้น ทั้งนี้ลักษณะของงานบริษัทก็จะพิจารณาตามศัภภาพและสุขภาพของแต่ละคนด้วย

5.1.1.2 บอกรอน

คำบอกรุขที่สื่อความหมายเกี่ยวกับการบอกรอนมี 2 รูปแบบ คือ 1) คำที่สื่อความหมายเป็นเอกพจน์และ 2) คำที่สื่อความหมายเป็นพหูพจน์ ดังนี้

1) คำที่สื่อความหมายเป็นเอกพจน์ ดังตัวอย่างที่ 2

“นพ.บรรลุ ระบุว่า อนาคตปัญหาใหญ่ที่สุดของผู้สูงอายุคือเรื่องปัญหาเศรษฐกิจและการเงิน เมื่อปี 2554 ตนเคยภาคภูมิใจว่ามีส่วนร่วมในการผลักดันให้มี พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) พ.ศ.2554 ในสมัยที่นายกรณ์ จาติกวณิช เป็น รมว.คลังขึ้นมา จนกระทั่งมีการเปลี่ยน รมว.คลังเป็นคนปัจจุบัน ที่กลับไปเห็นว่าแม้ พ.ร.บ.ฉบับนี้จะยังไม่ได้อใช้ก็ต้องมีการปรับปรุงเสียแล้ว ถือเป็นเรื่องน่าผิดหวังอย่างมาก (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 : 4)

ตัวอย่างที่ 2 กล่าวโดยนายแพทย์บรรลุ ศิริพานิช ประธานมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย กล่าวถึงความภาคภูมิใจว่าครั้งหนึ่ง “ตน” เคยมีส่วนร่วมที่จะทำให้พระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติเกิดขึ้น แต่เมื่อมีการเปลี่ยนชุดรัฐบาลทำให้พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่เกิดการบังคับใช้ การใช้คำว่า “ตน” ในข้อความดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านายแพทย์เป็นแกนนำหลักในการเปลี่ยนแปลงสังคมผู้สูงอายุในขณะนั้น แต่เมื่อแผนที่กำหนดไว้ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์จึงทำให้เกิดความผิดหวังอย่างมาก

2) คำที่สื่อความหมายเป็นพหูพจน์ ดังตัวอย่างที่ 3

“**พวกเรา**ไม่อยากจะให้รัฐมนตรีกระทรวงแรงงานมองว่า ประกันสังคมมาตรา 40 กับ กองทุน กอช. มีความซ้ำซ้อนกันเพราะเป็นคนละเรื่องกัน โดยประกันสังคมมาตรา 40 มุ่งสร้างสวัสดิการความมั่นคงในชีวิตให้แก่แรงงานนอกระบบ อายุ 15-60 ปี เช่น เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีเจ็บป่วย ค่าทำศพ แต่กองทุน กอช. ดูแลเฉพาะการส่งเสริมการออมตั้งแต่วัยทำงานไปจนถึงวัยสูงอายุ ซึ่ง พรบ.รับรองอย่างชัดเจน” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 : 3)

ตัวอย่างที่ 3 กล่าวโดยนางสาวอรุณี ศรีโต ประธานเครือข่ายบ้านญาติภาคประชาชน (คปช.) กล่าวถึงพันธกิจหลักของพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติว่ามีความแตกต่างกับประกันสังคมมาตรา 40 อย่างสิ้นเชิง และการใช้คำว่า “พวกเรา” นั้นหมายถึงคนที่มีส่วนร่วมในพระราชบัญญัตินี้ต่างก็ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน (ผู้ดำรงตำแหน่งในขณะนั้น คือ ร้อยตำรวจเอก ดร.เฉลิม อยู่บำรุง) จะมองว่าเป็นเรื่องที่มีความทับซ้อนกัน

5.1.1.3 บอกฐานะของผู้เขียนและผู้อ่าน

คำบอกบุรุษที่สื่อความหมายเกี่ยวกับฐานะของผู้เขียนและผู้อ่าน พบการใช้กับบุคคลพิเศษที่ได้รับการยกย่อง ดังตัวอย่างที่ 4

“ประทับที่หิไซยาส เป็นพระอิริยาบถของ **พระพุทธองค์** คือ การบรรทมหลับพักผ่อน มีพระอาการ คือ นอนตะแคงทางเบื้องขวา วางพระบาทซ้อนเหลื่อมกัน พระหัตถ์ซ้ายวางพาดยาวไปตามลำตัว พระหัตถ์ขวาวางอพับเข้ามารองรับพระเศียร การนอนของ **พระอรหันต์**จะนอนเพียงวันละ 4 ชั่วโมง เหตุที่ **พระอรหันต์**ต้องการนอนน้อยกว่าคนทั่วไป ก็เพราะ **ท่าน**เป็นผู้ที่ละแล้วซึ่งกิเลส และมีสติอยู่เสมอทุกขณะตื่น จึงสามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ได้ตามความเป็นจริง โดยไม่เผลอนำสิ่งกระทบต่างๆ มาปรุงแต่งเกิดเป็นอารมณ์ จึงไม่ต้องการนอนในช่วง REM มากนัก” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 12)

ตัวอย่างที่ 4 วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ต้องการกล่าวถึงความสำคัญของการนอนหลับว่าผู้สูงอายุควรนอนอย่างน้อยวันละ 7-8 ชั่วโมง ที่มีความแตกต่างจากการนอนหลับของ “พระอรหันต์” โดยวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ยกตัวอย่างว่าพระพุทธเจ้าบรรทมเพียงวันละ 4 ชั่วโมง เพราะทรงละแล้วซึ่งกิเลส การใช้คำที่กล่าวถึงพระพุทธเจ้าล้วนแสดงถึงการยกย่องและสรรเสริญพระองค์ในฐานะพระศาสดาของพระพุทธศาสนา คือ คำว่า “พระพุทธองค์” “พระอรหันต์” และ “ท่าน”

5.1.1.4 บอกทำที่ของผู้เขียนที่มีต่อผู้อ่าน

คำบอกบุรุษที่สื่อทำที่ของผู้เขียนที่มีต่อผู้อ่าน เมื่อต้องการแสดงความสนิทสนม ความรู้สึกใกล้ชิด หรือความรู้สึกห่างเหิน ดังตัวอย่างที่ 5

“ถ้าคุณตั้งใจที่จะเก็บออมเงินให้ครบ 1 ล้านบาทสำหรับใช้ชีวิตหลังเกษียณ และสมมติว่าอัตราผลตอบแทนจากเงินออมและเงินลงทุนเฉลี่ยเท่ากับ 5% ต่อปี (เปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์) ถ้าคุณเริ่มออมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อายุ 31 ปี คุณออมเพียงปีละ 15,000 บาท (หรือเดือนละ 1,250 บาท) คุณจะมีเงินครบ 1 ล้านบาท เมื่ออายุ 60 ปี โดยเป็นเงินออม 450,000 บาท และที่เหลืออีกประมาณ 600,000 บาท เป็นการทำงานของคุณเก็บ แต่ถ้าคุณเริ่มออมเมื่ออายุ 51 ปี คุณต้องออมถึงปีละ 75,000 บาท (หรือเดือนละ 6,300 บาท) เพื่อให้มีเงินครบ 1 ล้านบาทเมื่อเกษียณ โดยเป็นการทำงานของคุณเก็บเพียง 240,000 บาทเท่านั้น” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 9)

ตัวอย่างที่ 5 เป็นการแนะนำแนวทางวางแผนเงินออมจากวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* เพื่อให้คนวัยทำงานสามารถเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์การเงินที่จะเกิดขึ้น ในชีวิตได้ ดังเกิดได้ว่าวารสารจะใช้ “คำแทน” ผู้อ่านว่า “คุณ” อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการให้เกียรติและเป็นการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ

ตัวอย่างที่ 6 “ถ้าจะให้แนะนำว่าควรทำประกันกับเจ้าไหนดี ผมแนะนำให้เลือกบริษัทที่มีความมั่นคง และที่สำคัญเลือกทำกับตัวแทนที่เขายินดีสละเวลาอธิบายเพื่อเลือกกรมธรรม์ที่เหมาะสมกับเรามากที่สุด อย่าลืมนะครับว่าคุณต้องใช้บริการกับเขานานนับสิบปี ฉะนั้นต้องเลือกคนดีที่ไม่เปลี่ยนปลี่ยน อหยาศัยดี และบริการเอาใจใส่” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 10)

ตัวอย่างที่ 6 ผู้เขียนได้แนะนำผู้อ่านเกี่ยวกับการเลือกทำประกันชีวิตกับผู้อ่าน คำว่า “เจ้าไหนดี” เป็นที่ทราบกันดีว่าคำดังกล่าวมักใช้กับกิจกรรมที่เกี่ยวกับการค้าขายเท่านั้น ไม่มีผู้ใดใช้ประโยคที่ว่า “จะไปหาหมอเจ้าไหนดี” หรือ “ไปวัดเจ้าไหนดี”

5.1.2 คำชี้เฉพาะ

คำชี้เฉพาะ นววรรณ พันธุมธา (2559 : 27) กล่าวว่าไว้ว่าคำชี้เฉพาะที่ใช้แทนคำนาม พบใน “คำแทน” คือคำว่า “นี่” “นี้” “นั่น” “นั้น” “โน้น” “โน้น” “นู่น” และ “นั่น” เป็นต้น ซึ่งคำชี้เฉพาะจะบ่งชี้ว่าบุคคลหรือสิ่งที่ต้องการกล่าวถึงนั้นอยู่ใกล้หรือไกลเพียงใดด้วยการใช้คำเหล่านี้แทนคำนาม ดังตัวอย่างที่ 7

“บริษัทนี้ดี คุณแลเป็นอย่างดี เงินทองไม่มีใช้จ่ายก็ยืมได้ เขาดีทุกอย่าง การดูแลคน สวัสดิการ ก็ดี เรื่องสวัสดิการเมื่อก่อนอยู่ที่นี้ กิน นอน น้ำ ไฟ ฟรีทุกอย่าง” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 10)

ตัวอย่างที่ 7 คำว่า “บริษัทนี้ดี” ผู้ส่งสารได้กล่าวถึงบริษัท สงวนวงษ์อุตสาหกรรม จำกัด ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา เกี่ยวกับสวัสดิการที่บริษัทมีให้กับพนักงาน ในองค์กรว่าในอดีตนั้น ได้รับความเอาใจใส่ในทุกๆ ด้าน เมื่อ “อยู่ที่นี้ กิน นอน น้ำ ไฟ ฟรีทุกอย่าง” ทำให้พนักงานไม่ต้อง ได้รับความเดือดร้อนทางการเงิน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของพนักงานดำรงไปอย่างปกติสุข

5.1.3 คำไม่ชี้เฉพาะ

คำไม่ชี้เฉพาะ นววรรณ พันธุมธธา (2559 : 29-31) กล่าวว่าไว้ว่าคำไม่ชี้เฉพาะเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่กำหนดแน่นอนพบใน “คำแทน” คือคำว่า “ใคร” “อะไร” “ไหน” และ “เมื่อไร” ดังตัวอย่างที่ 8

“นายขงยุทธ กล่าวด้วยว่าสิ่งสำคัญ คือ การปรับทัศนคติของสังคมไทยที่มีต่อผู้สูงอายุ เช่น ไม่ต้องทำงานลูกหลานเลี้ยงได้ ทั้งที่ความเป็นจริงไม่เป็นเช่นนั้น พอถึงเวลาไม่มีใครเลี้ยง ฉะนั้นเราต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติตรงนี้” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 8)

ตัวอย่างที่ 8 คำว่า “ใคร” มีความหมายเกี่ยวกับลูกและหลานของผู้สูงอายุท่านนั้น ใช้เพื่อ แทนตำแหน่งคำนาม ซึ่งสามารถเขียนได้ว่า “พอถึงเวลาไม่มีลูกหลานเลี้ยง” ก็ได้ เพราะไม่ว่าจะใช้ คำใดความหมายที่ต้องการสื่อก็ยังคงเดิม

5.1.4 คำบอกจำนวน

คำบอกจำนวน นววรรณ พันธุมธธา (2559 : 32) กล่าวว่าไว้ว่าคำบอกจำนวนมีความหมายเพื่อ บอกจำนวนของสิ่งต่างๆ พบใน “คำแทน” คือคำว่า “ล้วน” และ “บ้าง” ดังตัวอย่างที่ 9

“มีคำสั่งออกมา ณ วันที่ 1 กันยายน ห้ามจ้างลูกจ้างชั่วคราว บางโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบล (รพสต.) มี 2 คน ที่เหลือเป็นลูกจ้างชั่วคราวในงานอื่นๆ ณ วันที่ 1 นี้ยกเลิกแล้ว ห้ามจ้าง ที่นี้ก็เลยเป็นปัญหาเกี่ยวกับพื้นที่ของเรามีในเรื่องของเงินจ้างท้องถิ่น ทำไปเมื่อปี 2555 พอปี 2556 สดง. ไปตรวจสอบ ทำเรื่องผู้สูงอายุเป็นภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เรียกคืน โคนไปหกแสนกว่าบาท ห้ามเลยนะงานที่เดินอยู่ก็เลยหยุดหมดเลย หยุด ทำต่อไม่ได้ แต่พอดีเรามีในเรื่องของกองทุน “กองทุนสุขภาพตำบล” ซึ่งเราก็เปลี่ยนมาใช้เงินกองทุนก็ได้ อีกอันหนึ่งเงินอุดหนุนหมู่บ้านของ อสม. หนึ่งหมื่นบ้าน ปี 2557 เพิ่มเป็นหมื่นห้า ตรงนี้เราก็เอามาเบี่ยงให้กับ อสม. ที่มาทำงานผู้สูงอายุได้ อันนี้ก็แชร์ไปตรงนี้ ก็อย่างที่บอกถ้า

เป็นไปได้กฎหมายที่เอื้อมากับท้องถิ่น ก็อยากเปิดโอกาสให้ได้บ้าง” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 4)

ตัวอย่างที่ 9 เป็นเรื่องของการจ้างลูกจ้างชั่วคราวที่มีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ เดิมนั้นค่าใช้จ่ายจะดูแลโดยกระทรวงสาธารณสุข แต่ปรากฏว่าเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2557 ได้มีประกาศให้ยกเลิกการจ้างลูกจ้างชั่วคราว ทำให้บุคคลที่มีหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุลดน้อยลง จึงมีการจัดการด้วยการนำเงินกองทุนสุขภาพตำบลและเงินอุดหนุนหมู่บ้านของ อสม. ปี 2557 มาเป็นค่าใช้จ่ายให้กับผู้ดูแล “ก็อย่างที่บอกถ้าเป็นไปได้กฎหมายที่เอื้อมากับท้องถิ่น ก็อยากเปิดโอกาสให้ได้บ้าง” คำว่า “บ้าง” เป็นจำนวนส่วนหนึ่งไม่ใช่ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าแม้กระทรวงสาธารณสุขจะไม่ใช้งบประมาณในส่วนนี้ แต่คนในชุมชนก็ยังช่วยกันในการหางบประมาณเพื่อตอบแทนให้กับผู้ที่รับหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

5.1.5 คำบอกการแยก

คำบอกการแยก นววรรณ พันธุมธา (2559 : 33) กล่าวไว้ว่า คำบอกการแยกใช้ “คำแทน” คือคำว่า “ต่าง” ซึ่งการใช้คำดังกล่าวนี้จะอยู่ในตำแหน่งประธานของประโยคหรือปรากฏเพียงคำพ้องก็ได้ ดังตัวอย่างที่ 10

“การที่พนักงานมาทำงานต่างต้องการรายได้ นอกจากนี้พนักงานยังมีปัญหาเรื่องนี้สิน ดังนั้นในแบบสอบถามหรือแบบสำรวจของบริษัทจึงสำรวจทุกๆ ครั้งปี จึงมีเรื่องการออมและหนี้สินของพนักงานด้วยด้านรายได้” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 16)

ตัวอย่างที่ 10 คำว่า “ต่าง” มีความหมายโยงไปถึงพนักงานแต่ละคนที่ทำงานในบริษัท เจ เอส อุตสาหกรรม จำกัด ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาว่า บริษัทมีการสำรวจปัญหาหนี้สินของพนักงานในทุกๆ ครั้งปี มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้พนักงานไปกู้ยืมเงินนอกระบบ เพราะปัญหาเหล่านี้หากได้รับการแก้ไขอาจส่งผลกระทบต่อหลังวัยเกษียณอายุการทำงานได้

ทั้งนี้บริษัทดังกล่าวยังมีนโยบายจ้างงานผู้สูงอายุต่อ แต่ถ้าหากสุขภาพของพนักงานไม่เอื้ออำนวย บริษัทก็อาจจะไม่จ้างต่อแต่พนักงานก็สามารถดำรงชีวิตต่อไปได้ ดังตัวอย่างที่ 11 “อย่างไรก็ตามถ้าถึงวันเกษียณอายุแล้ว บริษัทไม่ให้พนักงานทำงานต่อ พนักงานต่างมีแผนรองรับและต่างมีเงินเก็บของตนเอง ซึ่งเป็นความโดดเด่นของบริษัทที่สามารถส่งเสริมให้พนักงานมีเงินออมได้” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 16)

ตัวอย่างที่ 11 คำว่า “ต่าง” แสดงให้เห็นว่าบริษัทนอกจากจะจ้างพนักงานให้ทำงานกับองค์กรแล้ว ยังคำนึงถึงคุณภาพชีวิตหลังวัยเกษียณด้วยว่า พนักงานทุกคน “ต่าง” มีแผนรองรับและมีเงินเก็บเป็นของตนเอง ซึ่งเงินเก็บเหล่านี้ล้วนเกิดจากนโยบายของบริษัทที่ดูแลและใส่ใจเรื่องเงินออมของพนักงานทุกคน

5.1.6 คำบอกผู้เข้าร่วม

คำบอกผู้เข้าร่วม นววรรณ พันธุมเมธา (2559: 33) กล่าวไว้ว่าคำบอกผู้เข้าร่วมบอกความหมายว่าผู้ทำกริยามีมากกว่าหนึ่งที่กระทำร่วมกันหรือต่อกัน พบใน “คำแทน” คือคำว่า “กัน” มีตำแหน่งอยู่หลังคำกริยา หากใช้เป็นคำแทนแล้วจะทำหน้าที่เป็นกรรมหรือปัจจัยเกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างที่ 12

“พญ.ลัดดา คำริการเลิศ รองเลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย กล่าวว่า ปัจจุบันระบบบำนาญยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มจึงเกิดความเหลื่อมล้ำขึ้น ซึ่งต่อไปเป็นโจทย์ที่สำคัญว่าต้องมีการดำเนินการในแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยมีอีกองค์กรมารับผิดชอบ ทั้งนี้กรณีสร้างรายได้ตลอดชีพหลายฝ่ายบอกว่า ต้องมีการสร้างบำนาญให้เกิดขึ้น จึงจะมีเงินใช้ตลอดอายุขัย แต่การที่จะให้เรื่องนี้เกิดขึ้นได้ ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ภายใต้การดำเนินการแบบมีธรรมาภิบาล เพื่อนำไปสู่ระบบการมีส่วนร่วมที่มีการไว้ใจซึ่งกันและกันด้วย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 : 5)

ตัวอย่างที่ 12 แพทย์หญิงลัดดา คำริการเลิศ รองเลขาธิการมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยได้เน้นย้ำว่าพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติจะเกิดขึ้นได้ “ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน” ซึ่งองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยตรงควรเข้ามามีบทบาทในการดูแลเรื่องนี้ และที่สำคัญจะต้องมีการจัดการที่มี “การไว้ใจซึ่งกันและกันด้วย” เพื่อให้การดำเนินงานทุกอย่างเป็นไปอย่างราบรื่นอันจะส่งผลให้เกิดผลสำเร็จร่วมกันของทุกๆ ฝ่าย

5.2 ลักษณะเด่นด้านการใช้ประโยค

การจำแนกประโยคมีหลายรูปแบบด้วยกัน วิจินตน์ ภาณุพงศ์ และคณะ (2555 : 97) ได้กล่าวว่าประโยคสามารถจำแนกได้หลายวิธี เช่น การจำแนกประโยคที่แบ่งตามโครงสร้าง การจำแนกประโยคที่แบ่งตามมลา และการจำแนกประโยคที่แบ่งตามเจตนา หากพิจารณาถึงการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง ประทีป วาทิกทินกร (2555 : 55) พิจารณาประโยคในแง่ที่ว่าคำที่นำมาเรียบเรียงเพื่อเป็นประโยคนั้นแสดงความหมายถูกต้องตามที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารหรือไม่ ก่อให้เกิดความชัดเจนเพียงใด ถ้อยคำกระชับรัดกุมมีน้ำหนักและสร้างความประทับใจมากน้อยแค่ไหน

ไหนดังนี้ผู้ใช้ภาษามิควรรใช้อย่างสุดโต่งซึ่งประทีป วาทิกทินกร (2555 : 61) กล่าวย้าว่าประโยคที่เราผูกเพื่อเป็นข้อความที่พร้อมจะนำไปใช้ในเรื่องราวที่เราต้องการมิใช่ว่าจะนำไปใช้อย่างไรก็ได้ ผู้ใช้ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมด้วย

จากความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการจำแนกประโยคที่แบ่งตามเจตนาของผู้ส่งสารเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจในถ้อยความที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้อย่างเข้าใจตามเจตนาเนื่องจากในแต่ละประโยคล้วนประกอบด้วยคำหลายๆ คำ ดังนั้นหากผู้รับสารมุ่งพิจารณาเพียงเฉพาะความหมายของคำที่ผูกเข้าร้อยเรียงเป็นประโยคตามโครงสร้างภาษาไทยอาจทำให้เข้าใจในเจตนาของผู้ส่งสารอย่างผิดพลาดได้ อีกทั้งภาษากับความคิดสองสิ่งนี้เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน วิจินต์ ภาณุพงศ์ และคณะ (2555 : 112) ช่วยชี้ให้เห็นชัดว่าภาษาเป็นสิ่งที่ช่วยสื่อความคิดออกมาเป็นประโยค ในบางครั้งผู้ส่งสารต้องการให้ผู้รับสารทราบความคิดและความรู้สึกของผู้ส่งสาร รวมถึงการปฏิบัติตามหรือไม่ปฏิบัติตาม ตามที่ผู้ส่งสารต้องการตามเจตนา ข้อความดังกล่าวนี้จึงเป็นเครื่องช่วยตอบย้าว่าความต้องการและเจตนาของผู้ส่งสารบางครั้งอาจสัมพันธ์กับรูปประโยคที่ใช้สื่อสาร หรือในบางครั้งความต้องการและเจตนาของผู้ส่งสารอาจไม่สัมพันธ์กับรูปประโยคก็ได้

ลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้สอดคล้องกับที่สุจริตลักษณ์ ศิผดุง (2552 : 91 - 92) ให้แนวคิดเรื่องวัจนกรรม (Speech Acts) ไว้ว่าวัจนกรรม หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่ผู้ส่งสารใช้สื่อไปยังผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารทราบถึงเจตนาและความตั้งใจของผู้ส่งสาร ประกอบกับให้ผู้รับสารทราบถึงเนื้อหาของถ้อยคำด้วย ทั้งนี้ผู้ส่งสารจะใช้รูปประโยคที่สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ซึ่งประเภทของวัจนกรรมนั้นมี 2 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ วัจนกรรมตรง (Direct speech acts) กล่าวคือผู้ส่งสารจะใช้รูปประโยคของถ้อยคำที่ทำหน้าที่ตรงตามรูปประโยค และวัจนกรรมอ้อม (Indirect speech acts) กล่าวคือผู้ส่งสารจะใช้รูปประโยคของถ้อยคำที่ทำหน้าที่ไม่ตรงตามรูปประโยค ทั้งนี้รูปประโยคมีด้วยกัน 3 แบบ คือ รูปประโยคบอกเล่า รูปประโยคคำถาม และรูปประโยคคำสั่ง อย่างไรก็ตามรูปประโยคหนึ่งสามารถใช้ถ้อยคำได้ถึง 3 รูปแบบด้วยกัน

การใช้วัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อมเช่นนี้สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าผู้ส่งสารอาจจะใช้รูปประโยคที่ไม่สัมพันธ์กับเจตนาในการส่งสารก็เป็นได้ ดังที่นวรรณ พันธุมเมธา (2559 : 314) อธิบายไว้ว่าประโยคคำถามให้ตอบอาจทำหน้าที่เพื่อแจ้งให้ทราบ ประโยคแจ้งเพื่อทราบอาจทำหน้าที่เพื่อถามให้ตอบ และประโยคคำถามให้ตอบอาจทำหน้าที่เพื่อบอกให้ทำ โดยผู้รับสารจำเป็นต้องอนุมานจากสถานการณ์แวดล้อมเพราะผู้ส่งสารมิได้แสดงเจตนาดังกล่าวออกมาอย่างตรงไปตรงมาผ่านถ้อยคำ อนึ่งนวรรณ พันธุมเมธา (2559 : 315) ยังให้ข้อชี้แนะเพื่อเป็นจุดสังเกตอีกว่าการถามนั้นมักมาคู่กับการตอบ บางสถานการณ์ผู้ส่งสารตั้งคำถามแล้วอาจไม่ต้องการคำตอบก็ได้ ผู้ส่งสารอาจถามเพื่อเกริ่นการเข้าสู่บทสนทนา เพื่อกระตุ้นความสนใจ เพื่อไม่ให้ถ้อยคำห้วนสั้นหรือแจ้ง

กระด้างจนเกินไป หรือเพื่อแสดงความไม่พอใจ ดังนั้นหากผู้รับสารได้โต้ตอบกลับอาจจะส่งผลให้ผู้ส่งสารไม่พอใจว่าคู่มือหรือสื่อเขียนก็เป็นได้

ในบทนี้จึงนำเสนอผลการวิจัยการใช้เจตนาของประโยคในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* โดยใช้เกณฑ์การใช้ประโยคแสดงเจตนาของนววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 297-315) ทั้งหมด 3 เจตนา ประกอบด้วยการใช้คำในการสื่อความหมายด้วย ได้แก่ 5.2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ 5.2.2 ประโยคถามให้ตอบ และ 5.2.3 ประโยคบอกให้ทำ ดังนี้

5.2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ

ประโยคแจ้งให้ทราบ นววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 298 - 302) กล่าวว่าไว้ว่าประโยคแจ้งให้ทราบมีหลายชนิด เช่น ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อบอกเล่า ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่ออธิบาย ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อเตือน และประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อชี้แนะ ทั้งนี้วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* พบประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อแสดงเจตนาผ่านวารสารมี 3 รูปแบบ ได้แก่ 5.2.1.1 ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่ออธิบาย 5.2.1.2 ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อเตือน และ 5.2.1.3 ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อชี้แนะ ดังนี้

5.2.1.1 ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่ออธิบาย

ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่ออธิบายมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้อธิบายความจริงให้ผู้รับสารเข้าใจ ดังตัวอย่างที่ 13 “วิธีปฏิบัติตนเพื่อป้องกันภาวะสมองเสื่อม หมั่นออกกำลังกาย ซึ่งการออกกำลังกายที่จะช่วยป้องกันภาวะสมองเสื่อม คือ การออกกำลังกายแบบแอโรบิก เช่น การวิ่ง ว่ายน้ำ ปั่นจักรยาน เดินเร็ว นอกจากนั้นแล้วพฤติกรรมในเรื่องของการรับประทานอาหารก็จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ปลอดภัยจากโรคนี้ค่ะ เช่น ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ไม่สูบบุหรี่ รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ เช่น ธัญพืช ผัก ปลา ควบคุมน้ำหนักไม่ให้อ้วน หลีกเลี่ยงการบาดเจ็บทางศีรษะ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 7)

ตัวอย่างที่ 13 ผู้ส่งสารได้อธิบายพร้อมการยกตัวอย่างแก่ผู้รับสารเกี่ยวกับการป้องกันภาวะสมองเสื่อมว่านอกจากการออกกำลังกายแล้ว พฤติกรรมการบริโภคและการควบคุมน้ำหนักยังช่วยป้องกันภาวะการเกิดโรคสมองเสื่อมได้เช่นเดียวกัน

5.2.1.2 ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อเตือน

ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อเตือนเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของผู้รับสารปรากฏผ่านวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ดังตัวอย่างที่ 14 “การเริ่มต้นบันทึกรายรับ-รายจ่ายเสียตั้งแต่วันนี้ จะช่วยให้

คุณสามารถวิเคราะห์ให้ได้ว่า ในปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนเท่าไร และค่าใช้จ่ายรายการใดจะลดลงหรือหมดไป เมื่อเกษียณแล้ว” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 10)

ตัวอย่างที่ 14 เป็นการเตือนผู้รับสารด้วยการถามแต่ไม่ต้องการคำตอบ ผู้ส่งสารใช้ภาษาสื่อความคิดให้ผู้รับสารได้สะท้อนคิดด้วยตนเองว่าการทำบันทึกรายรับและรายจ่ายเป็นการวางแผนทางการเงินที่ดี และสามารถคำนวณค่าใช้จ่ายได้ว่าเมื่อเกษียณอายุการทำงานไปแล้วจะเหลือเงินไว้ใช้ในยามชรา มากน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อเตือนเกี่ยวกับการเงินแก่ผู้รับสาร ดังตัวอย่างที่ 15 “ควรมีวินัยในการใช้จ่ายเพื่อให้มีเงินเพียงพอจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 5 ปีแรกของการเกษียณ ยังไม่ควรใช้จ่ายเกินกว่าอัตราผลตอบแทนเฉลี่ยที่ได้รับ ที่สำคัญต้องวางแผนมรดกด้วย เพื่อให้การส่งต่อทรัพย์สินสู่คนรุ่นถัดไปเป็นไปอย่างเรียบร้อยและตรงตามเจตนารมณ์ของคุณ อย่าให้ทรัพย์สินกลายเป็นสาเหตุให้ลูกหลานต้องหมางใจกัน โดยคุณต้องสำรวจและรวบรวมว่ามีทรัพย์สินอะไรบ้าง แต่ละอย่างมีมูลค่าเท่าใด คุณต้องการให้แบ่งทรัพย์สินระหว่างทายาทอย่างไร ต้องการยกทรัพย์สินใดให้ผู้ใด นอกจากนี้ต้องพยายามสะสางหนี้สิน เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อกองมรดกที่ตั้งใจจะเก็บไว้ให้ลูกหลานด้วย” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 พฤศจิกายน, 2557 : 9)

ตัวอย่างที่ 15 ผู้ส่งสารยังใช้รูปประโยคเตือนผู้รับสารด้วยการถามแต่ไม่ต้องการคำตอบเช่นเดิม ผู้รับสารจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการแบ่งมรดกด้วยเช่นกัน เพราะหากไม่จัดการทรัพย์สินส่วนนี้ให้ดีเสียแล้วอาจทำให้เกิดการทะเลาะในกลุ่มลูกหลานภายในอนาคตได้และการจะแบ่งอย่างไร แต่ละคนควรได้เท่าไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและความเหมาะสมของเจ้าของทรัพย์สินนั่นเอง

5.2.1.3 ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อชี้แนะ

ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อชี้แนะ จะใช้เมื่อต้องการให้ผู้รับสารสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังตัวอย่างที่ 16 “ถ้าบริหารแบบนี้เราอาจออมใส่โถงดีกว่า ถ้าเราเปรียบเทียบกับต่างประเทศก็จะไม่เกิน 2% เราก็ยังสูงกว่าเขา ถ้าตรงนี้ประหยัดได้มันจะทำให้กองทุนยั่งยืน เมื่อเราสมทบเข้ากองทุนชราภาพมาแล้ว 15 ปี มีการประเมินอย่างไรบ้างในเรื่องความเสี่ยงของการลงทุน การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์มีไหม การวิเคราะห์ทางคณิตศาสตร์ประกันภัย ถ้ามีแล้วสิ่งเหล่านั้นรายงานกับสาธารณะบ้างไหมอย่างไร” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 3 กรกฎาคม, 2557 : 8)

ตัวอย่างที่ 16 ผู้ส่งสารชี้แนะแก่ผู้รับสารเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงของระบบ บานาญที่พึงประสงค์ของประเทศไทยว่าระบบควรมีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้ประชาชนได้รับ ผลประโยชน์อย่างสูงสุด แต่ถ้าหากลงทุนแล้วได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าก็ไม่ควรลงทุนเสียเลย

5.2.2 ประโยคถามให้ตอบ

ประโยคถามให้ตอบ นววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 303 - 307) กล่าวไว้ว่าประโยคถามให้ตอบมีหลายชนิด เช่น ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามเพื่อให้ตอบรับหรือปฏิเสธ และประโยคถามเพื่อให้เลือก ทั้งนี้วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* พบประโยคถามให้ตอบเพื่อแสดงเจตนาผ่านวารสารมี 1 รูปแบบ ได้แก่ 5.2.2.1 ประโยคถามให้ตอบเพื่อให้ตอบรับ ดังนี้

5.2.2.1 ประโยคถามให้ตอบเพื่อให้ตอบรับ

ประโยคถามให้ตอบเพื่อให้ตอบรับในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* พบการใช้คำถาม เพื่อให้ผู้รับสารเกิดการตอบรับหรือแสดงแนวคิดผ่านคำถาม ดังตัวอย่างที่ 17 “คำถาม คือ ระบบ ร่วมออมที่ประเทศไทยมีอยู่เป็น อย่างไร โปร่งใส ใ่วใจและจัดการความเสี่ยงได้ แค่ไหน นี่เป็นสิ่งที่ ต้องทำความเข้าใจอย่างเจาะลึกทีละระบบ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 3 กรกฎาคม, 2557 : 6)

ตัวอย่างที่ 17 เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบเพื่อย้ำความแน่ใจและมั่นใจว่าระบบการ ออมของประเทศไทยในปัจจุบันมีความใ่วางใจได้และปราศจากการคอร์รัปชันซึ่งจะส่งผลให้ ทัศนคติของประชาชนชาวไทยต่อกองทุนการออมแห่งชาติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ปราศจากข้อสงสัยในความโปร่งใส

5.2.3 ประโยคบอกให้ทำ

ประโยคบอกให้ทำ นววรรณ พันธุมเมธา (2559 : 307 - 311) กล่าวไว้ว่าประโยคบอกให้ทำ มีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง และประโยคเสนอแนะ ทั้งนี้วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* พบประโยคบอก ให้ทำเพื่อแสดงเจตนาผ่านวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* มี 2 รูปแบบ ได้แก่ 5.2.3.1 ประโยคสั่ง และ 5.2.3.2 ประโยคเสนอแนะ ดังนี้

5.2.3.1 ประโยคสั่ง

ประโยคสั่งมีความหมายเพื่อให้ผู้รับสารทำตาม ดังตัวอย่างที่ 18 “ยิ่งแรงงานใหม่ ทยายาก ผู้สูงอายุก็ยิ่งจะมีประโยชน์ แต่ทั้งนี้ครอบครัวซึ่งเป็นบุตรหลานของผู้สูงอายุเองก็ ต้องปรับ ทัศนคติด้วย เพราะมีหลายครั้งที่ลูกหลานไม่ยอมให้มาทำงาน แต่ผู้สูงอายุเองก็มีความต้องการ

ทำงานอยู่ ตรงนี้ก็ต้องมีการสนับสนุนภายในด้วย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 4)

ตัวอย่างที่ 18 เป็นประโยคสิ่งที่ผู้ส่งสารอธิบายไปยังผู้รับสารว่าปัจจุบันผู้สูงอายุสามารถทำงานในองค์กรหลังจากเกษียณอายุการทำงานได้ แต่บางครั้งรอบคร้ามองว่าไม่ควรให้ทำงานต่ออาจเกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพ อย่างไรก็ตามหากผู้สูงอายุมีความประสงค์เช่นนั้นลูกหลานก็ควรจะปรับทัศนคติโดยมองถึงผลดีว่าหากให้ผู้สูงอายุทำงานก็จะทำให้ห่างไกลจากความเหงาที่มาเยือนในช่วงบั้นปลายของชีวิต

5.2.3.2 ประโยคเสนอแนะ

ประโยคเสนอแนะเพื่อชี้แนะให้ผู้รับสารปฏิบัติตาม ดังตัวอย่างที่ 19 “พวกเราตัวแทนจากหลายฝ่ายจึงคิดว่า ควรจะมีสวัสดิการเกิดขึ้นเพื่อรองรับคนที่ไม่มียุทธศาสตร์ใด ๆ รองรับ ซึ่งระบบสวัสดิการแบบนี้ต้องสร้างขึ้นมตั้งแต่ที่ยังทำงานได้ ดังนั้นหากรัฐไม่จัดระบบต่าง ๆ ก็จะต้องอยู่ตามอัตภาพซึ่งรัฐต้องยื่นมือเข้ามาจัดการในการที่จะทำให้ประชาชนสามารถที่จะสร้างหลักประกันรายได้ด้วยตนเอง ก็จะทำให้ทุกคนมีระบบหลักประกันรายได้ถ้วนหน้าและจะทำให้ความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในสังคมไทยลดลงด้วย และสำหรับเงินออมที่สมาชิกจะได้มากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพและวินัยในการเก็บออมของสมาชิกด้วย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 5)

ตัวอย่างที่ 19 ผู้ส่งสารมีความเห็นให้รัฐบาลเข้ามาดูแลระบบสวัสดิการเงินออมของประชาชน ซึ่งการแนะนำในข้อความดังกล่าวผู้ส่งสารเลือกใช้คำว่า “ควร” ในประโยค แสดงให้เห็นว่าถ้อยความนี้ผู้ส่งสารมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะให้รัฐบาลเห็นชอบกับประเด็นที่ผู้ส่งสารเสนอ

5.3 ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์

ความหมายของโวหารมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามไว้ด้วยกัน ดังเช่นจูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 68) อธิบายความหมายของภาพพจน์ไว้ว่าเป็นถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพใจใน โดยผู้ส่งสารจะใช้กลวิธีหรือชั้นเชิงในการเรียบเรียงถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ และอาจทำให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจมากกว่าถ้อยคำที่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา

ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์ในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ปรากฏผลวิจัยทั้งหมด 6 ประเด็น ได้แก่ 5.3.1 อุปมา 5.3.2 นามนัย 5.3.3 อติพจน์ 5.3.4 บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน 5.3.5 ปฏิพจน์ 5.3.6 คำถามเชิงวาทศิลป์ ดังนี้

5.3.1 อุปมา

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 69) อธิบายความหมายของอุปมา หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยปกติแล้วมีสภาพแตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกัน ดังตัวอย่างที่ 20

“ถ้าเปรียบชีวิตเหมือน “รถไฟ” ที่บรรทุกของหนักมาเต็มโบกี้ เมื่อสิ้นสุดสถานีปลายทางก็ขนของลงหมด เผลอเช่นผู้ที่อยู่ใน “วัยเกษียณ” ทำงานมาตลอด เมื่อถึงช่วงวัยชราก็ต้องปลดปล่อยสิ่งเหล่านั้นออกเสีย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 11)

ตัวอย่างที่ 20 ได้กล่าวว่าการทำงานของมนุษย์นั้นสักวันก็ต้องดำเนินไปถึงจุดหมายที่ต้องมีการพักผ่อน เรียกว่าเป็นการเกษียณอายุการทำงาน ผู้ส่งสารได้เปรียบเทียบการเกษียณอายุการทำงานของผู้สูงอายุเหมือนกับรถไฟที่แม้ว่าจะมีจุดเริ่มต้นมาไกลแสนไกล เดินทางผ่านร้อนผ่านหนาวมากแค่ไหน แต่เมื่อถึงสถานีปลายทางก็จำเป็นต้องหยุด ไม่สามารถเดินทางต่อไปได้อีก เพราะถึงเวลาที่รถไฟจะต้องพักผ่อน หากไม่พักผ่อนก็อาจจะทำให้เครื่องจักรพังซึ่งเปรียบกับชีวิตมนุษย์หากใช้ร่างกายทำงานมากเกินไปก็อาจเกิดโทษมากกว่าประโยชน์ได้เช่นกัน

5.3.2 นามนัย

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 70) อธิบายความหมายของนามนัย หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการใช้คำอื่นแทน ซึ่งคำที่ผู้ส่งสารใช้เรียกนั้นต้องเกิดจากการเปรียบเทียบและผู้รับสารเข้าใจได้ในวงกว้าง ผลการวิจัยปรากฏว่าการใช้นามนัยมี 5 รูปแบบ ได้แก่ 5.3.2.1 การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ 5.3.2.2 การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ 5.3.2.3 การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ 5.3.2.4 การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ และ 5.3.2.5 การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับกิริยาอาการ ดังนี้

5.3.2.1 การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ

การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ดังตัวอย่างที่ 21 “ขอต้อนรับสมาชิกวารสาร “สารสุข ผู้สูงวัย” ฉบับปฐมฤกษ์ ด้วยการเริ่มต้น เดือนอันร้อนระอุ ด้วยข่าวดีเริ่มงานแห่งความภาคภูมิใจของพวกเรา มส.พส. เมื่อวันที่ 7 เม.ย. 2557 ที่ผ่านมา “มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย” (มส.พส.) ได้รับการพิจารณาจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ให้ได้รับ “รางวัลองค์กรภาคเอกชนที่ทำประโยชน์ด้านผู้สูงอายุดีเด่นประจำปี 2557” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 1 เมษายน, 2557 :2)

ตัวอย่างที่ 21 ได้เปรียบเทียบว่ามูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย ได้รับรางวัลองค์กรภาคเอกชนที่ทำประโยชน์ด้านผู้สูงอายุดีเด่น นับเป็นข่าวดีที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนซึ่งข่าวดีที่ได้รับนี้ก็ร้อนแรงไม่แพ้กับสภาพอากาศในช่วงนั้นของทุกภูมิภาคในประเทศไทย นั่นคือเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 ที่คนไทยต่างทราบกันดีว่าเป็น “เดือนอันร้อนระอุ”

5.3.2.2 การใช้ชื่อนัยที่เกี่ยวกับอวัยวะ

การใช้ชื่อนัยที่เกี่ยวกับอวัยวะ พบว่าวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* เปรียบระบบกองทุนการออมแห่งชาติเหมือนหัวใจที่เป็นอวัยวะใช้หล่อเลี้ยงร่างกายของมนุษย์ ดังตัวอย่างที่ 22 “ระบบบำนาญที่พึงประสงค์ คือ ระบบที่ต้องมาช่วยกันออกแบบให้เป็นระบบบำนาญที่สามารถตอบสนองสนับสนุนการตั้งเป้าหมายของแต่ละคนแบบยืดหยุ่นได้ เพราะประเทศไทยเข้าสู่ในยุคของสังคมสูงวัยแล้ว การที่จะมารับบำนาญโดยไม่มีส่วนการร่วมออมเป็นปัญหากับระบบเศรษฐกิจและระบบการคลัง คนไทยจะต้องมีส่วนร่วมการออม ดังนั้นเมื่อระบบบำนาญเป็นระบบเกี่ยวข้องกับเรื่องของเงินออม นั้นย่อมหมายถึงว่าคนที่ออมต้องการระบบ 3 สิ่งเป็น **หัวใจหลัก** ที่ “ไว้ใจได้” ระบบที่ “จัดการความเสี่ยงได้” กับทุกฝ่าย และระบบที่จะ “ส่งเสริมการมีส่วนร่วม” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 3 กรกฎาคม, 2557 : 6)

ตัวอย่างที่ 22 กล่าวถึงความสำคัญของระบบเงินออมว่าผู้ที่ออมเงินนั้นต้องการระบบที่ไว้ใจได้ จัดการความเสี่ยงได้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม คำว่า “หัวใจ” สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.) นิยามไว้ว่า “1) น. เป็นอวัยวะภายในสำหรับฉีดเลือดให้หมุนเวียนเลี้ยงร่างกาย 2) น. ใจ, สิ่งที่มีหน้าที่รู้สึก นึก และคิด, เช่น เขาทำอย่างนี้เหมือนคนไม่มีหัวใจ 3) น. ส่วนสำคัญแห่งสิ่งต่างๆ และ 4) น. อักษรย่อของหลักธรรมหรือข้อความต่าง ๆ ที่ผูกไว้เพื่อกำหนดจำได้ง่าย นิยมว่าเป็นของขลัง เช่น หัวใจอริยสัจ ว่า “ทุ. ส. นิ. ม.” หัวใจนักปราชญ์ ว่า “สุ. จิ. ปุ. ลี.” หัวใจเศรษฐกิจ ว่า “อุ. อา. ก. ส.”” จากคำนิยามดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระบบที่สามารถไว้ใจได้ ระบบที่สามารถจัดการความเสี่ยงได้ และระบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมได้ นับเป็น “หัวใจหลัก” ของระบบการออม ถ้าหากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปก็จะทำให้ระบบการออมขาดเสถียรภาพ

นอกจากการใช้คำว่าหัวใจเปรียบเทียบกับระบบการออมของประเทศไทยแล้ว สมาชิกในครอบครัวยังเป็นหัวใจหลักของครอบครัวด้วย เพราะหากขาดสมาชิกคนใดคนหนึ่งในครอบครัวไปแล้ว ย่อมส่งผลต่อความรู้สึกและการรับรู้ของสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัวด้วย ดังตัวอย่างที่ 23 “ทั้งนี้ “ครอบครัว” คือ **หัวใจหลัก** ในการดูแลผู้ป่วยภาวะสมองเสื่อม ดังตัวอย่างของ อัมพร กมลชัชวานิช” วัย 46 ปี เธอเป็นลูก **หัวใจกตัญญู** ที่น่ายกย่องเพราะต้องดูแล “พ่อ-แม่” วัย 78 ปี ที่มีภาวะสมองเสื่อม พร้อมกันทั้งคู่!” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 6)

ส่วนการใช้namenัยที่เกี่ยวกับมือพบบังตัวอย่างที่ 24 “ขณะนี้จึงต้องรอลุ้นกันเพียงอย่างเดียวว่า **“มือเศรษฐกิจของ คสช.** จะออกแบบโมเดลประเทศไทยใหม่เพื่อการพลิกโฉมด้านสวัสดิการ โอกาสของผู้สูงอายุให้สามารถดูแลตนเองจากการเกษียณอายุอย่างไร” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 3 กรกฎาคม, 2557 : 2)

ตัวอย่างที่ 24 เลือกใช้นามนัยคำว่า “มือเศรษฐกิจของ คสช.” จากบริบทอนุมานได้ว่าน่าจะเปรียบเทียบถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งในขณะนั้นคาดว่าเป็นนายสมหมาย ภาษี ที่มีหน้าที่หลักเกี่ยวกับการดูแลการเงินของประเทศไทยทั้งหมด และในบริบทอื่นๆ คนทั่วไปมักใช้คำว่า “มือขวา” หมายถึง คนสนิทที่ไว้วางใจ

5.3.2.3 การใช้namenัยที่เกี่ยวกับสิ่งของ

การใช้namenัยที่เกี่ยวกับสิ่งของดังตัวอย่างที่ 25 “ข่าวดี! รัฐบาล**ไฟเขียว**นับหนึ่งกองทุนการออมแห่งชาติแล้ว” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 พฤศจิกายน, 2557 : 2) จากตัวอย่างที่ 25 คำว่า “ไฟเขียว” หากนึกถึงสัญญาณไฟจราจรที่ประกอบด้วยสัญญาณไฟสามสีเพื่อควบคุมการจราจรตามทางแยก ได้แก่ สีแดงให้รถหยุด สีเหลืองให้รถระวังหรือเตรียมหยุด และสีเขียวให้รถไปได้ ดังนั้นจากบริบทดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าขณะนั้นรัฐบาลมีนโยบายให้กองทุนการออมแห่งชาติสามารถนำไปใช้กับประชาชนชาวไทยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ และกองทุนการออมแห่งชาติยังเปรียบเหมือน “เบาะ” อีกด้วย

ตัวอย่างที่ 26 “เลขาธิการ มส.ผส. กล่าวอีกว่า ปัจจุบันคนที่อยู่ในแรงงานนอกระบบในประเทศไทยนั้นมีจำนวนมากถึง 2 ใน 3 ของจำนวนประชากรวัยแรงงาน ซึ่งในอดีตแรงงานเหล่านี้ไม่มีหลักประกันใดๆ นอกจากเบี้ยยังชีพที่เป็น**เบาะรองขับสุดท้าย**ที่รัฐจะช่วยให้เกิดคุณภาพชีวิตเมื่อยามที่ไม่มีรายได้ โดยเมื่อมีการเปิดกองทุนการออมแห่งชาติขึ้นมาขึ้นมานั้นก็จะเป็กองทุนที่จะเข้าไปเสริมให้แรงงานนอกระบบมีหลักประกันรายได้มากกว่าเบี้ยยังชีพที่จะต้องได้รับเพื่อยกระดับของการดำรงชีวิตอยู่เมื่อไม่ได้ทำงานและไม่มีรายได้แล้ว นี่คือหลักปรัชญาของการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ผู้สูงอายุแห่งชาติว่า คนที่เป็นผู้สูงอายุในวัยเกษียณแล้วจะต้องมีหลักประกันรายได้และจะต้องมีหลักประกันในการดูแลตนเองจนถึงวันสุดท้ายของชีวิต” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 4) เนื่องจากคำว่า “เบาะ” ตามที่สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.) ให้ความหมายไว้ นั้นหมายถึง “น. เครื่องรองรับซึ่งมีลักษณะนุ่ม เช่น เบาะยัดนุ่น เบาะรองนั่ง เบาะสำหรับเด็กนอน” ดังนั้นหากมีกองทุนการออมแห่งชาติแล้ว ผู้สูงอายุก็จะมั่นใจได้ว่ามีหลักประกันด้านรายได้อย่างแน่นอน

5.3.2.4 การใช้นามนัยที่เกี่ยวกับสัตว์

การใช้นามนัยที่เกี่ยวกับสัตว์ดังตัวอย่างที่ 27 “ในที่สุดก็มีข่าวดีรับสิ้นปีม้า รับศักราชปีแพะ สำหรับผู้สูงวัยและคนไทยทุกช่วงวัยทุกคน เมื่อคุณสมหมาย ภาษี รมว.คลังในรัฐบาลชุดปัจจุบัน ประกาศระหว่างการประชุมมหกรรมการลงทุนแห่งปี : SET in the city 2014 ว่า เมื่อวันที่ 20 พ.ย. ที่ผ่านมาว่า “รัฐบาลพร้อมเดินหน้ากองทุนการออมแห่งชาติแล้ว” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 พฤศจิกายน, 2557 : 2)

ตัวอย่างที่ 27 ได้เลือกใช้นามนัยปีนักษัตรแทนการกล่าวถึงปีพุทธศักราชด้วยการใช้คำว่า “ปีม้า” ที่ชื่อนักษัตรคือมะเมีย และตรงกับ ค.ศ.2014 หรือ พ.ศ.2557 และคำว่า “ปีแพะ” ที่ชื่อนักษัตรคือมะแม และตรงกับ ค.ศ.2015 หรือ พ.ศ.2558

5.3.2.5 การใช้นามนัยที่เกี่ยวกับกริยาอาการ

การใช้นามนัยที่เกี่ยวกับกริยาอาการพบการใช้คำว่า “ผ่า” ดังตัวอย่างที่ 28 “ผ่าข้อกฎหมาย เสนอโมเดลท้องถิ่นดูแลผู้สูงวัยอย่างมีคุณภาพ” และ “ปัจจุบันมีท้องถิ่นเป็นจำนวนมากที่มีความต้องการอยากจะมีบริหารจัดการงบประมาณ โดยนำมาเกี่ยวหนุนคุณภาพชีวิตของผู้สูงวัยในท้องถิ่น แต่ไม่สามารถกระทำได้อันเนื่องจากติดขัดระเบียบทางราชการ ในฐานะที่ มส.ผส. เป็นหน่วยงานทางวิชาการ ข้อเสนอเพื่อผ่าทางตันการใช้งบประมาณของหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในทางปฏิบัติ โดยไม่ถูกตีกรอบตั้งคำถามว่าใช้เงินผิดวัตถุประสงค์จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 5 พฤศจิกายน, 2557 : 3)

ตัวอย่างที่ 28 วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ใช้คำที่เป็นกริยาอาการคำว่า “ผ่า” ในเนื้อหาซึ่งสำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.) ให้ความหมายไว้ว่า “ผ่า” หมายถึง “1) ก. ทำให้แยกออกจากกันตามยาวด้วยมีดหรือขวานอย่างผ่าฟืน, โดยปริยายหมายถึง กริยาที่ทำให้แยกออก เช่น ผ่าฝั ผ่าปากม้า 2) ก. แหกเข้าไป เช่น ผ่าเข้าไป และ 3) ก. ผาดพินลงไป” ดังนั้นในที่นี้น่าจะหมายถึงการปฏิรูปการใช้งบประมาณต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยให้เสร็จเรียบร้อยเหมือนกับ การผ่าตัดของแพทย์ที่ต้องการรักษาความเจ็บไข้ได้ป่วยให้กับคนไข้

5.3.3 อติพจน์

จุไรรัตน์ ลักษณ์ศิริ (2558 : 71) อธิบายความหมายของอติพจน์ หมายถึง การกล่าวเกินจริงที่ผู้ส่งสารต้องการย้ำความหมายให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกหนักแน่น แสดงถึงความจริงจัง ดังตัวอย่างที่ 29

“ถึงเวลา! **ยกเครื่อง** ระบบสุขภาพผู้สูงอายุไทย” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 มิถุนายน, 2557 : 1) ตัวอย่างที่ 29 คำว่า “ยกเครื่อง” สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (ม.ป.ป.) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการซ่อมเครื่องยนต์ของรถยนต์หรือเรือยนต์ และในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* เลือกใช้คำว่า “ยกเครื่อง” เพื่อเปรียบเทียบว่าถึงเวลาแล้วที่คนไทยทุกคนควรร่วมมือกันปฏิรูประบบสุขภาพผู้สูงอายุไทยให้เกิดขึ้นและนำไปใช้ได้จริงกับคนไทย

ประกอบกับวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ยังได้สร้างพลังใจให้กับผู้สูงอายุเกี่ยวกับการทำงานอีกดังตัวอย่างที่ 30 “ทั้งหมดทำให้เริ่มเห็นสัญญาณของการตื่นตัวของภาคเอกชนต่อสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุที่น่ายินดีซึ่งต้องคอยดูว่าในส่วนของบริษัทภาครัฐในการส่งเสริมสร้างความเข้าใจให้สังคมไทย เพื่อให้คนไทยได้เห็น “**วัยเกษียณอยู่ที่ใจไม่เรื่องอายุ**” นั่นเอง” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 3) จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุบางคนแม้จะเกษียณอายุการทำงานแล้วแต่ก็ยังสามารถทำงานในองค์กรได้ปกติ ดังเช่นร้านหนังสือซีเอ็ดเปิดรับสมัครผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเข้าทำงานและรายได้นั้นนอกจากจะนำไปใช้ในการเลี้ยงดูตนเองแล้วยังสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้อีกด้วย รวมถึงผู้สูงอายุยังได้ใช้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าของตนเองไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดความภาคภูมิใจในการทำงานอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังเป็นลมหายใจของสังคมไทยดังตัวอย่างที่ 31 “มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) จัดงานเสวนาเรื่อง “**แรงงานสูงวัย ลมหายใจของอนาคต**” เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของกำลังแรงงานผู้สูงอายุที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติในอนาคต และสร้างการรับรู้และเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือปัญหาด้วยแนวทางการจ้างงานผู้สูงอายุต่อเนื่องในสถานประกอบการ อีกทั้งนโยบายนโยบายการสร้างเสริมโอกาสในการทำงานให้กับผู้สูงอายุ หรือขยายอายุการทำงานหรือเกษียณให้ไปสู่ภาคการปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเลี้ยงดูตนเองได้ อีกทั้งยังเป็นการลดภาวะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยมีนายวิวัฒน์ ตังหงส์ ผู้ช่วยปลัดกระทรวงแรงงาน พร้อมด้วยนักวิชาการและตัวแทนสถานประกอบการเข้าร่วมเสวนา” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 8 พฤษภาคม, 2559 : 2) จากตัวอย่างที่ 31 จะพบว่าสิ่งมีชีวิตในโลกล้วนต้องอาศัยลมหายใจในการดำรงชีวิต ดังนั้นหากขาดลมหายใจไปแล้วก็จะไม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ สังคมไทยก็เช่นเดียวกัน หากไม่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุเลย สังคมก็จะขาดผู้มีประสบการณ์คอยชี้แนะและสังคมก็จะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้ยาก

ทั้งนี้วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ยังแนะนำผู้สูงอายุอีกว่าควรนอนหลับพักผ่อนให้เพียงพออย่างน้อยวันละ 7-8 ชั่วโมงและมีชั่วโมงการนอนหลับแตกต่างจากพระอรหันต์ดังตัวอย่างที่ 32 “ผลวิจัยทางวิทยาศาสตร์ยังรับรองด้วยว่าการทำจิตใจให้สงบเป็นสมานนับเป็นการจัดระเบียบคลื่นสมองที่มี

ประสิทธิภาพที่สุด และถือเป็นการพักผ่อนเชิงลึกที่สามารถชดเชยการหลับลึกได้ถึง 4 ชั่วโมง ด้วยเหตุนี้**“สมองอันปราศจากข้อมูลขยะของพระอรหันต์จึงไม่ต้องการช่วงเวลาหลับลึกเพื่อฟื้นฟูสภาพสมองและจัดระเบียบเซลล์ประสาทมากเท่าคนทั่วไป”** (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 12)

5.3.4 บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน

จูไรรันต์ ลักษณะศิริ (2558 : 71) อธิบายความหมายของบุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน หมายถึง สมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือแม้กระทั่งสัตว์ให้มีกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ ดังตัวอย่างที่ 33

“เปิดประตูเทคโนโลยีผู้สูงอายุ**หุ่นยนต์ผู้พิทักษ์** ไม่ใช่เรื่องไกลเกินฝันอีกต่อไป ถ้าผู้สูงอายุไทยจะมีเจ้าหุ่นยนต์ตัวน้อยๆ มากอายเป็นเพื่อนดูแลจัดหาข้าวอาหารเมื่อถึงเวลาอย่างใกล้ชิด เมื่อปัจจุบันนี้เทคโนโลยีก้าวไกลมาก” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 มิถุนายน, 2557 : 11)

ตัวอย่างที่ 33 ได้เปรียบหุ่นยนต์ที่ชื่อว่า “เจ้าดินสอมินิ” เป็นเหมือนแพทย์หรือคนใกล้ชิดที่คอยดูแลผู้สูงอายุเมื่อต้องอยู่คนเดียว โดยผู้ส่งสารเลือกใช้คำว่า “หุ่นยนต์ผู้พิทักษ์” นั้นหมายถึงว่าหากผู้บริโภคลือเลือกซื้อหุ่นยนต์ตัวนี้มาไว้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวของตนเองแล้วจะสามารถคลายความกังวลใจไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหารและยาของผู้สูงอายุได้อย่างแน่นอน ทั้งนี้ผู้ส่งสารยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่านอกจากเจ้าดินสอมินิจะเป็นผู้พิทักษ์และเป็นเพื่อนดูแลแล้ว ยังมีคุณสมบัติที่เหมือนมนุษย์อีกประการหนึ่ง คือ ช่วยเฝ้าจับตาและสามารถบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้ให้บุตรหลานตรวจสอบได้ภายหลัง ดังตัวอย่างที่ 34

“เฉลิม ปุณ โชนทก ผู้ก่อตั้งซีที เอเชีย โรโบติกส์ อธิบายว่านอกจาก**เฝ้าจับตา**ผู้ป่วยแทนบุตรหลานหรือแพทย์แล้ว ยังตั้งเวลาเพื่อเตือนกินยา เชื่อมต่อเครื่องวัดความดันโลหิตไร้สายได้ และเก็บบันทึกประวัติสุขภาพให้แพทย์หรือบุตรหลานตรวจดูย้อนหลังตามต้องการ รวมถึงการเปิดระบบวิธีไอคอลลัมแบบอัตโนมัติ และสามารถโทรออกได้โดยแตะภาพบุคคลในจอ” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 2 มิถุนายน, 2557 : 11)

ตัวอย่างที่ 35 “**เปิดเส้นทาง**การบูรณาการระบบบ้านาณูแห่งชาติ” (วารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 7 พฤศจิกายน, 2558 : 8) เป็นการเปรียบเทียบการประกาศใช้กองทุนการออมแห่งชาติที่เพิ่งประกาศใช้ได้ไม่นาน โดยทั่วไปมักใช้กับถนนเส้นใหม่หรือสายการบินใหม่ เช่น “นิวจีนแอร์เวย์ เปิดเส้นทางปฐมฤกษ์บินตรงคอนเมือง-มะริด” หรือ “เปิดเส้นทางลัดสู่ภาคอีสาน” เป็นต้น ทั้งนี้ผลประโยชน์ที่ประชาชนชาวไทยจะได้รับจากกองทุนการออมแห่งชาติจะต้องสอดคล้องกับภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืดด้วย ดังตัวอย่างที่ 36 “เรื่องของหลักธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมบริหารเงินออม

ของตนเองต้องมีระบบที่ไวใจได้ สามารถจัดการความเสี่ยงให้กับทุกฝ่ายได้ ทำให้ได้ผลประโยชน์จากการออมที่วิ่งไล่ตามผลกระทบเงินเพื่อและเศรษฐกิจได้” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 3 กรกฎาคม, 2557 : 4)

5.3.5 ปฏิพจน์

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 72) อธิบายความหมายของปฏิพจน์ หมายถึง การใช้คำที่ไม่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันมารวมไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดความหมายที่รู้สึกขัดแย้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องหรือกระตุ้นความในใจของผู้อ่าน ดังตัวอย่างที่ 37

“เกษียณตัวแต่ไม่เกษียณใจ” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 6 พฤษภาคม, 2558 : 1) จากข้อความจะเห็นได้ว่าแม้ผู้สูงอายุจะเกษียณจากการทำงาน ปล่อยวางภาระงานต่างๆ แล้ว แต่ไม่ควรเกษียณใจจากการทำความดี เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเหมาะสมอย่างยิ่งในการขัดเกลาจิตใจกับช่วงบั้นปลายของชีวิต

5.3.6 คำถามเชิงวาทศิลป์

จูไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2558 : 72) อธิบายความหมายของคำถามเชิงวาทศิลป์ หมายถึง การตั้งคำถามแต่ไม่ได้มุ่งหวังคำตอบ หรือถ้าหากมีคำตอบอยู่แล้วทั้งผู้ตั้งคำถามและผู้ตอบคำถามต่างก็รู้คำตอบอยู่แล้ว การใช้โวหารภาพพจน์เช่นนี้เพื่อกระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านหรือสื่อความหมายและข้อคิดที่ผู้ส่งสารต้องการ ดังตัวอย่างที่ 38

“เราจะก้าวไปทางไหน...เมื่อผู้สูงวัยล้นเมือง?” และ “สังคมไทยจะก้าวไปทางไหนและจะมีทิศทางไปอย่างไรในอนาคตที่กำลังเกิดวิกฤตประชากรเช่นนี้?” (วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ฉบับที่ 4 ตุลาคม, 2557 : 2)

ตัวอย่างที่ 38 ผู้ส่งสารและผู้รับสารต่างทราบกันแล้วว่าปัจจุบันสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤตเช่นนี้กับประเทศไทย วิธีการแก้ปัญหาที่ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันคือ การขยายระยะเวลาการทำงานของผู้สูงอายุ หรือที่เรียกว่า “การขยายอายุเกษียณการทำงาน”

บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องแนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร และวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร โดยวิเคราะห์ผ่านวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ทั้งหมด 8 ฉบับ สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.1.1 แนวคิดสำคัญที่ปรากฏในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย*

จากการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* โดยใช้ข้อมูลจากวารสารทั้งหมด 8 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดสำคัญในวารสารดังกล่าวมี 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดแรก คือ การเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ นำเสนอสาระการผลักดันให้เกิดการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ และการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ แนวคิดที่สอง คือ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี นำเสนอสาระการใช้เทคโนโลยีเพื่อดูแลผู้สูงอายุ การขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงาน ข้อคิดการใช้ธรรมะในชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ และการส่งเสริมการศึกษาของผู้สูงอายุ แนวคิดที่สาม คือ การเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ นำเสนอสาระสถานบริการด้านสุขภาพกับการดูแลผู้สูงอายุ และการป้องกันการเกิดโรคร้ายในผู้สูงอายุ แนวคิดสุดท้าย คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน นำเสนอสาระการประเมินสถานการณ์การเงินหลังเกษียณการทำงานของตนเอง และการออมการลงทุนเพื่อการเกษียณอย่างสุขใจ

จากสี่แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยที่ได้จัดทำวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิชาการด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในสังคมไทย พบในแนวคิดที่สาม คือ การเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุ ที่นำเสนอแนวทางการป้องกันการเกิดโรคร้ายในผู้สูงอายุ เช่น การสังเกตสัญญาณของโรคความจำเสื่อม

นอกจากนี้วารสารยังส่งเสริมพัฒนารูปแบบการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พบในแนวคิดที่หนึ่ง คือ การเสนอสาระการริบเร่งวางนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ เป็นการดำเนินการให้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อลดปัญหาความยากจนให้หมดไปจากสังคมไทย และแนวคิดที่สอง

คือ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี เช่น การขยายระยะเวลาเกษียณอายุการทำงานเพราะเห็นความสำคัญว่าแรงงานกลุ่มผู้สูงอายุเป็นแรงงานกลุ่มที่มีคุณภาพ

6.1.2 ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย*

ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยที่ปรากฏในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* พบลักษณะเด่นสามประการได้แก่ ลักษณะเด่นด้านการใช้คำ ลักษณะเด่นด้านการใช้ประโยค และลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์ สรุปผลการวิจัยดังนี้

6.1.2.1 ลักษณะเด่นด้านการใช้คำ

การวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้คำในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ผู้วิจัยได้มุ่งวิเคราะห์การใช้ “คำแทน” จากวารสารทั้งหมด 8 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าการใช้คำทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ คำชนิดแรก คือ คำบอกบุรุษ มีการสื่อความหมายทั้งการบอกเพศ บอกพจน์ทั้งความหมายที่เป็นเอกพจน์และพหูพจน์ บอกฐานะของผู้เขียนและผู้อ่าน และบอกท่าทีของผู้เขียนที่มีต่อผู้อ่าน คำชนิดที่สอง คือ คำชี้เฉพาะ เพื่อบ่งชี้ว่าบุคคลหรือสิ่งที่กล่าวถึงนั้นอยู่ใกล้หรือไกลเพียงใด คำชนิดที่สาม คือ คำไม่ชี้เฉพาะ เป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่กำหนดแน่นอน คำชนิดที่สี่ คือ คำบอกจำนวน เพื่อบอกจำนวนของสิ่งต่างๆ ในโลก คำชนิดที่ห้า คือ คำบอกการแยก เพื่อแยกสรรพสิ่งต่างๆ ในโลกให้เห็นอย่างชัดเจน และคำชนิดสุดท้าย คือ คำบอกผู้เข้าร่วม เพื่อชี้ให้เห็นว่าผู้ทำกริยามีมากกว่าหนึ่ง

6.1.2.2 ลักษณะเด่นด้านการใช้ประโยค

การวิเคราะห์ประโยคโดยใช้เกณฑ์ประโยคแสดงเจตนาในวารสาร*สารสุขผู้สูงวัย* ทั้งหมด 8 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหามีการใช้ประโยคแสดงเจตนาทั้งหมด 3 ประเภทได้แก่ เจตนาแรก คือ ประโยคแจ้งให้ทราบ เจตนาที่สอง คือ ประโยคถามให้ตอบ และเจตนาที่สาม คือ ประโยคบอกให้ทำ ดังนี้

เมื่อวิเคราะห์ประโยคแสดงเจตนาพบว่าเจตนาแรก คือ ประโยคแจ้งให้ทราบมี 4 รูปแบบ ได้แก่ ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่ออธิบาย ประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อเตือน และประโยคแจ้งให้ทราบเพื่อชี้แนะ เจตนาที่สอง คือ ประโยคถามให้ตอบมีเพียง 1 รูปแบบ คือ ประโยคถามให้ตอบเพื่อให้ตอบรับ และเจตนาสุดท้าย คือ ประโยคบอกให้ทำมี 2 รูปแบบ ได้แก่ ประโยคสั่งและประโยคเสนอแนะ

6.1.2.3 ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์

การวิเคราะห์ลักษณะเด่นด้านการใช้ภาพพจน์พบการใช้ภาพพจน์ทั้งหมด 6 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก คือ การใช้อุปมา ประเภทที่สอง คือ การใช้นามนัยมี 5 รูปแบบ ได้แก่ การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะ การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของ การใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับสัตว์และการใช้นามนัยที่เกี่ยวข้องกับกิริยาอาการ ประเภทที่สาม คือ การใช้ชื่อติพจน์ ประเภทที่สี่ คือ การใช้บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน ประเภทที่ห้า คือ การใช้ปฏิพจน์ และประเภทสุดท้าย คือ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแนวคิดสำคัญและลักษณะเด่นด้านการใช้ภาษาไทยในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* พบว่าแนวคิดในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* จะสะท้อนและกำหนดความคิดหรือค่านิยมทางสังคมให้กับผู้อ่านที่เป็นผู้สูงวัยเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดที่ดี คือ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวผู้สูงอายุสามารถนำหลักการอ้อมเบื้องต้นไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อพิเคราะห์นี้พิจารณาจากเนื้อหาของสารที่เชื่อมโยงโดยตรงต่อการแสดงทรรศนะและให้แง่คิดด้านการใช้ชีวิตสำหรับผู้สูงวัย อนึ่งการพิจารณาตัวบท (text) ในทางภาษาศาสตร์นั้นอาจอนุมานในเบื้องต้นได้ว่าสาระสำคัญดังกล่าวสื่อสารผ่านตัวภาษาที่เป็นเครื่องมือสื่อสารการแสดงแง่คิดและพัฒนาของผู้ส่งสาร (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2556) ประกอบกับกมลรัฐ อินทรทัศน์ (2547) ชี้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์มีอิทธิพลต่อการรับรู้และเจตคติในระยะยาวของผู้รับสาร เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ทำให้ผู้อ่านจดจำเนื้อหาและกลับมาทบทวนประเด็นดังกล่าวผ่านการอ่านซ้ำได้หลายรอบ ข้อมูลด้านสุขภาพในสื่อสิ่งพิมพ์จึงมีผลในเชิงการรับสารที่ยาวนานและเหนียวแน่นความคิดสู่การปฏิบัติจริงต่อไป

ส่วนผลการวิจัยการใช้คำในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* นั้นผู้เขียนมักใช้วจนลีลาเป็นทางการ สอดคล้องตามที่อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556 : 148-163) กล่าวว่าไว้ว่าวจนลีลาเป็นทางการ เป็นภาษาที่ใช้กับบุคคลที่สูงกว่าและใช้ในโอกาสวาระสำคัญแสดงความจริงจังของเรื่องที่พูด เช่น ภาษาในการเขียนบทความวิชาการ

อีกทั้งวจนลีลาดังกล่าวยังสัมพันธ์กับสถานการณ์ในการใช้ภาษา 4 ประการตามที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556 : 148 - 163) กล่าวว่าไว้ คือ 1. กาลเทศะ 2. เรื่องที่พูด 3. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง และ 4. ทศนคติ

กาลเทศะ ในที่นี้หมายถึงสื่อสิ่งพิมพ์ วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* สามารถเผยแพร่ได้ในวงกว้าง เรื่องที่พูดกล่าวถึงแนวทางในการดูแลสุขภาพของผู้สูงวัย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง จะ

เห็นได้ว่าผู้ส่งสารคือมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทยได้นำเสนอเนื้อหาไปยังผู้รับสารที่เป็นผู้สูงอายุทั่วประเทศที่ไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับผู้ส่งสาร รวมถึงการสร้างทัศนคติที่ดีเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านที่เป็นผู้สูงอายุได้ปฏิบัติตาม ดังนั้นความสัมพันธ์ทั้ง 4 ปัจจัยดังกล่าวนี้ทำให้วารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* จึงใช้จรรยาบรรณเป็นทางการในการส่งสารนั่นเอง

ผลการวิจัยด้านการใช้ประโยชน์ในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* พบว่าวารสารจะมีการใช้รูปประโยคเจตนาเพื่อแจ้งให้ทราบแก่ผู้รับสาร แต่มีข้อสังเกตหนึ่งที่ชวนพิเคราะห์ว่ากลวิธีในการแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำการบอกเล่าในรูปคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เช่น ใช้คำว่า “เท่าไร” “เท่าใด” “อย่างไร” “อะไรบ้าง” และ “มีไหม” เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้หากมองเพียงเฉพาะรูปคำควรจัดอยู่ในกลุ่มประโยคถามให้ตอบมากกว่าจะจัดให้อยู่ในกลุ่มประโยคแจ้งเพื่อทราบ แต่เมื่อพิจารณาจากบริบทและสถานการณ์แวดล้อมแล้วจะพบว่าผู้ส่งสารมิได้ต้องการคำตอบจากผู้รับสารแต่อย่างใด ดังนั้นผู้รับสารจะอนุมานเอาเองว่าผู้ส่งสารต้องการคำตอบนั้นคงเป็นไปได้

กลวิธีการสื่อเจตนาของวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ผ่านรูปประโยคสอดคล้องกับที่นวัตรณ พันธุเมธา (2559 : 315) ให้ข้อชี้แนะว่าการถามนั้นมักมาคู่กับการตอบ แต่บางสถานการณ์ผู้ส่งสารตั้งคำถามแล้วอาจไม่ต้องการคำตอบก็ได้ ผู้ส่งสารอาจถามเพื่อเกริ่นการเข้าสู่บทสนทนา เพื่อกระตุ้นความสนใจ เพื่อไม่ให้ถ้อยคำห้วนสั้นหรือแข็งกระด้างจนเกินไป หรือเพื่อแสดงความไม่พอใจ กลวิธีการใช้รูปคำถามนั้นผู้ส่งสารอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อกระตุ้นความสนใจผู้รับสารก็เป็นได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการใช้ภาพพจน์ประเภทคำถามเชิงวาทศิลป์ที่ผู้ส่งสารตั้งคำถามแต่ไม่ได้มุ่งหวังคำตอบ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านให้เกิดความคิดและความรู้สึกตามที่ผู้ส่งสารต้องการ อีกทั้งยังสอดคล้องกับที่สุจริตลักษณ์ ดิผดุง (2552 : 91 - 92) เสนอแนวคิดเรื่องวัจนกรรมไว้ว่าเป็นการใช้ถ้อยคำที่ผู้ส่งสารใช้สื่อไปยังผู้รับสารเพื่อให้ผู้รับสารทราบถึงเจตนาและความตั้งใจของผู้ส่งสาร ประกอบกับให้ผู้รับสารทราบถึงเนื้อหาของถ้อยคำด้วย แต่ทั้งนี้การใช้รูปประโยคแจ้งเพื่อทราบในวารสาร *สารสุขผู้สูงวัย* ไม่สอดคล้องหรือสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การส่งสาร ทางภาษาศาสตร์อาจอนุมานได้ว่าผู้ส่งสารนิยมใช้วัจนกรรมอ้อม (Indirect speech acts) ที่ผู้ส่งสารใช้รูปประโยคของถ้อยคำที่ทำหน้าที่ไม่ตรงตามรูปประโยคก็ได้

6.3 ข้อเสนอแนะ

ควรวิเคราะห์สื่อชนิดอื่นๆ ที่มุ่งประเด็นถึงการวิเคราะห์บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้สูงอายุในประเทศไทย กับการเตรียมความพร้อมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อหาแนวทางแก้ไขและตั้งรับ

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์และคณะ. (2547). *การพัฒนาองค์ความรู้การสื่อสารเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- กรมการจัดหางาน. (2560). *ภาวะความต้องการแรงงาน*. *วารสารสถานการณ์ตลาดแรงงาน*, 25(2), 2-3.
- กุสุมาลย์ งามศิริ. (2543). *คุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่รบกวน และการจัดการกับปัญหาการนอนหลับของผู้สูงอายุ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการสื่อสารกับการพัฒนา. (2548). *เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารกับการพัฒนา หน่วยที่1-5*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2552). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพปัญญาวิสัย.
- จุฑาทิพย์ โพธิ์ทอง. (2547). *ความรุนแรงที่ปรากฏในการใช้ภาษาของข่าวอาชญากรรม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ. (2558). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชวลิต สวัสดิ์ผล, ธวัชชัย เฟื่องพินิจ, อัครเดช เสนานิกรณ์ และคณะ. (2560). *การดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(พิเศษ), 387-405.
- ฐิติณัฐ หลักชัยกุล. (2544). *การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพในนิตยสารเพื่อสุขภาพ : ศึกษากรณีนิตยสารใกล้หมอ ชีวิต และหมอชาวบ้าน*. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฐ นาคะสุวรรณ. (2547). *การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์และนิตยสารไทยเกี่ยวกับความรู้ด้านอาหารเพื่อสุขภาพ*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงดาว พันธุ์พิกุล. (2544). *การให้สุขศึกษาตามแนวนโยบายสุขบัญญัติแห่งชาติในรายการสุขภาพทางโทรทัศน์*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- นงนุช สุนทรชวากานต์. (2556). แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุ. *วารสารนักบริหาร*, 33(3), 39-46.
- นฤมล อินทรลักษณ์. (2545). *ศึกษาวิจัยตลาดในการเสนอภาพลักษณ์สังคมเมืองในทวีปพินซ์ของไพลินทร์ ขาวงาม*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นววรรณ พันธุมเมธา. (2559). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิกข์นิตติ พงศ์นิสาสน์. (2552). *การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือสารอาหารและสุขภาพ : ศึกษากฎระเบียบ นิตยสาร Health & Cuisine*. (วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ประทีป วาทิกทินกร. (2555). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปวีณา ศิริกุล. (2548). *การเล่าข่าวในรายการ “เสียงนกเสียงกา” ของทวน ทักษิณ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- พัชรีย์ จำปา. (2541). *เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ : การวิเคราะห์เชิงวิจัยตลาด*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ภัทรรัฐ วิชะยะวงษ์. (2553). *การใช้ภาษาไทยในวารสาร “ศิริราชประชาสัมพันธ์”*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2558). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- _____ . (2549) . *การก่อตั้งมูลนิธิ*. สืบค้นจาก http://thaitgri.org/?page_id=35858
- _____ . (2557, เมษายน). *วารสารสารสุขผู้สูงวัย ฉบับที่ 1*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=36587>
- _____ . (2557, มิถุนายน). *วารสารสารสุขผู้สูงวัย ฉบับที่ 2*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=36578>
- _____ . (2557, กรกฎาคม). *วารสารสารสุขผู้สูงวัย ฉบับที่ 3*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=36591>
- _____ . (2557, ตุลาคม). *วารสารสารสุขผู้สูงวัย ฉบับที่ 4*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=36596>

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2557, พฤศจิกายน). *วารสารสารสุขผู้สูงอายุ ฉบับที่ 5*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=36601>
- _____. (2558, พฤษภาคม). *วารสารสารสุขผู้สูงอายุ ฉบับที่ 6*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=36606>
- _____. (2558, พฤศจิกายน). *วารสารสารสุขผู้สูงอายุ ฉบับที่ 7*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=37221>
- _____. (2559, พฤษภาคม). *วารสารสารสุขผู้สูงอายุ ฉบับที่ 8*. สืบค้นจาก <http://thaitgri.org/?p=37600>
- ยุวดี ศรีชัย. (2548). *คำนิยมที่สะท้อนในแผ่นพับโฆษณาเครื่องสำอาง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์ และคณะ. (2555). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3 : ชนิดของคำ วลี ประโยค และสัมพันธสาร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สถาบันภาษาไทยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- แวนาชีชะห์ ดาหะยี. (2546). *วังนลีลาของมังกรห้าเล็บในคอลัมน์ "ลั่นกลองรบ" ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ศรีรัฐ กักศิรณชิต. (2556). การวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารด้านสุขภาพไทย. *วารสารส อ า บั น วัฒนธรรมและศิลปะ*, 15(1), 114 – 125.
- ศุภชัย ศรีสุชาติ, แก้วขวัญ ตั้งติพงษ์กุล และพิมพ์พรรณ อิศรภักดี. (2558). *รายงานฉบับสมบูรณ์ การขยายอายุการทำงานในภาคเอกชนที่เป็นแรงงานในระบบในภาคอุตสาหกรรมขายส่ง ขายปลีก ภาคอุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2559, 4 ตุลาคม). *สถาบันเทคโนโลยีเพื่อคนพิการและผู้สูงอายุ*. สืบค้นจาก <https://www.nectec.or.th/research/research-unit/itde.html>
- สุกัลยา พงษ์หาญพานิชย์. (2547). *ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาไทยในโฆษณาในนิตยสารสำหรับวัยรุ่นและนิตยสารสำหรับผู้ใหญ่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุจริตลักษณ์ ดีผดุง. (2552). *วังนปฏิบัติศาสตร์เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุริยา รัตนกุล. (2555). *อรรถศาสตร์เบื้องต้น*. นครปฐม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สำนักงานเจ้าหน้าที่ศาลยุติธรรม. (2560). พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494. สืบค้นจาก <http://www.op.coj.go.th/>
- สำนักงานประกันสังคมกระทรวงแรงงาน. (2557). เงื่อนไขการเกิดสิทธิกรณีบำนาญชราภาพ. สืบค้นจาก <http://www.sso.go.th/wpr/category.jsp?cat=873>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/dictionary/index.php>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2549). รายงานนอกระบบ : การคุ้มครองประกันสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สำนักงานพิมพ์ กลุ่มงานการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2540). ภาษาในสังคมไทย ความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). ภาษาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรยา มณีชนู. (2553). ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุที่เป็นโรคอัลไซเมอร์. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Labov, W.A. (1972). *The Social Stratification of (r) in New York City Department Stores*. In William Labov (ed). *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia : University of Pennsylvania Press and Oxford : Blackwell.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล:** รัชনীฉาย เฉยรอด
Ratchaneechay Choeirod
- การศึกษา:** ศศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ร.บ. (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- การติดต่อ:** คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
ratchaneechay.c@psu.ac.th